

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน

สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุขฎิบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน"
ของ สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์)
..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา)
..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.สถิรพร เซาว์ชัย)
..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)
..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรูประชีวิน)

อนุมัติ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล มุณีสว่าง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ผู้วิจัย	สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์
ประธานที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.สถิรพร เซวานชัย
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย นเรศวร, 2564
คำสำคัญ	รูปแบบ, การบริหารกิจการนักศึกษา, คุณลักษณะของนักศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ขั้นที่ 1.1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสอบถามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 1) นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา 2) คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

กิจการนักศึกษา 3) คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา 4) ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงาน
กิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตาม
แผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การนำผล
การประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณลักษณะ
ของนักศึกษา 1) รู้คิด 2) รู้คน 3) รู้ตน 4) รู้งาน โดยผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ
การบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา และนักกิจการนักศึกษา มีความเห็นว่าในภาพรวมมีความ
เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

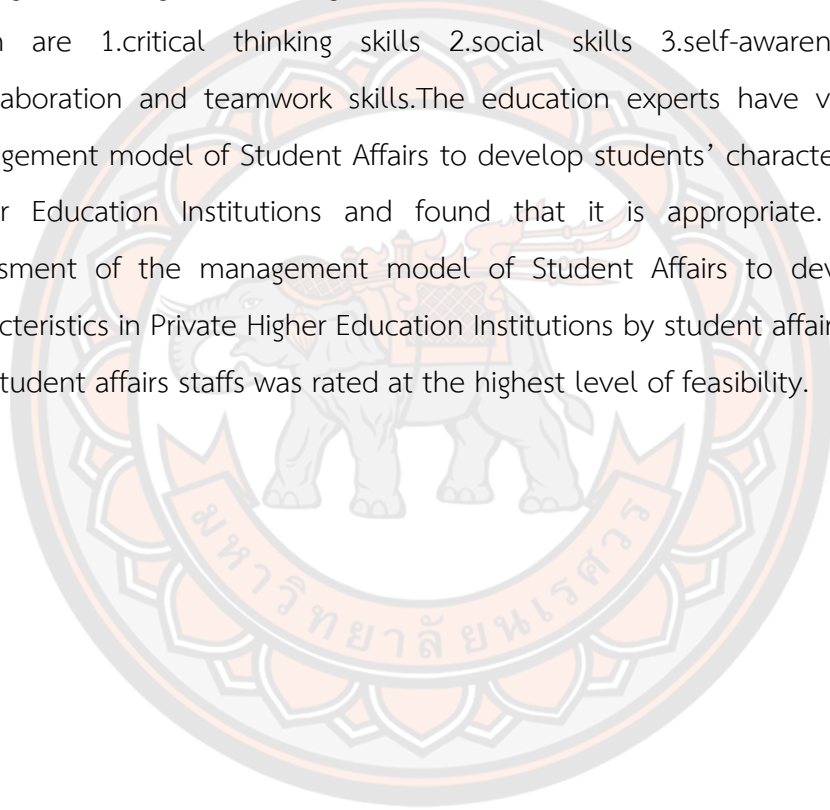

Title	THE MANAGEMENT MODEL OF STUDENT AFFAIRS TO DEVELOP THE STUDENTS' CHARACTERISTICS IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
Author	SUJITRA ARAMPONGPUN
Advisor	Professor Vithaya Jansila, Ph.D.
Co-Advisor	Sathiraporn Chaowachai, Ed.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration - (Type 1.1), Naresuan University, 2021
Keywords	Model, Student Affairs Management, Student's Characteristics

ABSTRACT

The main objective of this research was to develop the management model of student affairs to develop students' characteristics in Private Higher Education Institutions. The research conduct through 3 stages: 1) Studying guidelines for student affairs management to develop the students' characteristics in Private Higher Education Institutions by conducting 3 sub-processes that are 1.1 studying guidelines for student affairs management to develop the students' characteristics in Private Higher Education Institutions by conducting documentary research 1.2 studying guidelines for student affairs management to develop the students' characteristics in Private Higher Education Institutions by learning from best practices and 1.3 studying guidelines for student affairs management to develop the students' characteristics in Private Higher Education Institutions by conducting interviews with educational experts. 2) Construction and validation of management model of student affairs to develop students' characteristics in Private Higher Education Institutions by conducting 2 sub-processes that are 2.1 drafting the management model of student affairs to develop students' characteristics in Private Higher Education Institutions and 2.2 validation of the model by conducting a focus group discussion with educational experts. 3) Evaluation feasibility of the management model of student affairs to develop students' characteristics in Private Higher

Education Institutions by student affairs administrators and student affairs staffs. Research result showed that the management model of student affairs to develop students' characteristics in Private Higher Education Institutions consisted of 3 components: 1) Factor of student affairs management which are 1.student affairs management policy 2.the characteristics of student affairs administrators and student affairs staffs 3. Student affairs administrative committee and 4.student affairs task scope. 2) Student affairs management process which are 1. Planning 2. Organizing 3.Doing 4.Checking and 5.Acting. 3) The outcome: the characteristics of the students which are 1.critical thinking skills 2.social skills 3.self-awareness skills and 4.collaboration and teamwork skills.The education experts have validated of the management model of Student Affairs to develop students' characteristics in Private Higher Education Institutions and found that it is appropriate. The feasibility assessment of the management model of Student Affairs to develop students' characteristics in Private Higher Education Institutions by student affairs administrators and student affairs staffs was rated at the highest level of feasibility.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความเมตตากรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณดร.สถิรพร เขาวนชัย กรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ด้วยความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความกรุณาตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้สัมภาษณ์และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เข้าศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี รวมทั้งขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และขอขอบพระคุณผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามในการประเมินรูปแบบ

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรุประชีวิน รองศาสตราจารย์ ดร.จิตมา วรณศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณมารดาและครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน อย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแต่บิดาของผู้วิจัย ตลอดจนผู้มีพระคุณ ครู อาจารย์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	10
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21.....	44
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	58
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ	75
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร	80
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา.....	82
บทที่ 4 ผลการวิจัย	85
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ	86
ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร	93
ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา.....	102
ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	104
บทที่ 5 บทสรุป.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผลการวิจัย.....	113
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	124
ประวัติผู้วิจัย	158

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ขอบเขตงานกิจการนักศึกษา	23
ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์เกณฑ์กำหนดมาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษา.....	29
ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนานักศึกษา	55
ตาราง 4 แสดงวันเวลาที่เข้าศึกษา	77
ตาราง 5 แสดงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	79
ตาราง 6 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา	83
ตาราง 7 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในภาพรวม	102
ตาราง 8 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ องค์ประกอบที่ 1.....	102
ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ องค์ประกอบที่ 2.....	103
ตาราง 10 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ องค์ประกอบที่ 3	104

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงลักษณะองค์ประกอบของระบบ	40
ภาพ 2 แสดงกรอบโครงสร้างพื้นฐานของระบบตามแนวคิดของบิทเทล.....	41
ภาพ 3 แสดงองค์ประกอบของระบบตามแนวคิดของสอเดอร์เบคและคณะ	41
ภาพ 4 แสดงองค์ประกอบของวิธีระบบ.....	43
ภาพ 5 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	72
ภาพ 6 แสดงขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ภาพ 7 แสดงร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ	94
ภาพ 8 แสดงรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ	98
ภาพ 9 แสดงรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้สามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน ด้วยกระแสความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ให้มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น พลเมืองจึงจำเป็นต้องเรียนรู้การปรับตัวให้ทันต่อสังคมโลกปัจจุบัน และเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ ได้แก่ ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญในการผลิตบัณฑิต ให้มีศักยภาพ คุณภาพ คุณธรรม เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในสังคมยุคดิจิทัล สามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเพิ่มความตระหนักถึงการให้ความสำคัญ ในการเพิ่มพูนความรู้แก่นักศึกษาด้านการเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก (Chickering, & Stamm, 2002; Schneider, 2001) ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ออกสู่ตลาดแรงงาน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) และสำนักส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2679) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ไว้ดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เน้นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะวิชาคนและสังคม (Soft skill) ที่บูรณาการ กับทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) อย่างสมดุล ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการสร้างระบบนิเวศที่สนับสนุน การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) และยุทธศาสตร์ที่ 3 จะเน้นการพัฒนา นิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงตอบสนองต่อสังคมความรู้ ควบคู่คุณธรรม เพื่อผลิตบัณฑิต ที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 1) สาระด้านวิชาหลัก เป็นความรู้ ในเชิงลึก หรือความรู้เฉพาะด้านที่เน้นสาระ ใน 2 มิติหลัก ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา และความรู้รอบตัว ขั้นพื้นฐาน และตระหนักถึงความเป็นไปของโลก (Global awareness) 2) ทักษะด้านการเรียนรู้และ

นวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญเพื่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (อริสสา สะอาดนัก, 2557) เป็นการเรียนรู้ทักษะในการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยใช้การฝึกฝนควบคู่ไปกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือจินตนาการในการสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ สามารถแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี (เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง, 2557) ทักษะการรู้ทันด้านเทคโนโลยี หมายถึง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้น การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน เพื่อให้การดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันประสบความสำเร็จ สามารถปรับตัว และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

การจะส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีคุณภาพและศักยภาพ ในการพัฒนาเพื่อการแข่งขันทั้งในระดับชาติและระดับสากล รวมทั้งตอบสนองความต้องการ ของชุมชนและสังคมได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในการเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความพร้อมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนากระบวนการ เสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นให้แก่นักศึกษาผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ โดยปัจจัย สำคัญในการพัฒนานักศึกษาที่จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการด้านวิชาการ คือ “งานด้านกิจการนักศึกษา” ซึ่งเป็นงานที่จะต้องเตรียมการรองรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ (พินิติ รัตนานุกูล, 2557) กิจการนักศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อการผลิต บัณฑิตให้มีคุณภาพ

การบริหารกิจการนักศึกษา เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษา จัดให้มีขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้ร่วมกันทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริง และเป็นการถ่ายโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติได้ เน้นการพัฒนา บุคคลร่างกายจิตใจบุคลิกภาพ แนวคิด ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งฝ่าย กิจการนักศึกษาจะทำหน้าที่คอยดูแลนักศึกษา ให้นักศึกษามีความพร้อมในเรื่องของการศึกษา และ การพัฒนานักศึกษา เพื่อให้เป็นบุคคลที่ได้รับความรู้อย่างสมบูรณ์ จึงถือเป็นภารกิจที่สำคัญ ของสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และงานด้านกิจการนักศึกษาเพื่อให้ได้บัณฑิต ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันทั้งตลาดแรงงานในประเทศ และต่างประเทศ รวมไปถึงงานถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การปลูกฝังให้นักศึกษาตระหนัก และให้ความสำคัญในการพัฒนาความคิดของตนเองบนพื้นฐาน

ของการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต โดยต้องยึดหลักในแง่ของความรู้ในวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อ และเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งจะช่วยเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ได้รู้จักคิด เรียนรู้การทำงาน การรู้จักการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ตลอดจนในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 รูปแบบและวิธีการสอน จึงมีความจำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ด้วยการกระทำจากงานหรือจากกิจกรรมในบริบทหรือปัญหาในโลกที่เป็นจริง (รมย์รัมภา ญัฐธัญติรุจ, 2562) และจากการศึกษาของ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2550) พบว่า ฝ่ายงานกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นฝ่ายงานที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตและช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาให้มีความสุข มีความพร้อมในการศึกษานั้นไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาด้านปริมาณและคุณภาพของผู้บริหารและบุคลากร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายงานกิจการนักศึกษา อาทิ ขาดผู้บริหารหรือผู้นำที่เข้าใจหลักการบริหารงาน กิจการนักศึกษา อีกทั้งบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติของงานกิจการนักศึกษา รวมถึง ปัญหาด้านการวางแผนการบริหารงานที่ต่อเนื่อง และการขาดการบูรณาการระหว่างฝ่ายกิจการนักศึกษาและฝ่ายวิชาการเป็นต้น สอดคล้องกับ จิรวัดน์ วีรังกร (2557) ที่พบว่า กิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ยังประสบปัญหาด้านระบบการบริหารงานที่ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร รวมถึงงานวิจัยของ ปรียากร มนุเสวต (2554) ที่ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษา ว่ายังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้เท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ

การบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงาน กิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาขาดประสิทธิภาพในการควบคุม ดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะฝ่ายการบริหารกิจการนักศึกษา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลนักศึกษาโดยตรง ที่ยังขาดระบบการดำเนินการที่ดีในการแก้ไขปัญหา ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านงานกิจการนักศึกษา ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานบริหารกิจการศึกษาคณาจารย์ หรือผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจ ในวิธีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานด้านการบริหารกิจการศึกษามาโดยตรง จึงทำให้ประสิทธิภาพของงานยังไม่ดีเท่าที่ควร และการทำกิจกรรมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนานักศึกษา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ขาดการประสานงานกิจกรรม นักศึกษาร่วมกัน ทั้งระดับ กองพัฒนานักศึกษา คณะองค์กร นักศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา บางครั้งไม่น่าสนใจ และมีมากเกินไป ขาดการคัดกรองจากผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ สำหรับด้านกีฬา ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบ คือ งบประมาณในการจัดหา และบำรุงรักษาอุปกรณ์กีฬาไม่เพียงพอ ขาดโค้ช ผู้ฝึกสอนที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกีฬาประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ ด้านงานธุรการ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่

จะเกี่ยวกับงานด้านเอกสารไม่ทั่วถึง ติดต่อเจ้าหน้าที่ล่าช้าทำให้ขาดการประสานงานที่ดี นักศึกษาบางคนไม่ให้ความร่วมมือ ผ่าฝืนกฎระเบียบวินัยของสถาบัน ส่วนด้านงานแนะแนว และจัดหางาน ปัญหาส่วนใหญ่ คือ การประชาสัมพันธ์ และยังขาดการแนะแนวที่จริงจังสำหรับปัญหาด้านจัดหางาน พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ยังมีเปอร์เซ็นต์การว่างงานอยู่ส่วนด้านงานบริการ และสวัสดิการนักศึกษาปัญหาสำคัญ คือ มีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการจัดทุนการศึกษาให้กับนักศึกษา เป็นต้น (มิตร ทองกาบ, 2558)

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากมีวัฒนธรรมแบบเดิม ๆ ที่ใช้เวลาในห้องเรียนไปกับการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการพัฒนานักศึกษาในด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) เป็นหลักในขณะที่ความสำเร็จของนักศึกษานั้น จะต้องรวมทั้งทักษะวิชาชีพและวิชาคนและสังคม (Soft Skills) ซึ่งจำเป็นต้องให้อาจารย์บุคลากรนักศึกษาและผู้บริหารตระหนักและเข้าใจถึงองค์ประกอบของความสำเร็จนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561, น. 1-2) ถึงแม้ว่าส่วนงานหลายฝ่ายจะให้ความสำคัญ และเอาใจใส่ต่อความสำเร็จของนักศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมสำคัญด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และงานด้านสวัสดิการการของนักศึกษา แต่ทว่าส่วนงานยังขาดการส่งเสริมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานบริหาร กิจกรรมนักศึกษาอีกหลายด้าน เช่น กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ภายในองค์กร และเครือข่ายศิษย์เก่า และกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคม เป็นต้น ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารกิจการนักศึกษายังขาดความชัดเจน ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่สนองตอบต่อปัญหา และความต้องการของนักศึกษาได้อย่างครบถ้วน ดังนั้น ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากระบบการบริหาร จึงทำให้งานกิจการนักศึกษา ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เพื่อให้การบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย อีกทั้งเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความสามารถ และการประสานสัมพันธ์อันดีของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจะทำให้การบริหารกิจการนักศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้

จากความสำคัญของการบริหารกิจการนักศึกษา และปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการบริหารกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้มีคุณภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการดำเนินชีวิต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้แข่งขันได้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ได้รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ที่สามารถนำไปบูรณาการให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีคุณภาพ
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษา นำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ
นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย
ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. ประเด็นที่ศึกษา

แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน สถาบันละ 2 คน ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ได้รับการจัดอันดับจากสถาบันจัดอันดับในระดับโลก (QS University Rankings) และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ในระดับดี จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในองค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และองค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีคุณวุฒิการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา และนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักศึกษาเอกชน จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน และนักกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน รวมจำนวน 30 คน จากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทางการบริหารงานกิจการนักศึกษา หมายถึง แนวปฏิบัติในการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง แนวปฏิบัติในการบริหารกิจการนักศึกษา

1.2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง ขั้นตอนในการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา

1.3 ผลลัพธ์ หมายถึง คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการนักศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง ปัจจัยที่ใช้ในการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง นโยบายที่ใช้ในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

2. คุณลักษณะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในสำนักกิจการนักศึกษาและในแต่ละคณะ ซึ่งทำงานร่วมกันเพื่อให้การบริหารกิจการนักศึกษาบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา

2.2 คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในสำนักกิจการนักศึกษา

2.3 คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในแต่ละคณะ

2.3.1 คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา หมายถึง คณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถาบัน ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกิจการ

2) หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา

2.3.2 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา หมายถึง งานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย งานธุรการกิจการนักศึกษา งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา และงานศิษย์เก่าสัมพันธ์

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง ขั้นตอนในการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการ

นักศึกษา ชั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา และชั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมิน มาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย รู้คิด รู้คน รู้ตน และ รู้งาน

3. ความเหมาะสมของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบ การบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าสามารถนำไปใช้ในการบริหารกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

4. ความเป็นไปได้ของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ว่ามีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการบริหารกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้

5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และยังเปิด ดำเนินการจัดการศึกษา ในปีการศึกษา 2563 รวมจำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัย วงษ์ชวลิตกุล 2) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยี อีสเทิร์น 4) มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 5) มหาวิทยาลัยราชธานี 6) วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 7) วิทยาลัย เทคโนโลยีพนมวันท์ 8) วิทยาลัยนครราชสีมา 9) วิทยาลัยสันตผล และ 10) วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

6. ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา หมายถึง รองอธิการบดี หรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับ มอบหมายให้รับผิดชอบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2563

7. ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ การบริหารงานในสำนักกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2563

8. นักกิจการนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2563

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา
 - 1.2.1 แนวคิดการบริหารกิจการนักศึกษา
 - 1.2.2 แนวคิดกระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา
 - 1.3 แนวคิดทฤษฎีระบบ
2. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนานักศึกษา
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
 - 2.3 องค์ประกอบของคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
 - 4.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 4.2 ประเภท และองค์ประกอบของรูปแบบ
 - 4.3 การพัฒนารูปแบบ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ความหมายการบริหารจัดการ

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ซึ่งส่วนมาก หมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่า โดยมีหลายท่านได้ระบุ ดังนี้

บุญทัน ดอกไธสง (2537, น. 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2542) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

Herbert, A. Simon (1971) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Chester, I. Barnard (1970) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกัน กำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือ มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่ฟังเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์สังคม (Science) ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts) (<http://www.kunkroo.com/admin1.html>) และปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่างที่เรียกว่า 4 Ms ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) 4) การจัดการ (Management)

ราชบัณฑิตสถาน (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การปกครอง เช่น การบริหารส่วนท้องถิ่นการดำเนินการจัดการ เช่น บริหารธุรกิจ

พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒนา (2549) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรและกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

จันทราณี สงวนนาม (2551) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากความหมายสรุปว่า การบริหาร คือ การดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือกลุ่มบุคคล โดยอาศัยปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาที่ดำเนินการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแล และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ทั้งมหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยเอกชน สถาบันเอกชน และวิทยาลัยชุมชน (ชวนี ทองโรจน์, 2553)

สถาบันอุดมศึกษามีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิต ออกสู่ตลาดแรงงานเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้ทัดเทียมและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ จึงได้มีการกำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549)

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตาม และตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า สมศ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมิน

คุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554) โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ตามกลุ่มสถาบันที่มีปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการกำหนดมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ภารกิจที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการผลิตบัณฑิต ถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา เพราะในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาก็เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร โดยมีกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ มีคณาจารย์ที่มีปริมาณและคุณภาพ ตามมาตรฐานหลักสูตร มีระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตร มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน สื่อการศึกษา ห้องสมุด และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และบริการการศึกษา การวัดผลการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียน ตามที่แต่ละสถาบันกำหนดขึ้นตามที่เหมาะสม

2. ด้านการวิจัย สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ให้ทำวิจัยและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยสถาบันจะมีระบบและกลไกในการดำเนินการ และผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตามนโยบายของสถาบันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน

3. ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการแก่ทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งอาจเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับสถาบันและระดับบุคคล ในหลายลักษณะ อาทิ การให้คำปรึกษา การศึกษาวิจัย การค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ การให้บริการทางวิชาการนี้สามารถจัดในรูปแบบของการให้เปล่าหรือเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้หรือเป็นข้อมูล ย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำรงรักษาและเผยแพร่ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ โดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากร ของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งและหวงแหนต่อศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ

ในการดำเนินการทั้ง 4 ด้านนี้ สถาบันอุดมศึกษาได้แบ่งโครงสร้างในหน่วยงานของสถาบัน แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ หน่วยงานสายวิชาการ ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน เรียกว่า คณะ และ หน่วยงานสายสนับสนุนวิชาการ เรียกว่า สำนัก สถาบัน ศูนย์ และกอง เช่น สำนักทะเบียนและประมวลผล สำนักหอสมุด สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักวิจัยและพัฒนา สำนักทรัพยากรมนุษย์ สำนักกิจการนักศึกษา เป็นต้น โดยทั้ง 2 กลุ่มนี้ จะร่วมกันทำงาน เพื่อให้บรรลุผลเป้าหมายของสถาบัน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎีระบบ แนวคิดการบริหารกิจการนักศึกษา แนวคิดกระบวนการบริหาร ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษา รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของกิจการนักศึกษา

คำว่า “กิจการนักศึกษา” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Student Affairs มีความหมายหลากหลาย และใกล้เคียงกับคำว่า “งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา” (Student Personnel Work) หรืองาน “บริการนิสิตนักศึกษา” (Student Personnel Services) โดยทั้ง 3 คำนี้ จะมีความหมายกว้าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานด้านการให้บริการนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้

สำเนา ขจรศิลป์ (2537, น. 6) กล่าวว่า กิจการนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาในแง่ของการบริหารงานกิจการนักศึกษา คือ หน่วยงานที่สถาบัน อุดมศึกษาจัดตั้งขึ้น เพื่อให้บริการแก่นักศึกษา วิธีการดำเนินงานกิจการนักศึกษาระบวนการทางการศึกษาที่สถาบัน อุดมศึกษาได้จัดตั้งขึ้น เพื่อให้บริการแก่นักศึกษาและช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งด้านวิชาชีพชั้นสูง สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

สรรรถดี ดีปุ (2553, น. 19) กล่าวว่า กิจการนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติเพื่อให้บริการและพัฒนานักศึกษาทางด้าน อารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ

สุทธิพรรณ ทวีรดิลก (2553, น. 23) กล่าวว่า งานกิจการนักศึกษาเป็นภารกิจหนึ่งของ มหาวิทยาลัย ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญเทียบเท่างานวิชาการ ดังนั้น งานกิจการนักศึกษาจึงเดินคู่ไปกับงานวิชาการ โดยมุ่งหวังที่จะเป็นส่วนในการส่งเสริมให้นักศึกษา ประสบความสำเร็จในการเรียนและมีวิถีชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น จึงถือว่าเป็นงาน ที่สำคัญงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย

Williamson (1961) ได้ให้ความหมายว่า งานกิจการนักศึกษาเป็นกระบวนการ 2 ด้าน ด้านแรกเกี่ยวกับการจัดบริการให้นักศึกษา คือ การมุ่งเน้น ช่วยเหลือนักศึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมทักษะในการศึกษาเล่าเรียนและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ด้านที่ 2 เกี่ยวกับตัวนักศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนานักศึกษา ทั้งด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

Good (1973) ได้ให้ความหมายว่า งานกิจการนักศึกษาเป็นการให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาแก่นักศึกษา ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มในด้านการให้คำปรึกษาและที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการนักศึกษา อาทิ การให้คำปรึกษาทางการศึกษาและอาชีพ การให้บริการที่พัก เป็นต้น

Miller, & Winston (1991 อ้างถึงใน สำเนา ขจรศิลป์, 2537) กล่าวว่า ฝ่ายกิจการนักศึกษา คือ หน่วยงานหรือองค์กรด้านบริการ สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกับนักศึกษาออกชั้นเรียนหรือบางกรณีก็ในชั้นเรียนด้วย

ปริญาร มนุเสวต (2553) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษา ซึ่งอยู่เหนือออกไปจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อต้องการช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา และสามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้าน สติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตใจเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

บัณฑิต หาญธงชัย (2555) กล่าวว่า งานกิจการนักศึกษา คือ งานที่สถาบันการศึกษาจัดขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ตลอดจนเป็นการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และส่งเสริมให้นักศึกษางอกงามทางด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตใจ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ตามเจตนารมณ์หรือพันธกิจของสถาบัน

ดังนั้น สรุปได้ว่า งานกิจการนักศึกษา หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และเป็นกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยสถาบันการศึกษาจัดบริการแก่นักศึกษา ให้เข้าร่วมได้ตามความถนัดและสมัครใจ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งสติปัญญา สังคม ร่างกาย และจิตใจ ให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา และประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ มีวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษา

กิจการนักศึกษา ถูกจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักตามที่นักวิชาการ สรุปไว้ดังนี้

Birdie (1966) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของงานกิจการนักศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อต้องการสร้างตัวตนของนักศึกษา ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในกระบวนการอุดมศึกษา
2. เพื่อช่วยให้กระบวนการอุดมศึกษา ได้พิจารณาถึงลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล

โดยช่วยให้นักศึกษาแต่ละคน สามารถค้นหาความต้องการที่แท้จริงของตนเองออกมา

3. เพื่อช่วยให้นักศึกษาปรับตัวเข้ากับสังคมของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นบัณฑิตที่ดีของสังคม
4. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของสถาบันอุดมศึกษา ให้เอื้ออำนวยต่อกระบวนการในการเรียนการสอน
5. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดี มีความพึงพอใจและมีคุณค่าให้กับนักศึกษาในการศึกษาในการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ๆ

Jamias (1969) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของงานกิจการนักศึกษาไว้ 7 ประการ คือ

1. เพื่อฝึกฝนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในวิถีประชาธิปไตย
2. เพื่อพัฒนาสติปัญญา และสร้างความกระตือรือร้นในตัวนักศึกษา
3. เพื่อฝึกฝนนักศึกษาในด้านศิลปะและความงาม
4. เพื่อให้นักศึกษาได้ค้นพบและพัฒนาความสามารถพิเศษของตน
5. เพื่อสร้างเสริมความร่วมมือในสังคม
6. เพื่อฝึกวินัยให้นักศึกษารู้สำนึกในกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ
7. เพื่อสร้างเสริมขวัญกำลังใจของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา

Herron (1970) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทั่วไป 2) ด้านการพัฒนานักศึกษา และ 3) ด้านการบริหารกิจการนักศึกษา ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปของกิจการนักศึกษา
 - 1.1 เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรียนรู้ทั้งในระบบห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์
 - 1.2 เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักศึกษาทุกคน โดยจัดทำโครงการพัฒนานักศึกษา การกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นแก่นักศึกษาผู้อื่น
 - 1.3 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และผู้บริหารระดับต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
 - 1.4 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์นักศึกษาให้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
 - 1.5 เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักตนเอง สร้างแนวทางและแสดงออกซึ่งความเป็นเอกบุคลิก
 - 1.6 เพื่อให้นักศึกษาแต่ละคนสามารถพัฒนาตนเองในด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

2. วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาต่อนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาต่อนักศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักศึกษาจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา และยังมีความสำคัญกับการประเมินผลงานของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ว่าดำเนินการตรง และสอดคล้องได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดต่อนักศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการอุดมศึกษา ได้ศึกษามาแล้ว พบว่า มี 6 ประการ คือ

2.1 เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความเจริญงอกงาม และมีพัฒนาการ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและมนุษยสัมพันธ์

2.2 เพื่อจัดบริการต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของสถาบัน

2.3 เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษามีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลระหว่างนักศึกษากับผู้บริหารระดับต่าง ๆ เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

2.4 เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลอื่น ๆ ของสถาบัน

2.5 เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถาบัน โดยเฉพาะในส่วนที่นักศึกษาจะเป็นประโยชน์กับสถาบัน

2.6 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมและเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน อุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาต่อการบริหาร

3.1 เพื่อจัดการเกี่ยวกับการสรรหา และรับสมัครนักศึกษา เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เช่น รับนักศึกษาข้างเผือก นักศึกษาที่เก่งเฉพาะทาง เช่น นักกีฬา นักดนตรี และนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3.2 เพื่อจัดการเกี่ยวกับการลงทะเบียนของนักศึกษา การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา การทดสอบ การบริหารโครงการต่าง ๆ ของกองกิจการนักศึกษา และเป็นคลังข้อมูลด้านนักศึกษา

3.3 เพื่อจัดตั้งและดำเนินการเกี่ยวกับระบบสารสนเทศนักศึกษา เพื่อใช้ในการบริหาร และวิชาการ เช่น การจัดทำรายชื่อชมรมต่าง ๆ การแนะนำเรื่องสุขอนามัย

3.4 เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานทางวิชาการ และหน่วยงานกิจการนักศึกษา เช่น การจัดทำข้อมูลที่เป็นความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ของการใช้รถยนต์ รถจักรยาน จักรยานยนต์ รอบสถานศึกษา

3.5 เพื่อทำการวิจัยและวางแผนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในระยะสั้น และระยะยาว เช่น วางแผนการเปิดและปิดหลักสูตรในภาควิชาต่าง ๆ

3.6 เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ และด้านกิจการนักศึกษาให้แก่สาธารณชน และบริหารทางวิชาการแก่หน่วยงานเอกชน

3.7 เพื่อแจ้งให้นักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อการเตรียมตัวเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

3.8 เพื่อจัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ที่สำคัญให้แก่นักศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ทุนการศึกษา หอพักนักศึกษา และบริการทางโภชนาการ บริการด้านสุขภาพอนามัย และให้คำปรึกษา

มันทนา อินทสมิต (2541) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาเพื่อให้ความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน โดยให้นักศึกษา ได้มีการพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านคุณธรรมและสติปัญญาเพื่อจะได้เป็น สมาชิกที่ดีมีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักการปฏิบัติในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษา ไว้ 7 ประการ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541, น. 102) ดังนี้

1. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่นิสิตนักศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในหมู่นิสิตนักศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษา
4. เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์ อันดีงาม ของประเทศชาติ
5. เพื่อส่งเสริมพลานามัยและพัฒนาบุคลิกภาพ
6. เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษำบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน
7. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน

จากบทความ “กิจการนักศึกษา” กับบทบาทในการส่งเสริมลักษณะที่เอื้ออำนวยของนักศึกษา สู่การพัฒนา” (พิชญ์ อภิสมมาตรโยธิน, 2548) ในบทความ ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของกิจการ นักศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษารู้จักรักษา ดำรง ถ่ายทอดและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม นักศึกษาทุกคน ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะได้รับองค์ความรู้ทางวิชาการ การวิจัยต่าง ๆ มีประสบการณ์ จากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและอาจารย์ แต่หน้าที่สำคัญ ประการหนึ่งของกิจการนักศึกษา ที่จะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา คือ จัดบริการต่าง ๆ ช่วยแก้ปัญหา และส่งเสริมให้นักศึกษามีกิจกรรมที่เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติ รู้จักดำรงไว้ ถ่ายทอด และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมให้คงไว้ซึ่งความเป็นชาติต่อไป

2. เพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ บุคลิกภาพของคน มีองค์ประกอบทั้งจากภายในบุคคลและจากภายนอก คือ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งหล่อหลอมให้เกิดบุคลิกภาพต่าง ๆ ตามองค์ประกอบนั้น ๆ การที่สถาบันอุดมศึกษาจะผลิตบุคลากรให้มีบุคลิกภาพดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้นั้น กิจกรรมนักศึกษาจะต้องกำหนดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา เช่น การอบรมและพัฒนา นักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรมและบุคลิกภาพ การออกค่ายอาสาพัฒนาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงาน เป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ จิตอาสาและโลกทัศน์ในแง่ดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาจนกลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

3. เพื่อให้ให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

4. สถาบันอุดมศึกษามีส่วนรับผิดชอบในเรื่องการฝึกอบรมให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างลักษณะนิสัย ความประพฤติ และการปฏิบัติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น กิจกรรมนักศึกษามีหน้าที่จัดกิจกรรม/ฝึกอบรมนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม

5. เพื่อฝึกทักษะการเป็น “ผู้นำ”

6. งานกิจกรรมนักศึกษามีหน้าที่จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนักศึกษาให้มีลักษณะของการเป็นผู้นำ พร้อมทั้งเสาะแสวงหาผู้นำที่เป็นนักศึกษาให้ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น นายกสิโมสรนักศึกษา ประธานชมรมต่าง ๆ ฝึกให้เป็นหัวหน้าโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

อมร วิชียงศ์ (2551) กล่าวว่า งานกิจกรรมนักศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริม เติบโตคุณภาพของผู้เรียนในสิ่งที่หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ได้ให้กับผู้เรียนหรือให้ แต่ยังไม่เต็มที่ และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ ทฤษฎีที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เป็นการถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ และนำประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มาเสริม ทฤษฎีให้แน่นขึ้น หรือในบางครั้งอาจเป็นการผลักดันให้ผู้เรียนได้ค้นคิดทฤษฎีใหม่ที่สอดคล้องตาม ความเป็นจริงของชีวิตและสังคมปัจจุบัน

ปริญกร มนุเสวต (2553) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษา เพื่อช่วย พัฒนานักศึกษา ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยจัดกลุ่มการดำเนินงานเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพชีวิตนักศึกษา ได้แก่ การบริการหอพัก การจัดจำหน่ายอาหาร การบริการ อนามัย และงานทุนการศึกษา

2. ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนา นักศึกษา ได้แก่ การจัดการปฐมนิเทศ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา การบริการนักศึกษานานาชาติ และงานแนะแนว

มิตร ทองกาบ (2559) กล่าวว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษา ไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
2. เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยและพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา
3. เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการตามหลักสูตรของอุดมศึกษา
4. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. เพื่อจัดบริการต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ในการดำรงชีวิต
6. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาก่อนออกสู่สังคมภายนอก และ
7. เพื่อปลูกฝังให้มีความรักและผูกพันต่อสถาบัน

สรุปได้ว่า งานกิจการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ให้สามารถเล่าเรียนได้จนสำเร็จการศึกษา มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการฝึกระเบียบวินัย บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการทำงาน และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

การดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษา สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การจัดบริการแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า ซึ่งสถาบันจัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาและศิษย์เก่า 2) การจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กรนักศึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบัน ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา ตลอดจน คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความรู้ ทักษะการคิด ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร และการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา, 2550)

Knowles (1978) ได้กำหนดภารกิจของฝ่ายกิจการนักศึกษา ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสวัสดิการ ได้แก่ การแนะแนวและบริการทุกรูปแบบ ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านทุนการศึกษา การทดสอบ การจัดหางาน และรวมทั้งการให้บริการแก่ศิษย์เก่า
2. ด้านการควบคุม ได้แก่ การรับนิสิตนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบัน การเก็บและรักษาระเบียบระเบียนของนักศึกษา การดูแลเรื่องระเบียบวินัยรับผิดชอบในชีวิตและความเป็นอยู่ของนักศึกษาขณะศึกษาในสถาบัน

3. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ภารกิจด้านนี้จะครอบคลุมองค์การของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สังคม การจัดโปรแกรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่าง ๆ รวมไปถึงความเกี่ยวข้องระหว่างนักศึกษากับชุมชนในทุกรูปแบบ

4. ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดให้มีการช่วยฝึกทักษะทางการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน ให้รวดเร็วถูกต้อง การช่วยเหลือนักศึกษาต่างประเทศด้านการเรียน รวมไปถึงการพัฒนาการเรียนการสอนในหอพักด้วย

ประเสริฐ ภูเงิน (2546) ได้สรุปว่า ขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานด้านการพัฒนา นักศึกษา งานด้านบริการนักศึกษา และงานด้านกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สถาบันได้จัดขึ้น เพื่อให้บริการแก่นักศึกษา และช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้การจัดกิจการนักศึกษา บรรลุผล

สุรตนา มีขำ (2555) ได้สรุปขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา ว่ามี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริม การเรียนรู้ ให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาหาความรู้ 2) การให้คำปรึกษา และแนะแนวเพื่อช่วย แก้ปัญหาให้นักศึกษาสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 3) การพัฒนาทักษะและพรสวรรค์ ของนักศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ตลอดจน การพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้าน สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ เพื่อเป็นสมาชิกของสังคมที่ดีมีคุณภาพ และ 4) การดูแล สวัสดิการ และสวัสดิภาพนักศึกษา ให้สามารถดำเนินชีวิตในสถาบันการศึกษอย่างสมบูรณ์

ปัทมา ปานบุญหอม (2555) กล่าวว่า งานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย งานด้านกิจกรรม นักศึกษา ด้านงานกีฬา ด้านงานบริหาร ด้านงานวินัยนักศึกษา ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน และ ด้านงานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมในการเรียน และพัฒนาศักยภาพตนเอง ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

มิตร ทองกาบ (2559) กล่าวว่า ขอบเขตการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย ภารกิจ 4 ด้าน คือ 1) ภารกิจด้านสวัสดิการ สถาบันต้องจัดให้มีงานทุนการศึกษา งานบริการนักศึกษา วิชาทหาร งานบริการให้คำปรึกษา แนะแนวการศึกษา อาชีพ และจัดหางาน รวมถึงงานด้านอนามัย และโภชนาการ 2) ภารกิจด้านการควบคุม กำหนดให้มีงานวินัยและปกครอง 3) ภารกิจด้านกิจกรรม ร่วมหลักสูตร ประกอบด้วย กิจกรรมด้านวิชาการ กีฬา และกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม 4) ภารกิจด้านส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ การจัดการปฐมนิเทศ การอบรมพิเศษและการปัจฉิมนิเทศ โดยในการบริหารกิจการศึกษานั้น ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ ของงานกิจการนักศึกษาให้ชัดเจน เพื่อวางแผนระยะสั้นและยาว มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามแผน ซึ่งการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบไปด้วย องค์ประกอบทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหาร ซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ปรัชญาในการบริหารงานและมีแนวการปฏิบัติตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา
2. ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา รับผิดชอบในการวางแผนการจัดกิจกรรมนักศึกษาตลอดปี การศึกษา จัดทำคู่มือกิจกรรมนักศึกษา จัดอบรมสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษา ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา
3. ด้านงานกีฬา รับผิดชอบในการส่งเสริม และเชิญชวนให้มาออกกำลังกาย เล่นกีฬา ทั้งภายในและภายนอก จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลิกภาพนักศึกษา
4. ด้านงานธุรการ รับผิดชอบดูแลงานสารบรรณ คือ รับ-ส่งหนังสือ พิมพ์และจัดเก็บเอกสาร รวมไปถึงงานด้านการเงินและบัญชี ควบคุมการใช้จ่ายเงิน ตรวจสอบการใช้พัสดุครุภัณฑ์ของงานกิจการนักศึกษา
5. ด้านงานวินัยนักศึกษา รับผิดชอบจัดทำคู่มือนักศึกษาในเรื่องระเบียบ กฎข้อบังคับ และจัดโครงการพัฒนานักศึกษาให้มีวินัยตนเอง ติดตามดูแล และส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถาบัน
6. ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำเอกสาร และออกแนะแนวเพื่อเชิญชวนให้มาเรียนที่สถาบัน และแนะแนวการศึกษาต่อให้นักศึกษา ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา โดยมีหน้าที่ให้บริการข่าวสารตลาดแรงงาน แก่นักศึกษาของสถาบัน ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนทราบถึงหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบัน จัดงานนัดพบแรงงานเพื่อให้ความสะดวกแก่นายจ้าง และนักศึกษาในการรับสมัครงาน และประสานงานศิษย์เก่า เพื่อทราบแหล่งงาน
7. ด้านงานบริการและสวัสดิการ จะดูแลวางแผนในการหาแหล่งทุนการศึกษาเพิ่มเติม ทั้งภาครัฐและเอกชน ศิษย์เก่า รวมถึงการแนะนำงานพิเศษเพื่อหารายได้เป็นทุนการศึกษา ส่วนด้านสุขอนามัยนั้น จะดูแลช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพกายและจิตใจ

นอกจากนี้ กองบริการนักศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) ได้กำหนดมาตรฐานกิจการนักศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานกิจการนักศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยแบ่งเป็นมาตรฐานหลัก และมาตรฐานของงานในฝ่ายกิจการนักศึกษาหรือกองพัฒนานักศึกษาอีก 9 มาตรฐาน ซึ่งได้แก่ มาตรฐานการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา มาตรฐานงานวินัยนักศึกษา มาตรฐานงานกิจกรรมนักศึกษา มาตรฐานบริการหอพักนักศึกษา มาตรฐานการจัดจำหน่ายอาหาร มาตรฐานบริการแนะแนว มาตรฐานบริการศึกษานานาชาติ มาตรฐานงานทุนการศึกษา และมาตรฐานบริการอนามัย รวมเป็น 10 มาตรฐาน

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ขอบเขตงานกิจกรรมนักศึกษา

ขอบเขตงานกิจกรรมนักศึกษา	นักการศึกษาและหน่วยงาน							
	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โนลส์	วิทยาลัยเทคโนโลยี ณ อยุธยา	ประเสริฐ ภูเงิน	สุรีตนา มีข้า	ปัทมา ปานบุญห้อม	มิตร ทองกาบ	สำนักงานปลัดทบวง มหาวิทยาลัย	สรุปขอบเขตงานกิจกรรมนักศึกษา
1. การให้บริการ แนะแนว และจัดสวัสดิการต่าง ๆ แก่ศิษย์เก่า และปัจจุบัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	งาน สวัสดิการ และบริการ
2. การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรม การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชน ส่วนรวมและการปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	งาน กิจกรรม พัฒนา ศักยภาพ นักศึกษา
3. การจัดกิจกรรมสนับสนุน ด้านการเรียนการสอนรวมถึง การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษา		✓	✓	✓	✓	✓	✓	และ สนับสนุน การเรียน
4. การควบคุมดูแลให้นักศึกษา มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของสถาบัน		✓			✓	✓	✓	ระเบียบ วินัย

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจสติปัญญา และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อที่กระบวนการปฏิบัติงาน และการติดตามผลการปฏิบัติงานจะช่วยให้เกิดการพัฒนายิ่งขึ้น ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์นั้น สถาบันจึงต้องมีการกำหนดขอบข่ายงานกิจกรรมนักศึกษาไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 3 งาน ดังนี้

1. งานบริการและสวัสดิการ ซึ่งครอบคลุมงานบริการทุกชนิด งานทุนการศึกษา ให้คำปรึกษา ทั้งส่วนตัว ด้านสุขภาพ การประกันอุบัติเหตุ หอพัก และแนวทางการศึกษา รวมถึงข้อมูลการประกอบอาชีพ ทั้งนักศึกษาปัจจุบัน และการให้บริการแก่ศิษย์เก่าในรูปแบบต่าง ๆ

2. งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและสนับสนุนการเรียน ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการปฐมนิเทศนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษาตลอดปีการศึกษาในทุกรูปแบบ ทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อเป็นการเรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ตลอดจนการพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ อีกทั้ง ยังส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ในนามองค์กร/สโมสรนักศึกษา

3. งานระเบียบวินัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและควบคุมดูแลให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน และสังคมส่วนรวม รวมถึงการพัฒนาให้นักศึกษามีวินัยในตนเอง อยู่ร่วมกันในสถาบัน และสังคมส่วนรวมอย่างมีความสุข

แนวคิดการบริหารงานกิจการนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะมีลักษณะรูปแบบหรือองค์ประกอบในการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่แตกต่างกันขึ้นกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบัน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการนักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานสากล โดยในมาตรฐานหลักของการบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ต้องมีการกำหนดภารกิจตามมาตรฐานหลัก ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

สถาบันต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของฝ่ายกิจการนักศึกษาให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน รวมถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละส่วนงานให้ชัดเจน และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการพัฒนามนุษย์

2. ภารกิจของฝ่ายกิจการนักศึกษา ต้องประกอบด้วย

2.1 การจัดหาบริการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และสถาบันอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงการให้บริการแก่นักศึกษาทุกคน รวมถึง นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกายด้วย

2.2 การส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ อาทิ การประเมินตนเอง การเลือกอาชีพ การพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม คุณธรรม จริยธรรม และการใช้เทคโนโลยี

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาให้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนานักศึกษา

3. การบริหาร

3.1 การจัดองค์การ

ฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องกำหนดโครงสร้าง ลำดับชั้นตอนสายบังคับบัญชาภายในองค์กร และในแต่ละงานให้ชัดเจน งานแต่ละงานต้องกำหนดนโยบาย วิธีการดำเนินงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละตำแหน่งไว้ชัดเจน

3.2 บุคลากร

3.2.1 ผู้บริหารสูงสุดฝ่ายกิจการนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องแต่งตั้งผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษา เพื่อรับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา โดยต้องมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของนักศึกษา ตลอดจนปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายกิจการนักศึกษา ได้รับการแก้ไขจากที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารสูงสุดฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน และมีประสบการณ์ในงานกิจการนักศึกษา โดยตำแหน่งของผู้บริหารสูงสุดฝ่ายกิจการศึกษานั้น อาจแตกต่างกัน เช่น รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา หรือ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องจัดกระบวนการบริหารงานภายในฝ่ายกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อาทิ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การดำเนินงาน และการสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ

3.2.2 ผู้บริหารระดับกลางและผู้ปฏิบัติงาน

ผู้บริหารระดับกอง ระดับฝ่าย หรือระดับงานต้องเป็นผู้ที่ทำงานประจำ เต็มเวลา และเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ และมีความสามารถในการบริหารงาน หน่วยงานทุกฝ่ายหรือทุกงานต้องมีบุคลากรเพียงพอกับปริมาณงาน บุคลากรต้องมีความรู้ และสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงาน บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพ เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล และนักแนะแนว ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน สำหรับบุคลากรภายนอกฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มาช่วยทำงานให้ฝ่ายกิจการนักศึกษา เช่น อาจารย์ที่ปรึกษากิจการนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาหอพักนักศึกษานั้น ฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้และทักษะในการทำงาน และสามารถช่วยเหลือนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารกิจการนักศึกษาทุกระดับต้องจัดกระบวนการบริหารงานบุคคลในฝ่ายกิจการนักศึกษา ตั้งแต่การวางแผน การสรรหาและการคัดเลือก การพัฒนา การบำรุงรักษา และการให้พ้นจากหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวก

สถาบันต้องจัดให้ทุกฝ่ายหรืองานมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน อาทิ ห้องทำงาน ห้องประชุม สถานที่ติดต่อเพื่อขอใช้บริการ ตู้เก็บเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์

โทรศัพท์ และเครื่องใช้สำนักงานที่จำเป็น เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่าง อาทิ ห้องประชุมนั้น อาจจัดเป็นส่วนกลางให้ใช้ร่วมกันได้

3.4 งบประมาณ

ฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องมีงบประมาณประจำปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็น เช่น ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรและการเดินทางของบุคลากร ค่าสมาชิกองค์กรวิชาชีพ สิ่งพิมพ์ที่จำเป็น และค่าจัดซื้อหรือซ่อมแซมสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่าง ๆ นอกจากนั้น แต่ละฝ่ายหรืองาน ยังมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงาน เช่น งานอนามัยต้องมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเวชภัณฑ์ หอพักนักศึกษาต้องมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าวัสดุหอพัก และค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น ซึ่งแต่ละฝ่ายหรืองานต้องจัดทำงบประมาณประจำปีให้เพียงพอแก่การดำเนินงาน

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและชุมชน

ฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องทำกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน จึงต้องการความร่วมมือและต้องประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในสถาบันและชุมชนต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาทุกระดับและทุกฝ่าย หรือทุกหน่วยงานต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ตลอดจนชุมชนต่าง ๆ

3.6 จรรยาบรรณ

งานที่บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษารับผิดชอบบางงาน เช่น งานอนามัย และงานแนะแนว ซึ่งเป็นวิชาชีพที่มีจรรยาบรรณ เป็นข้อกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติ รวมถึงงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับระเบียบนักศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ดังนั้น บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาทุกคนต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

3.6.1 ต้องไม่เปิดเผยข้อมูล หรือเรื่องส่วนตัวนักศึกษากับผู้อื่น ยกเว้นในกรณีเป็นงานทางวิชาการ เช่น การวิจัยซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากนักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องไม่ระบุชื่อและนามสกุลของนักศึกษา

3.6.2 ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของนักศึกษาและจะไม่ทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม

3.6.3 ต้องไม่วิพากษ์วิจารณ์บุคคลหรือหน่วยงานใดให้นักศึกษาฟังในทางก่อให้เกิดผลเสียหายแก่นักศึกษาหรือความแตกร้างแก่บุคลากรหรือหน่วยงานนั้น ๆ

3.6.4 ต้องตระหนักในข้อจำกัดเกี่ยวกับการศึกษา ประสบการณ์ และความสามารถของตนเอง หากมีนักศึกษาที่มีปัญหาเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ต้องให้นักศึกษาไปรับบริการจากบุคลากรที่มีความสามารถช่วยนักศึกษาได้

3.7 การประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษาต้องทำการวิจัยและประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งฝ่ายกิจการนักศึกษาและแต่ละงานเป็นประจำ วิธีการประเมินนั้นอาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโครงการ แต่ต้องใช้ทั้งวิธีประเมินเชิงปริมาณและวิธีประเมินเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลนั้นต้องเก็บข้อมูลจากนักศึกษาและหรือผู้เกี่ยวข้อง ผลการประเมินนั้นต้องนำไปใช้ปรับปรุงวิธีการดำเนินงานกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประเสริฐ ภูเงิน (2546) ได้สรุปปัจจัยสำคัญในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษานั้น จะประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในสถาบัน ซึ่งสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพการแข่งขันที่รุนแรง สภาพการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ ตัวนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาและระบบการให้คำปรึกษา องค์กรนักศึกษา ชมรม/ชุมนุมด้านกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะการจัดกิจกรรม งบประมาณและแผนงานนโยบายการให้บริการและการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

ปรียากร มนุษเสวต (2553) กล่าวว่า การบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. การกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานกิจการนักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร
2. การกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักศึกษาที่สอดคล้องปรัชญาของสถาบัน
3. การกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานกิจการนักศึกษาไว้อย่างชัดเจน
4. การกำหนดปรัชญาในการบริหารและการดำเนินงานกิจการนักศึกษาไว้อย่างชัดเจน
5. การกำหนดโครงสร้างและภาระงานของกิจการนักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร
6. การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนานักศึกษาหรือคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา
7. การกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา
8. การกำหนดดัชนีชี้วัดการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพงานกิจการนักศึกษา
9. การกำหนดภาระงานของบุคลากรงานกิจการนักศึกษาทุกตำแหน่ง
10. การแต่งตั้งผู้บริหารเพื่อรับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา
11. การจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา
12. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน
13. การจัดสรรงบประมาณประจำปีแยกเฉพาะฝ่ายกิจการนักศึกษาให้เพียงพอต่อความจำเป็น
14. การประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา

Blimling (2002) ได้สรุปหลักปฏิบัติงานที่ดีสำหรับฝ่ายกิจการนักศึกษา (Principles of Good Practice for Student Affairs) ซึ่งผู้บริหารกิจการศึกษาร่วมกับนายกสมาคมบุคลากรกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา และนายกสมาคมบุคลากรกิจการนักศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้น ในปี ค.ศ. 1996 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถสรุปรายละเอียดแนวทางปฏิบัติในการบริหารกิจการนักศึกษา ได้ดังนี้

1. ต้องส่งเสริมนักศึกษาให้มีความกระตือรือร้นหรือใฝ่เรียนรู้ โดยวิธีการที่เหมาะสม เช่น จัดตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน จัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือสังคม เป็นต้น
2. ต้องช่วยเหลือและพัฒนานักศึกษาให้มีคุณค่าและมีมาตรฐานทางศีลธรรมโดยเปิดโอกาสให้สร้างลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ยึดความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค การรู้จักให้เกียรติผู้อื่น และรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นต้น
3. ต้องมีการสื่อสารให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ มีความคาดหวังสูงสำหรับการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยกำหนดเป็นภารกิจหรือเป้าหมายหลักของสถาบันอุดมศึกษา เช่น ความสำเร็จทางวิชาการ การพัฒนาจิตใจ และการยกย่องนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาอื่น ๆ
4. ต้องมีการทำงานเป็นระบบ และสามารถปรับปรุงผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ โดยผู้เกี่ยวข้อง กับงานกิจการนักศึกษาต้องมีทักษะการปรับปรุงและประเมินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษา
5. ต้องมีการจัดสรรแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินภารกิจและการบริหาร กิจการนักศึกษาประสบผลสำเร็จ เป็นไปตามเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา
6. ต้องมีพันธมิตรทางการศึกษามาจากหลายกลุ่มทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ร่วมกันทั้งจาก กลุ่มนักศึกษา คณะ หน่วยงานวิชาการ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน และภายนอกสถาบันการศึกษา
7. ต้องช่วยเหลือนักศึกษาให้มีโอกาสเรียนรู้ ชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของนักศึกษา คือ การเรียนรู้ชุมชน การพบปะพูดคุย และการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

Ambler (2000 อ้างถึงใน ปริยากร มนุเสวต, 2553) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักศึกษา ว่ามี 4 รูปแบบที่สำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบที่ดูแลโดยผู้บริหารสูงสุด หรือหัวหน้างานกิจการนักศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานในเรื่องต่าง ๆ อาทิ งานนโยบายการเงิน ระเบียบการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ ภายในหน่วยงาน การประสานกับงานวิชาการและหน่วยงานอื่น ๆ การวิเคราะห์โอกาสของสถาบัน และสภาพสังคม เป็นต้น

2. รูปแบบที่กำกับดูแลโดยอธิการบดี หรือคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งมีอำนาจในการพิจารณาตัดสินเรื่องที่สำคัญ อาทิ นโยบาย แผนงาน และการจัดสรรงบประมาณ

3. รูปแบบการให้ความใส่ใจกับปัญหาของงานกิจการนักศึกษา และดูแลแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การนำนโยบายไปปฏิบัติ การบริหารงบประมาณ การให้บริการหอพัก และบริการ อาหาร การใช้ชีวิตในหอพัก และการไม่ได้รับความสะดวกสบายต่าง ๆ ของนักศึกษา การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบัน

4. รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร โดยแบ่งงานต่าง ๆ ในการกำกับดูแลของงานกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานปฐมนิเทศ งานบริหารแนะแนวและให้คำปรึกษา งานทุนการศึกษา งานบริการหอพัก เพื่อสามารถดูแลงานได้อย่างทั่วถึง และนักศึกษาได้ประโยชน์สูงสุด

จากการศึกษาเกณฑ์กำหนดมาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษา ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 2 เพื่อนำมาสังเคราะห์หาปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์เกณฑ์กำหนดมาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษา

เกณฑ์กำหนดมาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษา	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประเสริฐ ภูเงิน บริการ มุขเสวต บรมถึง				สรุปปัจจัยการบริหาร กิจการนักศึกษา
	✓	✓	✓	✓	
1. วัตถุประสงค์ของฝ่ายกิจการนักศึกษา	✓		✓	✓	
2. ปรัชญาในการบริหาร			✓		
3. วิสัยทัศน์การดำเนินงาน			✓		
4. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา	✓	✓	✓	✓	นโยบาย
5. ภารกิจของฝ่ายกิจการนักศึกษา	✓	✓	✓	✓	ขอบข่ายงาน
6. แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงาน			✓	✓	
7. การจัดองค์กร โครงสร้างองค์กร	✓		✓	✓	
8. ด้านบุคลากร	✓	✓	✓	✓	
8.1 แต่งตั้งผู้บริหารสูงสุดฝ่ายกิจการนักศึกษาและกำหนดคุณสมบัติ	✓				ด้านบุคลากร
8.2 แต่งตั้งผู้บริหารระดับกลางและผู้ปฏิบัติงานและกำหนดคุณสมบัติ	✓			✓	

เกณฑ์กำหนดมาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษา	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา					สรุปปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา
	การอุดมศึกษา	ประเสริฐ ภูเงิน	ปริยกร มนุเสวต	บรมถึง		
9. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	✓		✓			
10. ด้านงบประมาณ	✓		✓			
11. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและชุมชน	✓		✓	✓		
12. จรรยาบรรณ	✓		✓			
13. การประเมินผล	✓		✓			
14. สภาพแวดล้อมภายในสถาบัน ระบบการให้คำปรึกษา องค์การนักศึกษา ลักษณะการจัดกิจกรรม					✓	
15. สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพการแข่งขันที่รุนแรง การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ					✓	

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา จากเกณฑ์กำหนดมาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550) เป็นหลัก รวมทั้ง การศึกษาจากแนวคิดนักวิชาการที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักศึกษาประกอบด้วย นโยบาย บุคลากร และขอบข่ายงาน โดยสรุปเป็นรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. นโยบาย เป็นแนวทางที่องค์กรกำหนดเป็นกรอบตามบริบทของสถาบัน ประกอบด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของฝ่ายกิจการนักศึกษาให้ชัดเจน ดังนี้

1.1 พัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ให้สามารถเล่าเรียนได้จนสำเร็จการศึกษา

1.2 ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการฝึกระเบียบวินัย บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

1.3 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการทำงาน และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. คุณลักษณะของบุคลากร ฝ่ายกิจการนักศึกษา จะประกอบด้วย ผู้บริหารสูงสุด และ ผู้ปฏิบัติงาน โดยมีคุณลักษณะดังนี้

2.1 ผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานกิจการนักศึกษา สามารถ บริหารงานตามกระบวนการ อาทิ การวางแผน การจัดการ บริหารงานบุคคล การดำเนินงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้บริหารสูงสุดฝ่ายกิจการศึกษานั้น อาจได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา หรือผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

2.2 ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็นผู้ปฏิบัติงาน ที่ทำงานประจำเต็มเวลาและ เป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ สามารถบริหารงานและปฏิบัติงานให้บรรลุผล ตามเป้าหมายของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ทุกสถาบันต้องมีบุคลากรเพียงพอกับปริมาณงาน และ ต้องสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาชีพเฉพาะตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับบุคลากรภายนอก ฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มาช่วยทำงานให้ฝ่ายกิจการนักศึกษา เช่น อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษานั้น ฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้อาจารย์ที่ปรึกษา มีความรู้ทักษะในการทำงาน และสามารถช่วยเหลือนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา ที่สถาบันกำหนดจะต้องรับผิดชอบให้ครอบคลุมทุกภารกิจ ตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ ประกอบด้วย

3.1 งานบริการและสวัสดิการ ซึ่งครอบคลุมงานบริการทุกชนิด งานทุนการศึกษา ให้คำปรึกษาทั้งส่วนตัว ด้านสุขภาพ การประกันอุบัติเหตุ หอพัก แนวทางการศึกษา รวมถึงข้อมูล การประกอบอาชีพ ทั้งนักศึกษาปัจจุบัน และการให้บริการแก่ศิษย์เก่าในรูปแบบต่าง ๆ

3.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและสนับสนุนการเรียน ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการปฐมนิเทศนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษาตลอดปีการศึกษาในทุกรูปแบบ ทั้งกิจกรรมภายใน และภายนอกสถาบัน เพื่อเป็นการเรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ตลอดจน การพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ อีกทั้ง ยังส่งเสริมให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ในนามองค์กร/สโมสรนักศึกษา

3.3 งานระเบียบวินัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและควบคุมดูแลให้นักศึกษาปฏิบัติตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน และสังคมส่วนรวม รวมถึงการพัฒนาให้นักศึกษามีวินัยในตนเอง อยู่ร่วมกันในสถาบัน และสังคมส่วนรวมอย่างมีความสุข

การบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อบรรลุผลสำเร็จนั้น นอกจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องจะมีส่วน สำคัญแล้ว จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานกิจการนักศึกษา ให้ชัดเจน และมีการปฏิบัติตามกระบวนการ รวมถึงติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไป ตามแผน

แนวคิดกระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

กระบวนการบริหาร

มีนักการศึกษาได้ให้มุมมองของกระบวนการบริหารที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า กระบวนการบริหารเป็นการดำเนินการการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเน้นกระบวนการ (สมชาย อังสุโชติเมธี, 2556) หรืออาจเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน (มนต์นภัส มโนการณ, 2555) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการบริหาร เพื่อนำมาสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ และนำมาเป็นกระบวนการบริหารในองค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ตามองค์ประกอบของทฤษฎีระบบ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ดังนี้

Henry Fayol บิดาแห่งการบริหารจัดการมีความเห็นว่าการบริหารเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง และเป็นหลักสากลที่สามารถนำไปใช้ได้กับการบริหารทุกประเภท (จันทรานี สงวนนาม, 2553; วันชัย มีชาติ, 2552) โดยเสนอองค์ประกอบการบริหารไว้ 5 ประการ ในชื่อ POCCC ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วกำหนดแผนการปฏิบัติงานไว้เป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต ซึ่งได้แก่ การกำหนดภาพในอนาคตที่องค์กรต้องการจะบรรลุและวิธีการในการดำเนินให้ประสบความสำเร็จ การวางแผนจะต้องมีลักษณะสำคัญ คือ มีความเป็นเอกภาพ (Unity) มีความต่อเนื่อง (Continuity) มีลักษณะยืดหยุ่น (Flexible) และมีความกระชับและชัดเจน (Precision) การวางแผนจะมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ในอนาคตขององค์กร

2. การจัดรูปงานหรือการจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดโครงสร้างของงานและอำนาจหน้าที่ของบุคคล โดยองค์ประกอบในเรื่องการจัดองค์การเป็นการพิจารณาแบ่งงานภายในหน่วยงานว่าใครควรทำอะไร ในองค์การควรประกอบด้วยหน่วยงานย่อยมากน้อยเพียงใด และแต่ละหน่วยงานย่อยควรมีหน้าที่ใดจึงจะทำให้งานในองค์การบรรลุเป้าหมาย

3. การสั่งการหรือการบังคับบัญชา (Command) หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินใจ การมอบหมายหน้าที่การงาน การนิเทศงาน ตลอดจนการใช้ภาวะผู้นำ โดยการกำหนดหรือการมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการตามที่ต้องการ ผู้ที่จะสั่งการจะต้องมีความรู้ในเรื่องคน สามารถจัดการหรือจัดผู้ไว้ความสามารถออกจากองค์กรได้ สามารถยกตัวอย่างที่เห็นชัด สามารถสรุปการทำงานที่ผ่านมาได้ และไม่หมกมุ่นอยู่กับรายละเอียดมากนัก มีความสามารถเชื่อมโยงงาน และบุคคลเข้าด้วยกัน

4. การประสานงาน (Co-ordinate) หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงาน การจัดระเบียบงานให้เรียบร้อย สอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมดุลและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การประสานงานเป็นการสร้างความกลมกลืนในการปฏิบัติงานขององค์การให้ทุกส่วนในองค์การทำงานเชื่อมโยงกัน โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การเข้าด้วยกัน เป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ การประสานงานเปรียบเสมือนตัวกลางนำฟันเฟืองของบรรดากิจกรรมทั้งหลายให้สอดคล้องกัน เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความกลมกลืน ราบรื่นและเรียบร้อย

5. การควบคุมงาน (Control) หมายถึง การกำกับงานและตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยอาศัยการรายงานและงบประมาณเป็นเครื่องมือ การควบคุมจะเป็นหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนอย่างชัดเจน การควบคุมจะมุ่งพิจารณาถึงข้อผิดพลาดและจุดอ่อนที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง

ยังมีกระบวนการบริหารที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน คือการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลผลิตออกมา มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมายกำหนด ซึ่ง Edwards Deming (1950 อ้างถึงใน สนธิรัก เทพรณู และคณะ, 2548) ได้เสนอขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ “วงจรเดมมิง” (Deming cycle) ไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (P-Plan) เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนต้องมีการดำเนินการ ได้แก่

- 1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม
- 1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ
- 1.3 กำหนดวิธีดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การปฏิบัติตามแผน (D-Do) เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการวางแผน กล่าวคือผู้เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ให้เป็นตามลักษณะงาน ช่วงเวลา และความรับผิดชอบของแต่ละส่วน โดยผู้บริหารอาจจะต้องนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม หากพบอุปสรรคจะเป็นผู้คอยแนะนำ ช่วยเหลือให้งานเป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยการปฏิบัติตามแผนมีการดำเนินการ ได้แก่

- 2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้น
- 2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด
- 2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม

3. การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล (C-Check) เป็นการประมาณค่าการดำเนินงาน โดยการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ทำได้จริง หากสิ่งที่ทำได้จริงมากกว่าที่คาดหวัง แสดงว่าประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าสิ่งที่ทำได้จริงน้อยกว่าที่คาดหวังก็แสดงว่าต้องปรับปรุงแก้ไข การประเมิน

ในขั้นตอนนี้ มุ่งที่จะทราบสภาพการดำเนินงานจริงว่าเป็นอย่างไร ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ โดยจะมีการตรวจสอบ ดังนี้

- 3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่
- 3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
- 3.3 ตรวจสอบว่าหัวข้อควบคุมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

4. การปรับปรุงงาน (A-Act) เป็นการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน กล่าวคือ ถ้าผลการปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ก็จะต้องหาวิธีดำเนินการให้เหมาะสมกว่าเดิม แต่ถ้าผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินการต่อไป จะเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันว่าการดำเนินงานขององค์กรมีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ไม่หยุดอยู่กับที่ โดยการปรับปรุงงานนั้นมีการปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐาน ให้หามาตรการแก้ไข
- 4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก
- 4.3 ปรับปรุงระบบการทำงาน และเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐาน

จากแนวคิดของ Schroeder (1993) ที่มีการนำการจัดระบบตามแนวคิดของเดมมิ่งไปใช้ สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพ คือ จุดประสงค์ในการบริหารที่ดีที่สุด ควรมีการจัดองค์การและการดำเนินการ ได้แก่ การสำรวจความต้องการผู้รับบริการ การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์อย่างคุณภาพ การจัดระบบการบริหารตามกระบวนการบริหารคุณภาพ การกำหนดต้นทุนอย่างคุณภาพ การดำเนินงานที่ถูกต้อง การสร้างทีมคุณภาพ การกำหนดรางวัลแห่งคุณภาพ และการกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ

แนวคิดกระบวนการบริหารงานกิจการนักศึกษา

Ambler (2000) ได้กล่าวถึง รูปแบบในการบริหารงานกิจการนักศึกษาว่า มี 4 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 การดูแลโดยผู้บริหารสูงสุดหรือหัวหน้างานกิจการนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ งานนโยบาย การเงิน ระเบียบการปฏิบัติงาน สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน การประสานงานกับงานวิชาการและหน่วยงานอื่น ๆ การวิเคราะห์โอกาสของสถาบันและสภาพสังคมเป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การกำกับดูแลโดยอธิการบดี หรือคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งมีอำนาจในการพิจารณาตัดสินเรื่องที่สำคัญ อาทิ นโยบาย แผนงาน และ การจัดสรรงบประมาณ

รูปแบบที่ 3 การให้ความใส่ใจกับปัญหาของงานกิจการนักศึกษาและดูแลแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การนำนโยบายไปปฏิบัติ การบริหารงบประมาณ การให้บริการหอพัก และบริการอาหาร

การใช้ชีวิตในหอพัก และการอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ แก่นักศึกษา การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบัน

รูปแบบที่ 4 การกระจายอำนาจการบริหารโดยแบ่งงานต่าง ๆ ในการกำกับดูแลของงานกิจการนักศึกษา อาทิ งานปฐมนิเทศ งานบริหารแนะแนว และให้คำปรึกษา งานทุนการศึกษา งานบริการหอพัก เพื่อให้สามารถดูแลงานได้อย่างทั่วถึงและนักศึกษาได้ประโยชน์สูงสุด

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2545) ได้เสนอขั้นตอนของการบริหารกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการบริหารกิจการนักศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งมีตัวอย่างของการกำหนดวัตถุประสงค์ เช่น

1. เพื่อเตรียมนักศึกษาออกสู่สังคมใหม่โดยให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนา นักศึกษาแบบองค์รวม
2. เพื่อช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการและการใช้ชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
3. เพื่อตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างตัวบุคคลรวมถึงการส่งเสริมช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักศึกษาเรียนรู้และค้นคว้าเป็นตามความถนัดหรือตามความสามารถของตนเองเป็นหลัก
4. เพื่อจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่นักศึกษา
5. เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดีและเป็นผู้นำของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาหลักเฉพาะของนักศึกษาโดยทั่วไป กิจการนักศึกษาควรมีการศึกษาหลักของนักศึกษาเนื่องจากผลของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะส่งผลให้การใช้ชีวิตของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งอาจใช้แบบสำรวจแล้วนำผลที่ได้เหล่านั้นมาจัดโปรแกรมต่าง ๆ สำหรับการพัฒนานักศึกษาต่อไป นอกจากนี้ กิจกรรมนักศึกษาต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา และถ้าพบปัญหาเกิดขึ้นก็ต้องติดต่อประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดโปรแกรมการพัฒนานักศึกษาตลอดปีการศึกษา โดยจัดให้มีการประชุมปรึกษา เพื่อกำหนดแผนงานในการจัดโปรแกรมการพัฒนานักศึกษาตลอดปี ได้แก่

1. ฝ่ายสรรหาและรับสมัครนักศึกษาให้คำปรึกษาในการเลือกคณะที่จะเรียน
2. จัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่เพื่อให้เข้าใจรายละเอียดที่ถูกต้องก่อนใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
3. จัดสอนเสริมสำหรับนักศึกษาที่อ่อนทางวิชาการ เพื่อช่วยให้นักศึกษาปรับตัวกับสภาพแวดล้อมทางวิชาการได้อย่างดี
4. จัดกิจกรรมนักศึกษาเพิ่มเติม เช่น กีฬานันทนาการ กิจกรรมช่วยเหลือสังคมร่วมกับชมรม เป็นต้น
5. การให้คำปรึกษากับนักศึกษา โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีความเข้าใจนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 จัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ ในการบริหารกิจการนักศึกษา ซึ่งนอกจากใช้ประโยชน์ในการบริหารงานแล้วยังใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ในทางปฏิบัติผู้บริหารจำเป็นต้องแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการจัดกิจกรรม รวมถึงพัฒนานักศึกษาด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านพัฒนาสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านสติปัญญา

ขั้นตอนที่ 6 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี อาทิ มีความร่วมมือกับฝ่ายวิชาการและคณะวิชาต่าง ๆ รวมถึงในการเผยแพร่แนวทางในการพัฒนานักศึกษา ให้ทุกหน่วยงานในวิทยาลัย ได้รับรู้และตระหนักถึงความสำคัญ

นอกจากนี้ ประมวล วิลาจันท์ (2555) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา ได้สรุปกระบวนการบริหารได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงการกำหนดเป้าหมายด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิธี และกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาสภาพการบริหาร การกำหนดวัตถุประสงค์การบริหาร การกำหนดทิศทางการบริหาร การกำหนดกลยุทธ์การบริหาร และการกำหนดแผนปฏิบัติการของการบริการกิจการนักศึกษา

2. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดสิ่งสนับสนุน ให้เหมาะสมกับเป้าหมาย วิธีการ และกระบวนการที่วางแผนไว้ ประกอบด้วย การจัดแบ่งภาระงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละงานที่จัดแบ่งไว้ การจัดบุคลากร การจัดงบประมาณ การจัดวัสดุอุปกรณ์ การจัดอาคารและสถานที่ สำหรับสนับสนุนการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา

3. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การประสานงาน การจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ รวมถึงแผนปฏิบัติงาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และการรายงานผลสัมฤทธิ์ของการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา

4. การติดตามประเมินผล (Checking) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ และนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่มีการวางแผนไว้ ประกอบด้วย การติดตามมาประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และการรายงานผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา

5. การปรับปรุงพัฒนา (Acting) หมายถึง การนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานในครั้งต่อไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย การจัดประชุมวิเคราะห์ผลการดำเนินงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงหาวิธีดำเนินงานให้เหมาะสมกว่าเดิม และการเลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อนำไปเป็นแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา

จากการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิดกระบวนการบริหารงานของนักวิชาการกิจการนักศึกษา จึงสามารถสรุปกระบวนการบริหารงานกิจการนักศึกษาตามขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมายด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์วิธีและกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายของกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เพื่อการจัดทำแผน ซึ่งรวมถึงกำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และงบประมาณ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนการจัดโครงสร้างองค์กรภายในฝ่ายกิจการนักศึกษา เพื่อแบ่งภาระงาน กำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบแต่ละงาน จัดหางบประมาณ สิ่งสนับสนุนต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ อาคารและสถานที่ ให้เหมาะสม

3. การดำเนินงาน (Doing) เป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติ ตามแผน และตามลักษณะงาน ช่วงเวลา และความรับผิดชอบของแต่ละส่วน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การกำกับติดตาม (Checking) เป็นการควบคุมติดตามระหว่างการทำงาน หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ก็ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามแผน

5. การปรับปรุงพัฒนา (Acting) เป็น การประเมินผลและนำผลการประเมินรายงานต่อที่ประชุม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป แต่หากการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานครั้งต่อไปจะได้ตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้น เพื่อให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานมีการพัฒนาดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

แนวคิดทฤษฎีระบบ

จากแนวคิดของนักวิชาการเห็นว่าการศึกษาถึงองค์การโดยเน้นเฉพาะโครงสร้างหรือเน้นเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มบริหารเชิงมนุษย์สัมพันธ์ย่อมมีปัญหาเพราะไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทุกส่วนขององค์การ อีกทั้งปัจจุบันองค์การมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น จึงยากที่จะพิจารณาถึงพฤติกรรมขององค์การโดยให้ครอบคลุมได้หมดทุกแง่มุมทำให้นักวิชาการการบริหารทฤษฎีองค์การสมัยใหม่หันมาศึกษาเรื่องพฤติกรรมองค์การทุกระดับทั้งระดับบุคคลระดับกลุ่มและระดับองค์การ โดยมีความเห็นว่าองค์การเป็นระบบสังคมซึ่งเป็นระบบใหญ่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา จึงนำเอาแนวคิดของวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มาใช้ในการบริหารองค์การ

จันทราณี สงวนนาม (2545) ผู้ที่คิดทฤษฎีระบบ คือ ลัตวิก วอน เบอธทาแลนฟี (Ludwig Von Bertalanffy) ซึ่งเป็นนักชีววิทยา เขาเป็นคนแรกที่เขียนหนังสือชื่อ “ General System Theory ” โดยนำเอาแนวความคิดมาจากระบบชีววิทยาซึ่งเป็นระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมว่าระบบชีววิทยาที่สมบูรณ์จะช่วยให้ทั้งคนสัตว์และพืชสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ทั้งในด้านการเรียนรู้ ปฏิกริยาตอบสนองและการแก้ปัญหาเขามีความเชื่อว่าในเมื่อองค์การเป็นระบบเปิด จึงย่อมมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบมีความเกี่ยวพันต่อกันหลายด้านหลายระดับและส่วนต่าง ๆ ขององค์การก็เป็นส่วนสำคัญเท่า ๆ กับตัวขององค์การเอง ดังนั้น ทฤษฎี

ระบบจะรวมเอาระบบย่อยทุกชนิด ทั้งทางด้านชีวภาพกายภาพพฤติกรรมความคิดเกี่ยวกับการควบคุม โครงสร้างเป้าหมายและกระบวนการปฏิบัติงานไว้ด้วยกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ. ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความของระบบไว้ว่า หมายถึง ระเบียบเกี่ยวกับการรวมสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะซับซ้อนให้เข้าลำดับประสานกันเป็นอันเดียวตามหลัก เหตุผลทางวิชาการปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์ประสานเข้ากันโดยกำหนดรวมเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน

จันทราณี สงวนนาม (2551) ได้ให้ความหมายของระบบ ไว้ว่า “ระบบเป็นกลุ่มขององค์ประกอบ ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน เพื่อกระทำกิจกรรมให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการขององค์การ”

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา (2558) ได้กำหนดความหมายของ ระบบ ไว้ในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 โดยระบุไว้ว่า ระบบ หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ได้ผลออกมา ตามที่ต้องการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานจะต้องปรากฏให้ทราบโดยทั่วกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเอกสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือโดยวิธีการอื่น ๆ องค์ประกอบของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

สรุปได้ว่า ระบบ หมายถึง องค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ

องค์ประกอบของระบบ

ดังที่ได้กล่าวถึงในข้างต้นว่า ระบบเกี่ยวข้องกับการรวมตัวกันขององค์ประกอบต่าง ๆ ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการการ ดังนั้น จึงมีนักวิชาการจำนวนมากได้ ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบ และนำมาอธิบายไว้ในหลายแนวทาง ดังนี้

Kast, & Kahn (1978) กล่าวว่า องค์ประกอบของระบบที่มีความสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ เงิน ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการผลิตหรือให้บริการ
- 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) จากการใช้ศักยภาพทางการจัดการและทางเทคโนโลยีขององค์การ เพื่อเปลี่ยนปัจจัยป้อนเข้าให้เป็นปัจจัยป้อนออก
- 3) ปัจจัยป้อนออก (Output) ประกอบด้วย ผลผลิต หรือการบริการหรือผลลัพธ์อื่น ๆ ที่องค์การผลิตขึ้น
- 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับผลลัพธ์และสถานการณ์ขององค์การที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

จากแนวคิดของ Katz, & Kahn (1978) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับระบบต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษา มีลักษณะเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งได้กล่าวถึงองค์ประกอบและหลักการจัดระบบ (Organizations and the System Concept) โดยให้แนวคิดของทฤษฎีระบบเปิดที่สำคัญ 5 ประการ ไว้ดังต่อไปนี้

1. ระบบต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Negative Entropy) เพื่อที่รักษาระบบ
 2. ระบบมีการป้อนข้อมูลป้อนกลับ เพื่อเป็นการบอกสถานะภาพ เพื่อสำหรับการแก้ปัญหา (Feedback) อันจะนำไปสู่ความสามารถที่ดำรงตนให้อยู่ได้
 3. ระบบจะมีความสามารถดำรงสภาวะของตนให้อยู่ได้ (Homoeostasis)
 4. ระบบเปิดจะมีความแตกต่าง ซับซ้อนและหลากหลาย (Differentiation)
 5. ระบบเปิดมีทุกด้าน (Equip Finality) ซึ่งหมายถึง ระบบจะทำให้สามารถไปสู่เป้าหมาย จากสภาวะเริ่มต้นที่แตกต่างกันและการพัฒนารูปแบบที่แตกต่างกันได้โดยภาพรวมแล้ว
- Katz, & Kahn (1978) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ ว่าเป็นการมองอย่างเป็นองค์รวม และต้องคำนึงถึง หรือสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Environment: E) ในทฤษฎีระบบขององค์การจะเป็นกลุ่มของงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันที่จะต้องบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยในภาพรวมแล้วองค์ประกอบพื้นฐานของระบบขององค์การ ประกอบด้วย 4 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกันและทำงานเป็นวงจรและต่อเนื่อง คือ ปัจจัยนำเข้า (Input: I) กระบวนการแปรสภาพในการจัดการ (Process หรือ Transformation: T) ผลผลิต (Product หรือ Output: O) และการป้อนกลับ (Feedback: Fb)

กิดานันท์ มลิทอง (2540, น. 64) ได้สรุปส่วนประกอบของระบบ แบ่งองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

1. ข้อมูล เป็นการตั้งปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา การตั้งวัตถุประสงค์หรือเป็นการป้อนวัตถุประสงค์ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหานั้น
2. กระบวนการ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ป้อนเข้ามา เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ผลลัพธ์ เป็นผลผลิตที่ได้ออกมาภายหลังจากการดำเนินงานในขั้นของกระบวนการสิ้นสุดลงรวมทั้งการประเมินด้วย

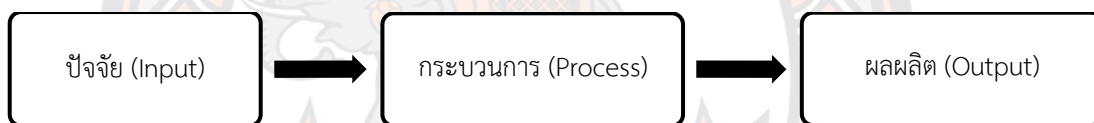
ทิสนา แชมมณี (2545, น. 196-198) กล่าวว่า ระบบ ควรประกอบด้วย ส่วนสำคัญอย่างน้อย 3 ส่วน ดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนั้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวนและความสำคัญมากน้อยเพียงใด มักขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหมือนกัน แต่อาจมีลักษณะของการจัดความสัมพันธ์แตกต่างกันได้แล้วแต่ความคิด ความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

3. ผลผลิต (Product) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่า ระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แสดงว่าระบบนั้นยังมีจุดบกพร่อง ควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการหรือตัวป้อน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดผลนั้น

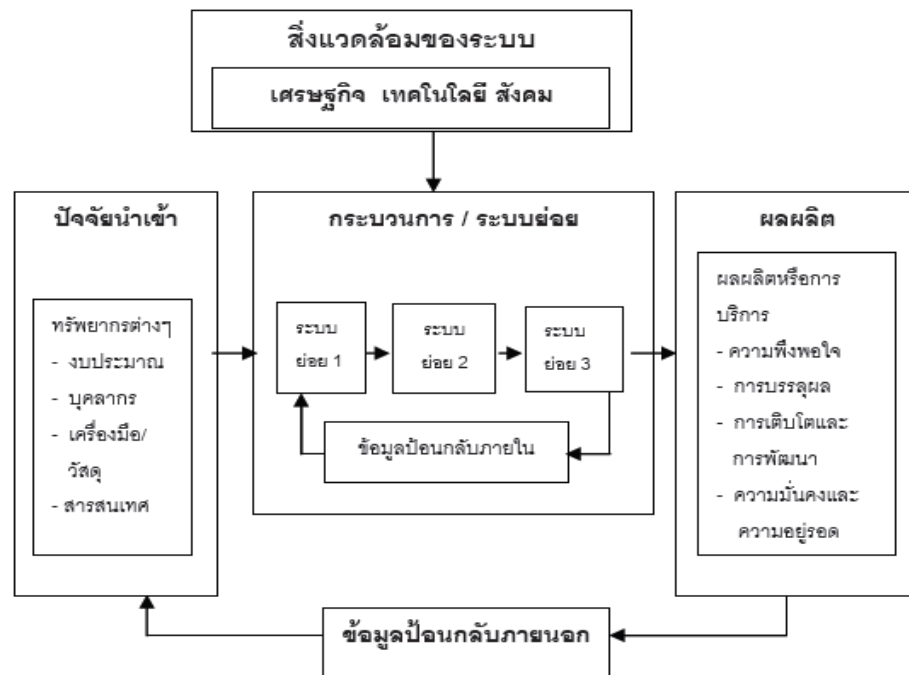
สุกัญญา โขวิไลกุล (2547) มองระบบในฐานะที่เป็นแนวทางหนึ่ง เป็นวิธีการ อันประกอบด้วย ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) นับเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบ ในกรณีที่เป็นกิจกรรมของมนุษย์ได้ทุกรูปแบบ และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากมีความสะดวก ในการประยุกต์ใช้ และมีประสิทธิภาพสูงในการจัดการปรับปรุง และการควบคุมการทำงานในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ในระบบการทำงานทุกระบบ จึงสามารถแสดงให้เห็นในลักษณะของตัวแปรขั้นต้นได้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงลักษณะองค์ประกอบของระบบ

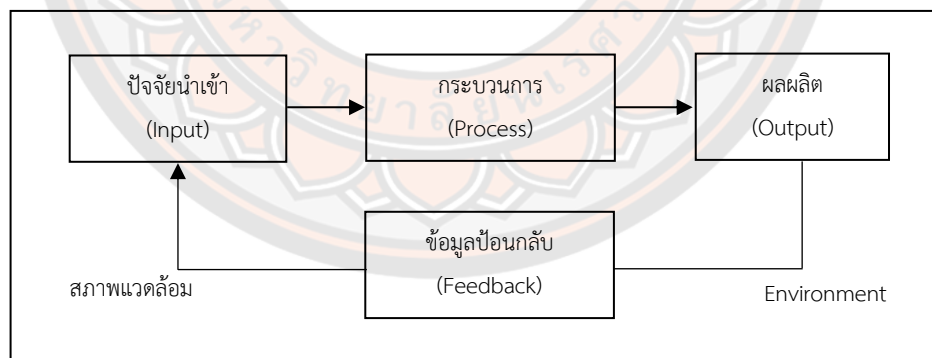
ที่มา: สุกัญญา โขวิไลกุล, 2547

แนวคิดของ Bittel (1978) กล่าวว่า องค์ประกอบของระบบสามารถพิจารณาได้จากกรอบ โครงสร้างพื้นฐานของระบบ (The Basic Systems Framework) ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็น โครงสร้างหลัก 5 ส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Schoderbek et al. (1990) ที่มีแนวคิด เกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบว่า องค์ประกอบของระบบที่สำคัญ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัย นำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลผลิต (Output) 4) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และ 5) สิ่งแวดล้อม (Environment) ดังแสดงในภาพ 2 และภาพ 3

ภาพ 2 แสดงกรอบโครงสร้างพื้นฐานของระบบตามแนวคิดของบิทเทล

ที่มา: Bittel, 1987

ภาพ 3 แสดงองค์ประกอบของระบบตามแนวคิดของสโอดอร์เบคและคณะ

ที่มา: Schoderbek et al., 1990

Lunenburg, & Omstein (1996) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

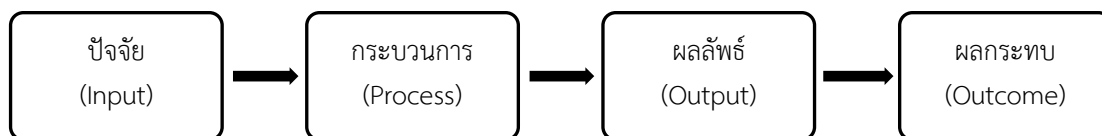
1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง องค์ประกอบของระบบในด้านของวัสดุอุปกรณ์ กำลังคน ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อใช้ในการผลิต
2. กระบวนการแปรรูป (Transformation Process) เป็นการนำองค์ประกอบต่าง ๆ ในปัจจัยนำเข้าไปดำเนินการด้วยวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของระบบนั้น ๆ
3. ผลผลิต (Output) ซึ่งประกอบไปด้วย ผลผลิตขององค์กร ซึ่งเกิดจากระบบ เช่น ในทางการเรียนการสอน ผลผลิต คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนที่แสดงออกมา
4. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นการนำข้อมูล ซึ่งเป็นผลมาจากผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยองค์กรให้มีการปรับปรุง พัฒนาทางด้านปัจจัยนำเข้า และกระบวนการให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
5. สภาพแวดล้อม (Environment) เป็นสภาพของบรรยากาศทั่ว ๆ ไปขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบด้วย

Stephen, & Mary (2003) ได้พูดถึงปัจจัยนำเข้า ได้แก่ วัตถุดิบ ทรัพยากรบุคคล เงินทุน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นตัวป้อนเข้าเปลี่ยนรูปแบบด้วยการลงมือทำงาน การบริหารงาน เทคโนโลยี และวิธีการปฏิบัติ ส่งผลต่อผลผลิตและการบริการ ผลลัพธ์ด้านการเงิน สารสนเทศ และด้านบุคคล โดยมีผลย้อนกลับไปยังปัจจัยนำเข้าภายใต้สิ่งแวดล้อมขององค์กร

จันทรานี สงวนนาม (2551) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบ ประกอบด้วย ส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กร
2. กระบวนการ คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบ ครอบคลุมตั้งแต่การบริหารจัดการการนิเทศการวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผลผลิตหรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นได้

เขียนเป็นรูปแบบ (Model) ของวิธีระบบ ได้ดังภาพ 4

ภาพ 4 แสดงองค์ประกอบของวิธีระบบ

ที่มา: จันทรานี สงวนนาม, 2551

ปัจจุบัน คำว่า“ ระบบ” เป็นคำกล่าวที่ใช้กันแพร่หลาย โดยทั่วไปเวลาที่กล่าวถึงระบบเราจะต้องคำนึงถึง 3 คำ คือ

1. การคิดอย่างมีระบบ (System Thinking) หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผลโดยคิดอย่างรอบคอบถึงผลที่ได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในภาพรวมและทุก ๆ ส่วนขององค์ประกอบย่อยของระบบว่าต่างก็มีส่วนสัมพันธ์กันและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใน

2. วิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (System Approach) หมายถึงวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบโดยมีการนำเอาปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดทั้งปัจจัยกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจะมีส่วนสัมพันธ์กันและเป็นผลซึ่งกันและกัน

3. ทฤษฎีระบบ (System Theory) เป็นทฤษฎีที่ระบุว่าองค์การ ประกอบด้วย ส่วนประกอบที่เป็นอิสระและเป็นวิธีการบริหารงานที่จะเพิ่มความเข้าใจรู้จุดเด่นจุดด้อยในองค์การเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาได้มากยิ่งขึ้น

จากความหมาย หลักการ แนวคิดของระบบ องค์ประกอบของระบบ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปหมายถึง ส่วนต่าง ๆ ภายในระบบ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) โดยแต่ละองค์ประกอบ มีความหมาย ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหาร ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ หรือที่จำเป็นต่อการผลิตหรือให้บริการ

กระบวนการ (Process) หมายถึง การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการด้วยวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของระบบนั้น ๆ

ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนานักศึกษา

การพัฒนานักศึกษา เริ่มจากแนวคิดในการที่มหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีช่องว่างระหว่างการบริหารวิชาการ และการพัฒนานักศึกษา ซึ่งควรจะกำหนดอย่างชัดเจนว่า ในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักศึกษา ขณะกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนใดบ้าง และส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ควรได้ทำหน้าที่พัฒนานักศึกษาในประเด็นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เกิดความตระหนักในความสำคัญของการสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ความสามารถ การคิดที่รอบคอบ และตัดสินใจที่มีเหตุผล และการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เมื่อทุกฝ่ายตระหนักในความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาแล้ว ก็ควรจะต้องพัฒนาความร่วมมือในหน่วยงานต่าง ๆ ว่าจะมีวิธีการที่จะวางเป้าหมายร่วมกันให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้ได้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543) โดยในการพัฒนานิสิตนักศึกษาไปสู่เป้าหมายตามที่สถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดไว้นั้นมีแนวคิดและกระบวนการที่ซับซ้อน เกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายทั้งในและนอกสถาบัน ซึ่งมีนักวิชาการเสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

สำเนา ขจรศิลป์ (2538) กล่าวว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษา มีปัจจัยสำคัญ 8 ประการ คือ ด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักศึกษา ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน

ส่วน Chickerling, & Reisser (1993) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษานั้น ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบัน

Astin (1993) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษากับกลุ่มบุคคลและกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งเสริมการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ โดย Astin ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อประสบการณ์ของนักศึกษา ได้แก่

1. ลักษณะของสถาบัน ได้แก่ รูปแบบของสถาบัน สังกัดของสถาบัน และขนาดของสถาบัน
2. หลักสูตร ได้แก่ รูปแบบของการจัดหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาบังคับ
3. คณาจารย์ ได้แก่ การทำวิจัยของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอน บรรยากาศในการทำงาน และภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา
4. กลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนิสิตนักศึกษา การเข้ากลุ่มเพื่อน ลักษณะของเพื่อน การปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน มีผลต่อบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา
5. การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษาได้เข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์กับสิ่งนั้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543) กล่าวว่า การพัฒนางานกิจการนักศึกษา เป็นงานที่สำคัญไม่น้อยกว่าการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมหาวิทยาลัยในปัจจุบันควรจะต้องกำหนดอย่างชัดเจนว่า ในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักศึกษา ขณะกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนใดบ้าง และส่วนต่าง ๆ เหล่านั้น ควรได้ทำหน้าที่พัฒนานักศึกษาในประเด็นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา ควรตระหนักในความสำคัญของการสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ความสามารถ การคิดที่รอบคอบ และตัดสินใจที่มีเหตุผล และการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เมื่อทุกฝ่ายตระหนักในความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาแล้ว ก็ควรจะต้องพัฒนาความร่วมมือในหน่วยงานต่าง ๆ ว่าจะมีวิธีการที่จะวางเป้าหมายร่วมกันให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้ได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของคนไทยที่จะต้องพัฒนาในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ไว้ดังนี้

1. คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล
2. คนไทยมีความสามารถทางภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
3. คนไทยมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
4. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากลและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
5. คนไทยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
6. คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง
7. คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร
8. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์
9. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2574) และแผนพัฒนาการศึกษาระดับ

อุดมศึกษา ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ตลอดจนแผนระดับชาติต่าง ๆ เช่น กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน) ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (ยุทธศาสตร์ที่ 3 การผลิตพัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนา ประเทศ) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้มีการกำหนด ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้โดยการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะวิชาการและวิชาชีพตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd) ที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ประกอบด้วยคุณวุฒิ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม/จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวิชาการและวิชาชีพตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ด้านที่ 2 ด้านความรู้ ด้านที่ 3 ด้านทักษะทางปัญญา และด้านที่ 5 ด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี เรียกว่า Hard Skills หรือ ทักษะวิชาชีพ ส่วนการพัฒนา ทางด้านที่ 1 ด้านคุณธรรม/จริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ความรับผิดชอบ หรือ Soft Skills ที่รู้จักในนาม “ทักษะด้านคนและสังคม” มักได้รับความสนใจ ที่น้อยกว่า แม้จะเป็นทักษะที่จำเป็นใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ดังนั้น จึงอาจสรุป ได้ว่าคุณลักษณะของนักศึกษาที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีทักษะวิชาชีพ (Hard skill) และทักษะ ด้านคนและสังคม (Soft skill) ที่ส่งเสริมให้การทำงานมีผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย

1. ทักษะด้านการคิด ได้แก่
 - 1.1 การคิดอย่างเป็นระบบ (Systematic Thinking)
 - 1.2 การคิดวิเคราะห์ (Analytical Skill)
 - 1.3 การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
2. ทักษะด้านกาทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่
 - 2.1 การสร้างเครือข่ายงาน (Networking)
 - 2.2 การทำงานเป็นทีม (Team-working)
 - 2.3 ความเก่งด้านธุรกิจ (Commercial acumen) และการทำงานในองค์กร
 - 2.4 ความขยันหมั่นเพียร (Perseverance)
3. ทักษะการถามและฟัง ได้แก่
 - 3.1 ทักษะภาษาต่างประเทศ

- 3.2 ทักษะระดับโลก (Global mind-set) ที่ไม่จำกัดด้วยเขตแดนของประเทศ
4. ทักษะภาวะผู้นำและการกำกับดูแล (Leadership and Governance)
 - 4.1 ความเชื่อมั่น
 - 4.2 ความน่าเชื่อถือ
 - 4.3 ความเป็นตัวของตัวเองที่มีความยึดมั่นในค่านิยมที่ดี
 - 4.4 ความกระตือรือร้น
 - 4.5 ความคล่องตัว
 - 4.6 ความกล้าหาญ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นเยาวชนและกำลังสำคัญในการบริหารประเทศชาติ ให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถเตรียมพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง รวดเร็ว และพลิกผันอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ กล่าวถึง หลักการ แนวคิด ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

Pearson Education (2009) กล่าวว่า คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถพิเศษที่เด็กจะต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถเตรียมตัวสำหรับความท้าทายในการทำงานและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

Jams, & Jams (2021) กล่าวว่า คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถหรือความท้าทายที่แต่ละบุคคลสามารถนำไปใช้ในการทำงาน เช่น ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (work group skills) ทักษะการสื่อสาร (communication skills) ทักษะผู้นำ (leadership skills) ทักษะบริการลูกค้า (customer service skills) และทักษะแก้ปัญหา (problem solving skills)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถ และทักษะเฉพาะตัวที่สำคัญที่บุคคลพึงมีเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบของคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีผลต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต การแข่งขันในประชาคมโลกที่รุนแรงมากขึ้น รูปแบบการศึกษาแบบดั้งเดิมในช่วงศตวรรษที่ 20 ถือว่าไม่เพียงพออีกต่อไปแล้ว ในการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกศตวรรษใหม่ ทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญที่จะสร้างและพัฒนาภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับผู้เรียนเพื่อเตรียมพร้อม กับสภาพของสังคมในยุคดังกล่าว ทั้งนี้ มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

Engauge (2005) ได้นำเสนอ 21st Century Skills for 21st Century Learners โดยให้ความเห็นว่าคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 จะมีความสำคัญต่อนักศึกษามากขึ้นเมื่อได้เข้าไปทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะต้องใช้ทักษะทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และการเรียนรู้เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมใหม่ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องสนับสนุนการพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ส่วนสำคัญดังต่อไปนี้

ส่วนแรก "การรู้หนังสือยุคดิจิทัล" เป็นความสามารถขั้นพื้นฐาน ด้านความรู้เท่าทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ ความรู้ทางวัฒนธรรมและความตระหนักของโลก

ส่วนที่สอง "ความคิดสร้างสรรค์" มุ่งเน้นไปที่การปรับตัวให้มีความสามารถในการจัดการ ความซับซ้อนอยากเรียกร้องเห็นความคิดสร้างสรรค์ และความเสี่ยง การคิดขั้นสูง และการให้เหตุผล

ส่วนที่สาม "การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ" แสดงถึง การทำงานร่วมกันและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบส่วนบุคคลและสังคม และการสื่อสารแบบโต้ตอบ

ส่วนที่สี่ "การมีผลิตภาพสูง" แสดงถึง ความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญการวางแผน และการบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แสดงถึงการมีประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร และมีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง

สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (International Society for Technology in Education Students หรือ ISTE) (2007) กล่าวว่า การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่โลกมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา นั้น นักศึกษาจะต้องรู้จักวิธีการใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ เป็นเพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอแล้ว การเรียนรู้และสำรวจทักษะสำหรับยุคดิจิทัลมีความสำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการทำงาน การดำรงชีวิต และนำไปสู่การเป็นพลเมืองของสังคมและพลเมืองของชุมชน ซึ่งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) สร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) การสื่อสารและความร่วมมือ 3) ความคล่องในการวิจัยและสารสนเทศ 4) การคิดเชิงวิพากษ์การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ รวมถึงความเป็นพลเมืองโลก

Trilling and Fadel (2009) ได้เขียนในหนังสือทักษะในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับการเรียนรู้ การปรับตัวเองต่อสิ่งที่เรียกว่า "ทักษะศตวรรษที่ 21" และได้นำไปใช้ในโรงเรียนหรือชุมชนตามกรอบการพัฒนาโดยผู้มีส่วนร่วมเพื่อให้นักศึกษามีทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับใช้เพื่อความอยู่รอดและเจริญเติบโตในโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมต่อ ประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) 2) ทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (digital literacy skills) 3) ทักษะอาชีพและชีวิต (career and life skills)

Beers Bass 20 ได้เขียนในหนังสือ Teaching 21st Century Skills in ASCD Action Tool ว่าศตวรรษที่ 21 นั้นอะไรคือทักษะที่นักศึกษาจะต้องมีศตวรรษที่ 21 เป็นจุดเริ่มต้นของยุคดิจิทัล เพราะความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสารสนเทศ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตการอยู่อาศัย การทำงานและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเครื่องมือที่หลากหลายเพิ่มขึ้นทุกวัน ทั้งนี้ หากนักศึกษาของเราไม่มีทักษะในการใช้หรือตามไม่ทันเทคโนโลยีใหม่ของวันนี้เราจะล้าสมัยทันทีและการทำงาน จะไม่ได้ผลไม่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะให้นักศึกษา ดังนี้ 1) ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 2) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา 3) การสื่อสาร 4) การประสานความร่วมมือ

University of Phone Case Panel estate (2011) ได้แสดงในรายงาน Fine Work Skills 2020 ว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานที่สำคัญเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยทักษะ ดังนี้ 1) การสร้างความเข้าใจเชิงลึก (Sense Making) 2) ความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) 3) ความคิดที่แปลกใหม่และความคิดเชิงประยุกต์ (Novel and Adaptive Thinking) 4) ความสามารถในการรับมือกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross Cultural Competency) 5) ความคิดเชิงประมวลผล (Computational Thinking) 6) ความเข้าใจในสื่อยุคใหม่ (New Media Literacy) 7) ความสามารถหลากหลายด้าน (Transdisciplinary) 8) ความสามารถในการออกแบบงาน (Design Mindset) 9) ความสามารถในการบริหารจัดการการรับรู้ (Cognitive Load Management) 10) ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโลกออนไลน์ (Virtual Collaboration)

ห้องวิจัยการศึกษาเขตภาคกลางตอนเหนือ (NCREL) และกลุ่มเมทริ (Metiri Group) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบด้วย

1. ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยี 2) ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนการณ์และข้อมูล 3) ความรู้พื้นฐานทางพหุวัฒนธรรมและจิตสำนึกต่อโลก
2. การคิดเชิงประดิษฐ์ ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) การจัดการความซับซ้อน 3) ความสามารถในการขึ้นนำตนเอง 4) ความอยากรู้ 5) ความสร้างสรรค์ 6) ความกล้าเสี่ยง 7) การใช้เหตุผลที่ดี
3. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือ 2) ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อฐานะพลเมือง 4) การสื่อสารแบบโต้ตอบ
4. การเพิ่มผลิตผลระดับสูง ได้แก่ 1) การจัดลำดับความสำคัญ 2) การวางแผน 3) การจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ 4) การใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ 5) ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม

Microsoft Partners in Learning (2012) ได้แสดงใน 21st Century Learning Design ว่าการศึกษาทั่วโลกกำลังมีการออกแบบหรือสร้างรูปแบบใหม่ของการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยการเตรียมผู้เรียนสำหรับชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 วัตถุประสงค์ของศตวรรษที่ 21 ในการออกแบบการเรียนรู้ คือ การช่วยให้นักศึกษามีการศึกษาที่ชัดเจน และเข้าใจมากขึ้น โดยการทำกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะเหล่านี้ได้รับการพัฒนาการประเมินและผ่านการทดสอบในระดับสากลสำหรับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โครงการวิจัย กิจกรรมการเรียนรู้เป็นงานที่นักศึกษาทำในฐานะส่วนหนึ่งของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนของพวกเขา มันอาจจะเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ของนักศึกษาในช่วงการทำกิจกรรม โดยสามารถขยายโครงการที่จะเกิดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น ด้วยทักษะเหล่านี้มีความสำคัญเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแต่ละทักษะแสดงให้เห็นถึงทักษะที่สำคัญสำหรับนักศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การร่วมมือ (collaboration) 2) การสร้างความรู้ 3) การควบคุมตนเอง (Self-regulation) 4) การแก้ปัญหาและนวัตกรรม 5.) ทักษะการสื่อสาร

Ministry of Education, Singapore (2014) ได้กล่าวถึงโลกาภิวัตน์กับการเปลี่ยนแปลงประชากรและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คือ บางส่วนของแรงผลักดันที่สำคัญ ในอนาคตนักศึกษาของเราจะต้องมีการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายเหล่านี้และคว้าโอกาสโดยใช้ความรู้และทักษะทั่วไปดังนั้นเพื่อช่วยให้นักศึกษาของเราเจริญเติบโตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการมีการระบุความสามารถหรือทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ความสามารถหรือทักษะเหล่านี้ถูกกำหนดอยู่ในกรอบต่อไปนี้เพื่อการสนับสนุนกับการศึกษาแบบองค์รวมของโรงเรียน และเตรียมความพร้อมนักศึกษาของเราต่อไปในอนาคต เป็นภาพโรงเรียนและผู้ปกครองต้องช่วยสนับสนุน ให้นักศึกษาของเราพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ความตระหนักในตนเอง 2) ทักษะในการจัดการตนเอง 3) ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ 4) ความตระหนัก 5) ความสัมพันธ์ 6) ความเป็นผู้มีความเชื่อมั่น

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนจะต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1. สารวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย 1) ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก
- 2) ศิลปะ 3) คณิตศาสตร์ 4) การปกครองและหน้าที่พลเมือง 5) เศรษฐศาสตร์ 6) วิทยาศาสตร์
- 7) ภูมิศาสตร์ 8) ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อ

สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี 4) ความรู้ด้านสุขภาพ 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) ทำงานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 3) การสร้างนวัตกรรม

3.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 1) การให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การใช้การคิดอย่างเป็นระบบ 3) การพิจารณาและการตัดสินใจ

3.3 การสื่อสารและการร่วมมือ ประกอบด้วย 1) สื่อสารอย่างชัดเจน 2) การร่วมมือกับผู้อื่น

4. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงาน ได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่

4.1 ความรู้ด้านสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) การเข้าถึงและการประเมินข้อมูลสารสนเทศ 2) การใช้และการจัดการสารสนเทศ

4.2 ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สื่อ 2) การผลิตสื่อ 3) การพิจารณาและตัดสินใจ 2.4 การแก้ปัญหา

4.3 ความรู้ด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่

5.1 ความยืดหยุ่น และการปรับตัว ประกอบด้วย 1) ความยืดหยุ่น 2) การปรับตัวเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

5.2 การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สื่อ 2) การผลิตสื่อ 3) การพิจารณาและตัดสินใจ

5.3 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่น 2) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีมที่มีความหลากหลาย

5.4 การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สื่อ 2) การผลิตสื่อ

5.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) แนะนำผู้อื่นได้ 2) รับผิดชอบต่อผู้อื่น

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2556) กล่าวว่า วรรณกรรมด้านการศึกษาร่วมสมัยขึ้นไป ในทิศทางเดียวกันว่าทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 นั้นค่อนข้างแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 บางทักษะแม้จะมีลักษณะถาวร (Perennial Skills) กล่าวคือ มีความสำคัญมากในทุกยุคทุกสมัยไม่ใช่เฉพาะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะ 4C คือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) แต่ทักษะเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นสิ่งที่ “ต้อง” มีมากกว่า “น่าจะ” มี ขณะที่บางทักษะ ถือเป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่เช่นทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ฯลฯ ปัจจัยหลักที่นำพาความท้าทายและข้อเรียกร้องใหม่ ๆ สำหรับผู้เรียน คือ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies-ICTs) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการเมืองสังคมและวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2559) กล่าวว่าในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคไอทียุคสารสนเทศ จำนวนความรู้เพิ่มขึ้นมหาศาลอย่างรวดเร็วทุกวัน ตัวอย่างที่ดีก็เช่นความรู้ทางการแพทย์ซึ่งเกิดใหม่ทุกวันไล่ไม่ทันเป็นไปไม่ได้ที่จะท่องได้ทั้งหมด ดังนั้น เราไม่ได้ต้องการเด็กที่รู้เยอะ ๆ ไม่ต้องการเด็กที่ท่องเก่งเพียงอย่างเดียว เราอยากได้เด็กเราต้องการผู้เรียนเราต้องการบัณฑิตที่ใฝ่รู้อยากเรียนรู้ของใหม่เรื่อย ๆ และรู้วิธีที่จะเรียนรู้ด้วย ก็คือ มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) และทักษะการใช้ชีวิตที่ดีด้วย (Life Skill) นอกจากสาระวิชาหลักที่นักศึกษาควรจะต้องรู้แล้ว แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy) 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil Literacy) 4) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และ 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Literacy) และการศึกษายุคนี้ ควรมุ่งเน้นการมอบความรู้ (Knowledge) ควบคู่ทักษะ (Skill) ให้แก่เด็ก โดยเด็กควรได้รับการพัฒนาทักษะ 3 ด้าน ซึ่งเรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill) ได้แก่

1. ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการสร้างนวัตกรรม โดยเด็กที่ใฝ่เรียนรู้ จะสามารถเรียนรู้ได้จากทุกสถานที่และเวลา

2. ทักษะการใช้ชีวิต (Life Skill) ประกอบด้วย การรู้จุดหมายของชีวิต มีแรงบันดาลใจ และรู้จักวางแผน กล้าตัดสินใจ และรับผิดชอบผลลัพธ์ของการตัดสินใจ ทำงานมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ รู้จักประเมินตนเองและมีความยืดหยุ่น หมายความว่า เด็กจะรู้จักการใช้ชีวิตที่มีจุดหมาย ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง

3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Skill) ประกอบด้วย การรู้ทันข้อมูลข่าวสารและ รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่อย่างชาญฉลาด หมายความว่า เด็กู้จักเสพและใช้ข้อมูลข่าวสาร อย่างรู้เท่าทัน

ภาคีเครือข่ายเพื่อทักษะศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st century skills, 2011) เป็นองค์กรในสหรัฐอเมริกาที่เกิดจากการรวมตัวกันของนักคิด นักการศึกษา เอกชน และหน่วยงาน ของรัฐร่วมกันพัฒนากรอบงานเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Framework for 21st century learning) กล่าวว่า คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่นักเรียนพึงมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบด้วย

1. มีความรอบรู้ (Mastery) ในวิชาแกนต่อไปนี้
 - 1.1 ภาษาอังกฤษ, การอ่านศิลปะภาษา (English, Reading or language art)
 - 1.2 ภาษาของโลก (World language)
 - 1.3 ศิลปะ (Arts)
 - 1.4 คณิตศาสตร์ (Mathematics)
 - 1.5 เศรษฐศาสตร์ (Economics)
 - 1.6 วิทยาศาสตร์ (Science)
 - 1.7 ภูมิศาสตร์ (Geography)
 - 1.8 ประวัติศาสตร์ (History)
 - 1.9 การปกครองและความเป็นพลเมือง (Government and civics)
2. มีความรู้ในขอบข่ายของศตวรรษที่ 21 (Themes of 21st century) ต่อไปนี้
 - 2.1 ความตระหนักเรื่องโลก (Global awareness)
 - 2.2 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการเงิน, เศรษฐกิจ, และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and entrepreneurial literacy)
 - 2.3 พื้นฐานด้านการเป็นพลเมือง (Civic literacy)
 - 2.4 พื้นฐานด้านสุขภาพ (Health literacy)
 - 2.5 พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy)
3. มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation) ประกอบด้วย
 - 3.1 ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation)
 - 3.2 ทักษะความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving)
 - 3.3 การสื่อสารและความรวมกลุ่ม (Communication and collection)
 - 3.4 ความร่วมมือ (Collaboration)

4. มีทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information media and technology skills) ประกอบด้วย

4.1 พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ (Information technology)

4.2 พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ (Media literacy)

4.3 พื้นฐานเกี่ยวกับ ICT (ICT literacy)

5. มีทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and career skill) ประกอบด้วย

5.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and adaptability)

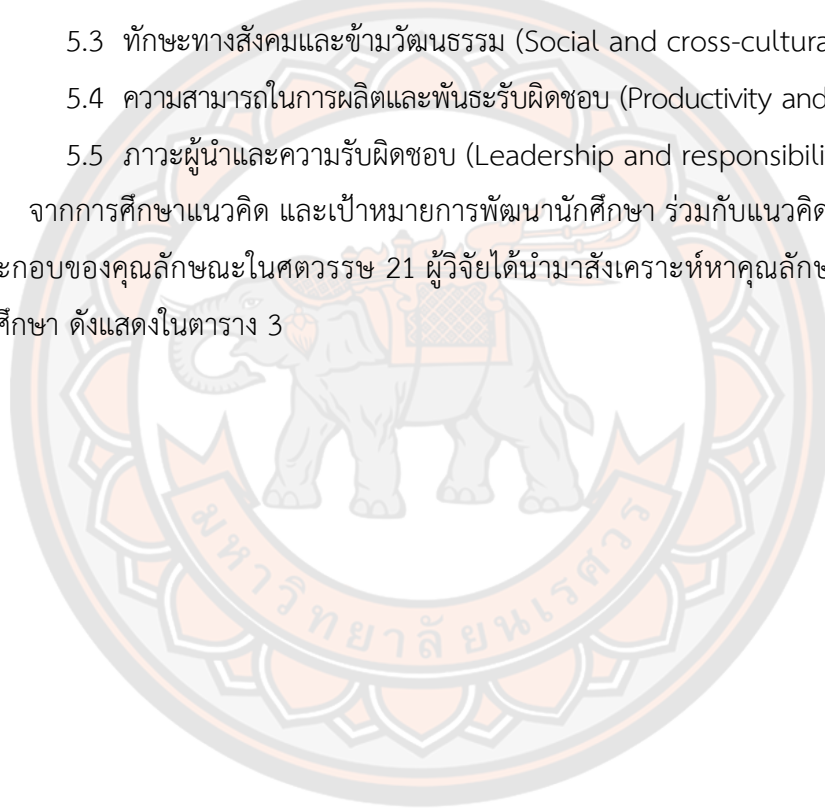
5.2 ริเริ่มและชี้นำตนเอง (Initiative and self-direction)

5.3 ทักษะทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม (Social and cross-cultural skills)

5.4 ความสามารถในการผลิตและพันธะรับผิดชอบ (Productivity and accountability)

5.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and responsibility)

จากการศึกษาแนวคิด และเป้าหมายการพัฒนานักศึกษา ร่วมกับแนวคิด ความสำคัญและองค์ประกอบของคุณลักษณะในศตวรรษ 21 ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์หาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา และคุณลักษณะของนักศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	Engauge	สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ	Trilling and Faded Trilling and Faded	ห้องปฏิบัติการศึกษาศาสตร์ภาคกลาง	ตอนเหนือ และกลุ่มมิตร	Microsoft Partners in Learning	Einistry of Education, Singapore	วิชาการ พานิช	ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 21	สรุปคุณลักษณะของบุคคลในศตวรรษที่ 21
1. มีความรู้ ความเข้าใจ การมีคิด การวิเคราะห์ และไม่รู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. มีทักษะทางปัญญา สามารถวิเคราะห์ แก้ไขสถานการณ์ต่างๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. มีความรู้เกี่ยวกับโลก และวิชาการต่างๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. มีความชำนาญด้านการใช้และสารสนเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสามารถวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รู้ทันสื่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. มีทักษะด้านความคิด เป็นระบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

สรุปข้อมูลของคณะบุคคลในหลักสูตร	การคิดวิเคราะห์
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	
8. มีความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
9. มีทักษะด้านการบริหาร วางแผน จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
10. มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบทำงานร่วมกับผู้อื่นมีภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
11. สามารถควบคุมตัวเอง มีสติ	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
12. การยืดหยุ่น ปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลง	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
13. มีคุณธรรม/จริยธรรม มีจิตสำนึก มีจิตสาธารณะ	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
14. มีทักษะทางสังคม และข้ามวัฒนธรรม	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา
4. มีทักษะการทำงานเป็นทีม และการบริหารจัดการ	☒ Trilling and Fode Trilling and Faded ☒ Engauge ☒ สถาบันงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ☒ สถาบันงานเลขาธิการสภาการศึกษา

จากตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนานักศึกษา และคุณลักษณะของนักศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปรายละเอียดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

1. มีทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย
 - 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ การนึกคิด การวิเคราะห์ และใฝ่รู้
 - 1.2 สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ
 - 1.3 มีความรู้เกี่ยวกับโลก และวิชาการต่าง ๆ
 - 1.4 มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ
 - 1.5 มีความชำนาญด้านการวิจัยและสารสนเทศ
2. มีทักษะด้านเทคโนโลยี สื่อสาร
 - 2.1 มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข
 - 2.2 การสื่อสารที่สร้างสรรค์ เลือกใช้รูปแบบสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศการนำเสนอที่เหมาะสม และรู้เท่าทันสื่อ
3. มีทักษะการคิดวิเคราะห์
 - 3.1 มีทักษะด้านความคิด คิดเป็นระบบ
 - 3.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุมีผลเป็นระบบ
 - 3.3 มีความคิดสร้างสรรค์ และมีนวัตกรรมทางความคิด
4. มีทักษะการทำงานเป็นทีม
 - 4.1 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น
 - 4.2 มีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ
 - 4.3 รู้จักการบริหารจัดการ วางแผนการดำเนินการให้งานประสบผลสำเร็จ
 - 4.4 รู้จักปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
 - 4.5 สามารถควบคุมสติ อารมณ์ของตนเองได้ดี

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การให้ความหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง สถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป มีสถานะเป็นนิติบุคคลลักษณะเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษ ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีสามประเภทคือ มหาวิทยาลัย สถาบันและวิทยาลัย ซึ่งการจัดตั้งจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอุดมศึกษา โดยการขอรับอนุญาตต้องเสนอโครงการจัดตั้ง ข้อกำหนดและสาขาวิชาที่จะเปิดสอน และได้กำหนดรายการต่าง ๆ ที่ต้องจัดให้มีในข้อกำหนดด้วย

ทั้งนี้ กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด มีการเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรี ให้การรับรองหลักสูตรการศึกษาตามมาตรฐานที่กระทรวงกำหนด และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการศึกษาและวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง แต่งตั้งสภาสถาบัน ประกอบด้วย นายกสภาสถาบัน อธิการบดี กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อและกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นชอบ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่งและคุณสมบัติของนายกสภาสถาบันและกรรมการสภาสถาบันไว้ และกำหนดสภาสถาบันมีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 38 เรื่องที่ 3 การอุดมศึกษา) 1) มหาวิทยาลัยเอกชน 2) สถาบันเอกชน และ 3) วิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 71 แห่ง แยกเป็นมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย แต่ละกลุ่ม มีดังนี้

มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี และบางแห่งเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาด้วย มี 40 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
3. มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
4. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

5. มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
6. มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น
7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
8. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
9. มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)
10. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
11. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
12. มหาวิทยาลัยสยาม
13. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
14. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
15. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
16. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
17. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
18. มหาวิทยาลัยอีสาน
19. มหาวิทยาลัยเอเชียน
20. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
21. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
22. มหาวิทยาลัยเกริก
23. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
24. มหาวิทยาลัยคริสเตียน
25. มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
26. มหาวิทยาลัยชินวัตร
27. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
28. มหาวิทยาลัยภาคกลาง
29. มหาวิทยาลัยธนบุรี
30. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
31. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
32. มหาวิทยาลัยปทุมธานี
33. มหาวิทยาลัยพายัพ
34. มหาวิทยาลัยโยนก
35. มหาวิทยาลัยรังสิต
36. มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
37. มหาวิทยาลัยราชธานี
38. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
39. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
40. มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

สถาบันเอกชน เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนเฉพาะทางในระดับปริญญา มี 8 สถาบัน

ได้แก่

1. สถาบันกันตนา
2. สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
3. สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
4. สถาบันเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
5. สถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยา
6. สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬารักษ์
7. สถาบันรัชต์ภาคย์
8. สถาบันอาศรมศิลป์

วิทยาลัยเอกชน เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญา มี 23 แห่ง ได้แก่

1. วิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
2. วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา
3. วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง
4. วิทยาลัยเชิงรอย
5. วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
6. วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
7. วิทยาลัยดุสิตธานี
8. วิทยาลัยตาปี
9. วิทยาลัยทองสุข
10. วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

11. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	12. วิทยาลัยสยาม
13. วิทยาลัยนครราชสีมา	14. วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
15. วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย	16. วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต
17. วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ	18. วิทยาลัยราชพฤกษ์
19. วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง	20. วิทยาลัยศรีโสภณ
21. วิทยาลัยสันตพล	22. วิทยาลัยแสงธรรม
23. วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	

ทั้งนี้ หากพิจารณาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีจำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล 2) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 4) มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 5) มหาวิทยาลัยราชธานี 6) วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 7) วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ 8) วิทยาลัยนครราชสีมา 9) วิทยาลัยสันตพล และ 10) วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการสนับสนุนภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ ภายใต้หมวด 5 การบริหาร และการจัดการศึกษาส่วนที่ 3 การบริหาร และการจัดการศึกษาเอกชนตามมาตรา 43, 44, 45 และมาตรา 46

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

มาตรา 44 ให้สถานศึกษาเอกชนตามมาตรา 18 (2) เป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์การชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา 45 ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบาย และแผนมาตรการที่ชัดเจน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา

มาตรา 46 รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนภาษี หรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชน มีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้การสนับสนุนภาคเอกชนอย่างมาก โดยเฉพาะในมาตรา 45 ที่ได้ระบุให้สถานศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้โดยอิสระบริหารจัดการตนเอง มีความคล่องตัวมีเสรีภาพทางวิชาการและในมาตรา 46 รัฐต้องให้การสนับสนุน

ด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนภาษี หรือยกเว้นภาษี โดยการดำเนินงานทั้งหมดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

สรุปได้ว่า ตามที่กล่าวในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้ให้อิสระทางการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเอกชนมากยิ่งขึ้นในอำนาจของสภาสถาบัน ซึ่งกำหนดให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว คือ มาตรา 34 ดังนี้

1. อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. ออกข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. จัดสรรทุนออกเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุน
4. อนุมัติแผนการเงิน งบดุลงบการเงินประจำปี ของกองทุนประเภทต่าง ๆ
5. อนุมัติการโอนเงินของกองทุนประเภทหนึ่งไปอีกประเภทหนึ่ง
6. อนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรและการสอน และการเปิดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด
7. อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ประกาศนียบัตรอนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตร
8. อนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ
9. อนุมัติการจัดตั้ง ยุบรวม ส่วนงานภายใน และการให้อิสระในการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ โดยให้มีคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาตรา 36, 37, 38 และมาตรา 45 คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีตำแหน่งทางวิชาการได้ดังนี้ 1) ศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ 2) รองศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์พิเศษ 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ 4) อาจารย์หรืออาจารย์พิเศษ

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบ หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Model ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายรวม ๆ ว่าหมายถึง สิ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม ทั้งนี้ มีผู้ให้ความหมายมากมายหลากหลาย ดังนี้

ความหมายของรูปแบบ

ทิตนา แชมมณี (2551, น. 1) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง 1) แบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ 2) ตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง 3) เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น. 124) กล่าวว่า ความหมายของรูปแบบ จำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้ มักจะเรียกทับศัพท์ ในภาษาไทยว่า “โมเดล” โต๊ะแกม โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3. แผนภาพแสดงถึงองค์ประกอบการทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางทีเรียกว่า ภาพถ่ายย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552, น. 125) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเศษพิจารณาว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องศึกษาเพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1981, p. 668) ให้ความหมายไว้ 5 ความหมาย แต่โดยสรุปแล้วจะมี 3 ลักษณะสำคัญ คือ

1. Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับ แบบจำลอง

2. Model หมายถึง สิ่งของหรือคนที่น่าสนใจใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ

3. Model หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

Victoria Neufeldt (1988, p. 541) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึงภาพจำลอง หรือตัวอย่างของข้อความเป็นจริงที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานของความเป็นเลิศ

Stoner, A.F., & Wankel, C. (1986, p. 12) กล่าวว่า รูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ และใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบ

Bardo, & Hartman (1982, p. 245) กล่าวว่า รูปแบบในทางสังคมศาสตร์นั้น เป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและ/หรือบรรยายคุณสมบัตินั้น ๆ Bardo, & Hartman อธิบายต่อไปว่า รูปแบบอาจเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมาเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป

Stoner, & Wankel (1986, p. 44) กล่าวว่า รูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

Thinkexist (2008, p. 1) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองระบบการปฏิบัติงานหรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรืออาจเป็นสิ่งของที่ใช้เป็นตัวแทนแสดงความคิดของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า

Ardictionary (2008, p. 1) ได้นิยามความหมายของ (Model) ว่าหมายถึง แบบจำลองที่เป็นสัดส่วนหรือเป็นประเภทเดียวกับของจริงหรือสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแผนของสิ่งที่เตรียมไว้

จากการศึกษาความหมายของ รูปแบบ สรุปได้ว่า รูปแบบหมายถึงแบบจำลองทฤษฎีหรือแนวคิดที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินการเพื่อแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ

ประเภทและองค์ประกอบของรูปแบบ

ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของรูปแบบไว้แตกต่างกัน ตามลักษณะและความสำคัญของศาสตร์นั้น ๆ ดังนี้

Schwirian (as cited in Bardo, & Hardman, 1982, pp. 70-72) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากรรูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้นเป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่าง ๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น

Smith et al. (1980, p. 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องบินฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อธิบายปฏิกิริยาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalffy (1968, p. 24) ผู้สร้างทฤษฎีระบบ กล่าวว่า การมีรูปแบบข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยากแต่ก็ยิ่งดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลยเพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves (1988, p. 178) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 5 แบบ ดังนี้

1. รูปแบบคล้าย (Analogue Models) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ มักเป็นรูปแบบที่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบแบบจำลองระบบสุริยะที่สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูล และความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง ระบบธนาคารจำลองกับระบบธนาคารที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตจริง เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาและข้อความ เป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา มากกว่าที่จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างกายภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้ คือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิแบบแผนหรือโครงการ (Schematic Models)

4. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

5. รูปแบบเชิงสาเหตุหรือเชิงเหตุผล (Causal Model) เป็นรูปแบบที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้ คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์ เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ

Steiner (1988, p. 148) รูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน

จากการศึกษาประเภทของรูปแบบนี้ สรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ รูปแบบข้อความหรือเชิงคุณภาพ และรูปแบบทางคณิตศาสตร์หรือเชิงปริมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ

องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการได้อธิบายว่าองค์ประกอบของรูปแบบจะต้องประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ Husen, & Postlethwaite (1994 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2550, น. 220)

1. รูปแบบต้องสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาได้ สามารถทดสอบ/สังเกตได้

2. รูปแบบเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น/ปรากฏการณ์ไกลเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา

3. รูปแบบช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา/ช่วยสืบเสาะความรู้

4. รูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

โดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้าง

รูปแบบ ต้องนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้าง และข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่ผลสรุป เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบ และปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง และมีการประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

การพัฒนาารูปแบบ

ความหมายของการพัฒนาารูปแบบ

Keeves (1988 as cited in Sallis, 2002) ได้กล่าวถึง หลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับ การสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงเชิงเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนาารูปแบบ
2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว รูปแบบควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความนึกคิด (concept) ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

สรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น จะต้องเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายผลของการทำนายได้กว้างขวางขึ้น และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการสร้างและพัฒนาารูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ โดยการนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกระบวนการ องค์ประกอบของรูปแบบ โดยกำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบเพื่อนำไปสู่ผลสรุป สำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้างานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

ธีรนาถ ฌ สุนทร (2545) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรูปแบบ และกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำนักกิจการนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า

1. กิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนมีภารกิจ 2 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา 2) ด้านการบริการนักศึกษา ได้แก่ งานบริการสวัสดิการ ทุนการศึกษา แนะนำ และงานอนามัย เกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษามี 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) สภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นความต้องการของนักศึกษา 4) การนำสารสนเทศมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ 5) การบริหารทรัพยากรบุคคล 6) การควบคุมกระบวนการทำงาน 7) การประเมินผลการดำเนินงาน

2. รูปแบบการบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ ภารกิจ โครงสร้าง ความรับผิดชอบในการบริหารคุณภาพ และวิธีการดำเนินงาน

3. กลยุทธ์การบริหารคุณภาพมี 4 ด้านคือ ด้านความรับผิดชอบต่อ และความมุ่งมั่นของผู้บริหาร ด้านการจัดสรรและจัดหาทรัพยากร ด้านการควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล โดยกลยุทธ์แต่ละด้าน มีวิธีการปฏิบัติ คือ 1) จัดทำเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร 2) มีเอกสารแสดงว่ามีการจัดสรรทรัพยากร 3) มีคู่มือการทำงานทุกฝ่าย 4) มีการประเมินผลทั้งระบบ

ปรียากร มนุเสวต (2553) ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

2. โดยภาพรวมการบริหารงานกิจการนักศึกษาประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก

3. สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษาทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา 2) ด้านงานวินัยนักศึกษา 3) ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา 4) ด้านการบริการหอพักนักศึกษา 5) ด้านการจัดจำหน่ายอาหาร 6) ด้านการบริการแนะแนว 7) ด้านการบริการนักศึกษานานาชาติ 8) ด้านงานทุนนักศึกษา และ 9) ด้านการบริการอนามัย ซึ่งเป็นไปตามวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานกิจการนักศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายหลัก 2 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพชีวิตนักศึกษา (Quality of Student Life) ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และ 2) ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนานักศึกษา (Experiential and Student Development) และการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ 1) หลักการและแนวคิด และ 2) วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรมนักศึกษากับรายวิชา การวิจัยสถาบัน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดสรรทรัพยากรอื่น ผลผลิต ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา ประกอบด้วย การจัดบริการหอพัก การจัดจำหน่ายอาหาร การบริการอนามัยงานทุนนักศึกษา และการสร้างเสริมประสบการณ์และการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา การบริการนักศึกษานานาชาติ การบริการแนะแนว และการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา

มิตร ทองกาบ (2559) ศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน ประกอบด้วยโครงสร้างทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่

1. ปรัชญาของกิจการนักศึกษา
2. นโยบายของกิจการนักศึกษา
3. วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษา
4. ขอบเขตของกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย ภารกิจ 4 ด้าน คือ 1) ภารกิจด้านสวัสดิการ 2) ภารกิจด้านควบคุม 3) ภารกิจด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร 4) ภารกิจด้านส่งเสริมวิชาการ
5. กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านงานกิจกรรม 3) ด้านงานกีฬา 4) ด้านงานธุรการ 5) ด้านงานวินัยนักศึกษา 6) ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน 7) ด้านงานบริการและสวัสดิการ

ปัทมา ปานบุญหอม (2555) ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมทิดล อำเภอบุพพมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัยมทิดลอำเภอบุพพมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจ เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และหากแยกพิจารณาตามโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจระดับมากในทุกด้าน ยกเว้นด้าน งานกีฬา ที่มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ส่วนคำแนะนำเพิ่มเติมด้านผู้บริหารนั้น ควรให้ความสำคัญในด้านงบประมาณ การประสานงาน แผนอย่างจริงจัง เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์งานกิจการนักศึกษาอย่างเป็นระบบ

เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ (2559) ศึกษา เรื่อง ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา ซึ่งได้สรุปว่า การพัฒนาให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตและยืนหยัดในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องพัฒนานักศึกษาให้มีจิตหาลักษณะที่สำคัญสำหรับอนาคต ประกอบด้วย 1) จิตเชี่ยวชาญ 2) จิตรู้สังเคราะห์ 3) จิตสร้างสรรค์ 4) จิตเคารพ และ 5) จิตรู้จริยธรรม เพื่อให้ศึกษามีจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรโลงให้สังคมในอนาคตน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

รุ่งนภา จันทรา, และอติญาณ์ ศรีเกษตริน (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ 4) ทักษะด้านความร่วมมือทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 5) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 7) ทักษะด้านอาชีพ และจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทางสถิติ พบว่า ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ในภาพรวม มีทักษะอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน 3) ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

รมย์รัมภา ณ์รัฐญอติรุจ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบการบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดระบบการประสานงานและการสื่อสาร 2) การส่งเสริมการบำเพ็ญตนเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) การเสริมสร้างความสามารถในการทำงานและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน 4) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และ 5) การบริการช่วยเหลือนักศึกษาในด้านต่าง ๆ

2. แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 10 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดบริการปัจจัยพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในและนอกมหาวิทยาลัย 2) การบริการดูแลสุขภาพของนักศึกษา 3) การบริการด้านอาชีพให้กับนักศึกษา 4) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษา 5) การพัฒนาการเรียนรู้ ให้กับนักศึกษา 6) สร้างความโดดเด่นด้านอัตลักษณ์ของนักศึกษา 7) การส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการในงานกิจการนักศึกษา 8) การพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบในงานกิจการนักศึกษา 9) การส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมไทย และ 10) สร้างเครือข่ายด้านกีฬาระหว่างสถาบัน

ภคภรณ์ ก่อเกิด และคณะ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการบริหารงานกิจการนักศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ด้านหลัก ๆ คือ 1) ด้านบริการนักศึกษา ประกอบด้วย งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา งานทุนการศึกษา งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานวินัยนักศึกษา งานธุรการและงานกีฬา และ 2) ด้านพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะงานกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นภาระงานประจำของฝ่ายกิจการนักศึกษา และจะมีการเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใน 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะด้านริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านข้อมูลสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสา รวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักศึกษา ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม มุ่งสู่ความเป็นสากลให้เพียงพอแก่นักศึกษา

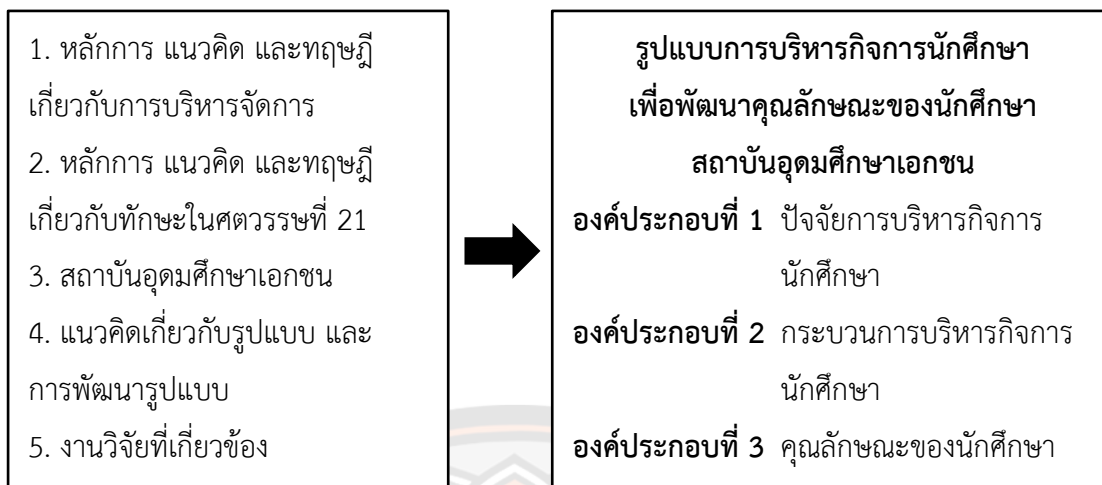
Jane (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการช่วยนักศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา เนื่องจากเมื่อได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยในปีแรกนักศึกษส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาในด้านการปรับตัว ทำให้นักศึกษาที่เพิ่งเข้ามาศึกษาต้องออกจากสถานศึกษากลางคัน แม้ว่าในขณะที่เป็นนักเรียนมัธยม จะประสบความสำเร็จในการศึกษา แต่เมื่อเข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยแล้วอาจไม่ประสบความสำเร็จได้ การวิจัยนี้ พบว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีหลากหลายมากกว่าในโรงเรียนที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์เพียงกับครูและครอบครัวเท่านั้น และส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จคือการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในชั้นเรียน การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาค้นพบตัวเอง และแสดงอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา

แวนซ์ ราอูล วาเลอริโอ (อ้างถึงใน วินัย นุชพิทักษ์, 2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในรอบทศวรรษ (1970-1980) พบว่า ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนางานกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และควรปรึกษางานด้านกิจการศึกษากับ ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในสถาบันตนเองมากกว่าผู้เชี่ยวชาญภายนอก

Sahin (2009) ได้ศึกษาหลักการออกแบบการเรียนการสอนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนักเรียนควรจะรู้วิธีการใช้ความรู้และทักษะการคิดระดับสูงเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในศตวรรษใหม่นี้ โดยสามารถสรุปได้เป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ทักษะสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา และ 3) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการชี้นำตนเองเมื่อมีปัญหา ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การใช้หลักการออกแบบการสอนแบบใหม่ที่สามารถเสนอวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุทักษะ 21 นี้ ถือเป็นการเรียนรู้ในวิธีการใหม่ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานโดยใช้ทักษะการคิดระดับสูง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดจากเอกสารงานวิจัย และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา และนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ดังแสดงในภาพ 5

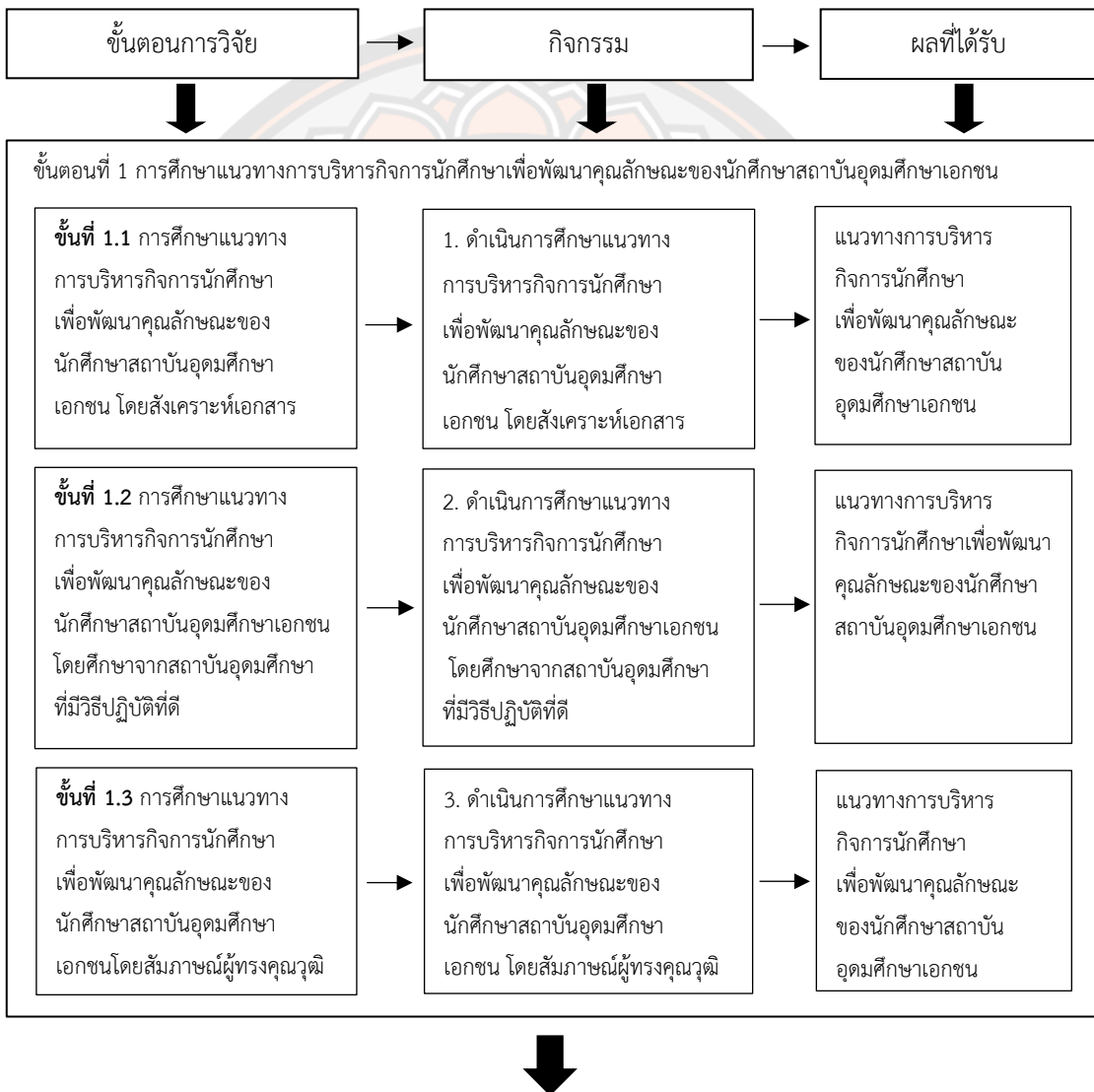

ภาพ 5 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

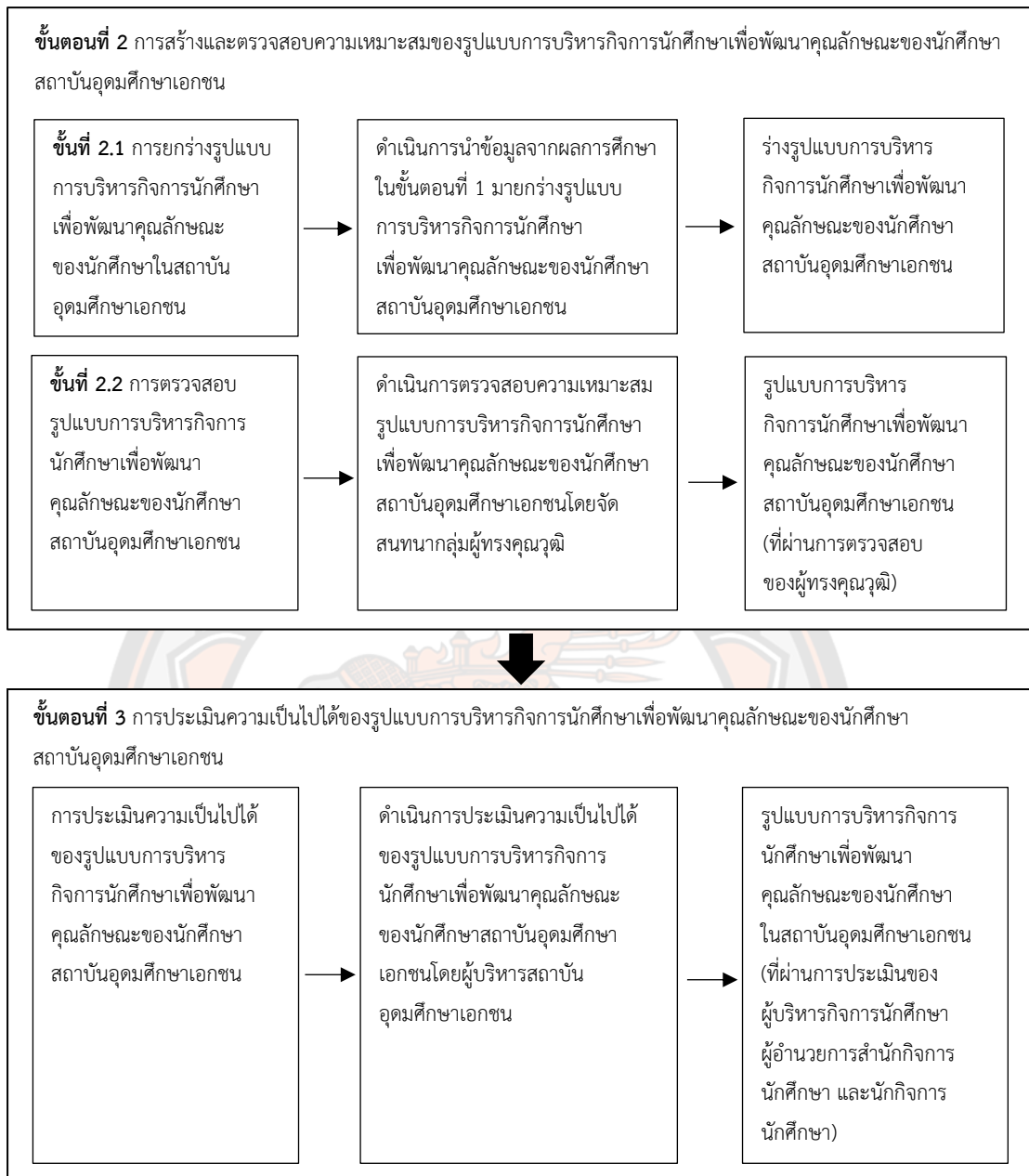

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพ

ภาพ 6 แสดงขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

ภาพ 6 (ต่อ)

จากภาพ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นขั้นตอนสำหรับการวิจัย ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตารางสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์ (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในภาคผนวก ก หน้า 125)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างแบบสังเคราะห์เอกสารและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะตามอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ บุญรอด อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษม ชนวงษ์ อธิการบดี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

2.2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณชาติ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

พะเยา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในและต่างประเทศ โดยศึกษาและวิเคราะห์ จากนั้น ดูผลการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน สถาบันละ 2 คน ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ได้รับการจัดอันดับจากสถาบันจัดอันดับในระดับโลก (QS University Rankings) และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ในระดับดี จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในองค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และองค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะตามอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ บุญรอด อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษม ชนวงค์ อธิการบดี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณชาติ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้น จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในภาคผนวก ก หน้า 125)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 2 แห่ง และทำการนัดหมายเพื่อเข้าศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้วยตนเอง โดยนัดหมายทางโทรศัพท์ เพื่อชี้แจงและกำหนดเวลานัดหมาย ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งจัดส่ง 1) โครงร่างการวิจัย 2) แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสถาบันที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 7 วัน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงาน เพื่อติดต่อเข้าศึกษาสถาบันที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงวันเวลาที่เข้าศึกษา

สถาบัน	วันที่เข้าศึกษา	เวลา
1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	24 ธันวาคม 2563	09.00 - 12.00 น.
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	28 มกราคม 2564	09.00 - 12.00 น.

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีคุณวุฒิการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน ดังนี้

- 1.1 ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ กระแส ชนะวงศ์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยเกริก
- 1.2 ดร.มลฤดี เขาวรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 1.3 รองศาสตราจารย์เพียรศักดิ์ ภัคดี รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 1.4 รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย รองอธิการบดี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- 1.5 นางสาวจันทิมา สุวรรรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะตามอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ บุญรอด อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษม ชนะวงศ์ อธิการบดี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณชาติ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้น จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในภาคผนวก ก หน้า 125)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการนัดหมายเพื่อเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยนัดหมายทางโทรศัพท์เพื่อชี้แจง และกำหนดเวลานัดหมาย ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งจัดส่งโครงการวิจัยและแบบสัมภาษณ์ล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 7 วัน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลา
1. ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ กระแส ชนะวงศ์	7 พฤศจิกายน 2563	10.00 - 12.00 น.
2. ดร.มลฤดี เขาวรัตน์	29 ตุลาคม 2563	09.00 - 11.00 น.
3. รองศาสตราจารย์เพียรศักดิ์ ภัคดี	12 พฤศจิกายน 2563	10.00 - 12.00 น.
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	12 ธันวาคม 2563	09.00 - 11.00 น.
5. นางสาวจันทิมา สุรัตน์	22 ธันวาคม 2563	13.00 - 15.00 น.

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร กิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 2 ชั้นย่อย ดังนี้

ชั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม และการใช้ภาษา
3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ชั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาวุฒิการศึกษาปริญญาเอก มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา/บริหารกิจการนักศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

- 1.1.1 ดร.สายัณห์ ผาน้อย รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
- 1.1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอำ รงคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
- 1.1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

1.2 กลุ่มที่ 2 เป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก และมีประสบการณ์เกี่ยวกับสอนทางการบริหารการศึกษามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1.2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.2.2 ดร.วิเชียร รุ้ยยืนยง ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2.3 ดร.พระฮอนด้า วาทสทโท (เข็มมา) อาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1.3 กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการบริหารกิจการนักศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1.3.1 ว่าที่ร้อยตรี ดร.โกวิทย์ แสนพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3.2 นายวิสิฐศักดิ์ รักพร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัย วงษ์ชวลิตกุล

1.3.3 นายสุรเดช พรหมคำ รองผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา วิทยาลัย พิษณุบัณฑิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนา กลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประเด็นการสนทนา กลุ่ม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 2 กระบวนการ บริหารกิจการนักศึกษา ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์ และประเด็นที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำร่างรูปแบบการบริหาร กิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากำหนดเป็นประเด็น การสนทนา กลุ่ม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา และ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ใน ภาคผนวก ก หน้า 125)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มถึงผู้ทรงคุณวุฒิโดยแนบ โดยแนบ 1) โครงร่างการวิจัย 2) ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 7 วัน

3.3 ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

3.4 ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยานงลักษณ์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น มีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน โดยมีผู้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม คือ ดร.สิทธิพร เขาวงศ์ชัย และผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม คือ นางกษมา ชนะวงศ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขเพื่อความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามฉันทามติ (Consensus) ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน และนักกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน รวมจำนวน 30 คน จากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตาราง 6 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้บริหาร	ผู้อำนวยการ สำนักกิจการฯ	นักกิจการ นักศึกษา	รวม
1. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา	1	1	1	3
2. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น	1	1	1	3
3. มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น จังหวัดอุบลราชธานี	1	1	1	3
4. มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ	1	1	1	3
5. มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	1	1	1	3
6. วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น	1	1	1	3
7. วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ จังหวัดนครราชสีมา	1	1	1	3
8. วิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	1	1	1	3
9. วิทยาลัยสันตพล จังหวัดอุดรธานี	1	1	1	3
10. วิทยาลัยพิชญบัณฑิต จังหวัดหนองบัวลำภู	1	1	1	3
รวม	10	10	10	30

ที่มา: <https://th.wikipedia.org/>

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยเอกชน ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด
 ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถาม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในภาคผนวก ก หน้า 125)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
 3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนใช้บริการแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Forms จากกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 30 ฉบับ ได้รับคืน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121)

- 4.50 - 5.00 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
 3.50 - 4.49 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก
 2.50 - 3.49 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง
 1.50 - 2.49 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย
 1.00 - 1.49 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านการประเมิน

- 4.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ส่วนที่ 1.1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร

ส่วนที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ส่วนที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ส่วนที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ส่วนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ส่วนที่ 1.1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร สรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา เป็นแนวทางที่องค์กรกำหนดขึ้นตามบริบทของ
สถาบันประกอบด้วยปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์
ดังนี้

1.1 พัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม
ให้สามารถเล่าเรียนได้จนสำเร็จการศึกษา

1.2 ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการฝึกอบรมวินัย บุคลิกภาพความเป็น
ผู้นำ

1.3 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมพัฒนา
ความสามารถในการทำงาน และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. คุณลักษณะของบุคลากร

2.1 ผู้บริหารสูงสุด ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

2.1.1 มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานกิจการนักศึกษา

2.1.2 สามารถบริหารงานตามกระบวนการ อาทิ การวางแผน การจัดการ
การบริหารงานบุคคล การดำเนินงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ
ให้มีประสิทธิภาพ

2.1.3 มีภาวะผู้นำ สามารถ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

2.2.1 มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ

2.2.2 มีทักษะในการทำงาน สามารถบริหารงานและปฏิบัติงานให้บรรลุผลตาม
เป้าหมายของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย

3.1 งานบริการและสวัสดิการ เป็นงานเกี่ยวกับการบริการทุกชนิด ทุนการศึกษา ให้คำปรึกษาเรื่องส่วนตัว สุขภาพ การประกันอุบัติเหตุ หอพัก แนะแนวการศึกษา รวมถึงข้อมูล การประกอบอาชีพ และการให้บริการแก่ศิษย์เก่า ในรูปแบบต่าง ๆ

3.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและสนับสนุนการเรียน เป็นงาน เกี่ยวกับการปฐมนิเทศนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษาตลอดปีการศึกษาในทุกรูปแบบ ทั้งกิจกรรมภายใน และภายนอกสถาบัน การพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ในนามองค์กร/สโมสรนักศึกษา

3.3 งานระเบียบวินัย เป็นงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและควบคุมดูแลให้นักศึกษา ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน และสังคมส่วนรวม รวมถึงการพัฒนาให้นักศึกษามีวินัย ในตนเอง อยู่ร่วมกันในสถาบัน และสังคมส่วนรวมอย่างมีความสุข

ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดเป้าหมายด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิธีและกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายของกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เพื่อการจัดทำแผน ซึ่งรวมถึง กำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการจัดโครงสร้างองค์การภายในฝ่ายกิจการ นักศึกษา เพื่อแบ่งภาระงาน กำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบแต่ละงาน จัดหางบประมาณ สิ่งสนับสนุน ต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ อาคารและสถานที่ ให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน (Doing) เป็นการลงมือปฏิบัติ ตามแผน และตามลักษณะงาน ช่วงเวลา และความรับผิดชอบของแต่ละส่วน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตาม (Checking) เป็นการควบคุมติดตามระหว่างการทำงาน หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ก็ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามแผน

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนา (Acting) เป็นการประเมินผลและนำผลการประเมิน รายงานต่อที่ประชุม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป แต่หากการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานครั้งต่อไปจะได้ตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้น เพื่อให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานมีการพัฒนา ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษา

มีความรู้ ความเข้าใจ การนึกคิด การวิเคราะห์ และใฝ่รู้

1. สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ
2. มีความรู้เกี่ยวกับโลก และวิชาการต่าง ๆ
3. มีความชำนาญด้านการวิจัยและสารสนเทศ
4. การสื่อสารที่สร้างสรรค์ เลือกใช้รูปแบบสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศการนำเสนอที่เหมาะสม และรู้เท่าทันสื่อ
5. มีทักษะด้านความคิด คิดเป็นระบบ
6. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุมีผลเป็นระบบ
7. มีความคิดสร้างสรรค์ และมีนวัตกรรมทางความคิด
8. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น
9. มีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ
10. รู้จักการบริหารจัดการ วางแผนการดำเนินการให้งานประสบผลสำเร็จ
11. รู้จักปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
12. สามารถควบคุมสติ อารมณ์ของตนเองได้ดี

ส่วนที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 แห่ง สรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

- 1.1 พัฒนานักศึกษาเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน
- 1.2 สนับสนุนให้นักศึกษามีการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพ
- 1.3 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ ปัญหา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา

- 2.1.1 ต้องมีการกำหนดกรอบนโยบายและแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน
- 2.1.2 ให้ความสำคัญแก่นักศึกษากิจการนักศึกษา
- 2.1.3 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 2.1.4 ให้การสนับสนุนงานกิจการนักศึกษาในด้านต่าง ๆ
- 2.1.5 ส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้พัฒนาตัวเองในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ

2.2 คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

- 2.2.1 ต้องรู้จักพัฒนาตนเอง เรียนรู้เพิ่มเติมโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 2.2.2 ต้องรู้จักปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- 2.2.3 ต้องรู้จักสื่อสารและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

- 3.1 งานสื่อสารองค์กร เป็นงานเกี่ยวกับการประสานงาน ช่วยแก้ปัญหา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเชิงลึกเป็นรายบุคคล
- 3.2 งานกิจกรรมและการพัฒนานักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับกิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพทุกด้าน รวมถึงกีฬา กิจกรรมจิตอาสา งานวินัย และองค์กรนักศึกษา
- 3.3 งานทุนการศึกษาและงานสวัสดิการ เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษาทุกชนิด นักศึกษารักษาดินแดน หอพัก ให้คำแนะนำ จัดหางาน ศิษย์เก่า

ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อวางแผนงาน
2. มีกระบวนการวางแผน โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์
3. มีการพิจารณาแผนใหม่ ๆ ตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องได้ที่น่าเสนอ
4. มีคณะกรรมการทำงานที่ผสมผสานและบูรณาการจากทุกฝ่ายเพื่อให้การพัฒนานักศึกษาไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด และให้สอดคล้องกับนโยบายสถาบัน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร (Organizing) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการกำหนดโครงสร้าง และการแบ่งบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานตามแผน
2. มีการกำหนดหน่วยงานภายใต้ความรับผิดชอบให้มีการดูแลให้บริการและพัฒนานักศึกษาให้ทั่วถึง

3. มีการแต่งตั้งตำแหน่งงานแบบกระจายอำนาจหน้าที่ โดยวัดจากความชำนาญเฉพาะด้านของบุคลากร

4. มีการกำหนดภาระงานไว้ครอบคลุมทุกงานอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน (Doing) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการดำเนินการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดอย่างชัดเจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. มีการติดตามกำกับ ในทุกระยะ เพื่อให้ดำเนินการตามแผน
3. มีการปรับแผนไปพร้อมกันเป็นรอบ ๆ กรณีเกิดปัญหาระหว่างปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตาม (Checking) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินงาน
2. มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
3. มีการประเมิน ปรับปรุงแก้ไข ให้ราบรื่นถูกต้อง โดยผู้บริหารจะช่วยสนับสนุนอย่างเป็น

กัลยาณมิตร

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนา (Acting) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการปรับปรุง จากการนำเสนอรายงานและผลการประเมินการปฏิบัติงาน
2. มีการวัดผลจากการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามเพื่อนำผลการวัดครั้งนี้ไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิผล
3. มีการรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมรับฟังความคิดเห็นในการแก้ไขหรือปรับปรุงพัฒนา

4. มีการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานและร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษา มีดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ควบคุมอารมณ์ คิดก่อนทำ
2. รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม
3. รู้จักคิดบวก และมีความคิดสร้างสรรค์
4. สามารถบริหารจัดการได้ทั้งระบบ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ได้ดี
5. มีภาวะผู้นำ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
6. รู้ทันการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทุกสถานการณ์
7. มีคุณธรรม จริยธรรม
8. มีทักษะทางการสื่อสารและเทคโนโลยี
9. รู้จักสร้างเครือข่าย

ส่วนที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

1.1 การกำหนดนโยบายสถาบันให้สอดคล้องกับแผนนโยบายอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)

1.2 กำหนดนโยบายการพัฒนาให้นักศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออัตลักษณ์สถาบัน

1.3 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักศึกษา ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะชีวิตและอาชีพ สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้

2. คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา

2.1.1 มีภาวะผู้นำ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.1.2 มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล

2.1.3 กำหนดและชี้แจงนโยบายอย่างชัดเจน

2.1.4 ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานกิจการนักศึกษา

2.1.5 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานที่

2.2 คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.2.1 ต้องเข้าใจนโยบายสถาบันอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2.2.2 ต้องมีใจรักการบริการ เสียสละ อดทน เพราะต้องสื่อสาร และแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาและประสานฝ่ายต่าง ๆ

2.2.3 ต้องรู้จักปรับตัวและพัฒนาเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ทันต่อพฤติกรรมของนักศึกษา

3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

3.1 งานกิจกรรมและสนับสนุนการเรียนเป็นงานเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา งานกีฬา

3.2 งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับการผ่อนผันทหาร การประกันอุบัติเหตุ สุขภาพ หอพัก งานทุนการศึกษาแนะแนว จัดหางาน ศิษย์เก่า ดูแลเกี่ยวกับเอกสารชาวต่างประเทศ

3.3 วินัยนักศึกษา ดูแลรับผิดชอบด้านการประพฤติตามกฎระเบียบสถาบัน

ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการเตรียมการโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
2. มีการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส
3. มีการกำหนดแผน ระบุภารกิจและผู้รับผิดชอบงาน
4. ดำเนินการตามแผน และประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร (Organizing) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการแยกประเภทของงาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง
2. การระบุอำนาจหน้าที่ ที่ชัดเจน
3. การพิจารณาจัดโครงสร้างที่เหมาะสม
4. มีการประสานงาน พิจารณาความสัมพันธ์ของงาน เพื่อการบูรณาการร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน (Doing) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. มีการมอบหมายแบ่งส่วนงานที่รับผิดชอบโดยตรงตามโครงสร้าง
3. มีการบริหารคุณภาพการปฏิบัติงานให้ครบตามวงจรPDCA

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตาม (Checking) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการกำกับติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินกิจกรรม
2. มีการติดตามผลการดำเนินการเป็นระยะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
3. มีการวัดคุณภาพการดำเนินงาน เป็นระยะ โดยการรายงานความคืบหน้าของโครงการ

ที่จะจัดขึ้น

4. มีการกำหนดขอบเขตที่ต้องควบคุม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
5. มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนา (Acting) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการการปรับปรุงที่จะเกิดจากการนำรายงานผลการประเมินการปฏิบัติงาน มาพิจารณาว่าเป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดหรือไม่เพียงใด

2. มีการนำผลการดำเนินงานและการวางแผน มาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อพัฒนาในครั้งต่อ ๆ ไป
3. มีการปรับแผนบางโครงการ เช่น หากเป็นโครงการระยะยาวก็จะมีการประเมินและปรับปรุงแก้ไขเป็นช่วง ๆ
4. มีการรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาฯ ทุกสิ้นปี เพื่อรับฟังความคิดเห็น ในการแก้ไขหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดครั้งต่อ ๆ ไป

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษา มีดังนี้

1. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม
2. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี แยกแยะลำดับความสำคัญได้เหมาะสม
3. รู้จักการบริหารจัดการงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ใช้สื่อเทคโนโลยีได้เหมาะสม
6. มีความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม
7. มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจ
8. รู้จักปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร กิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน

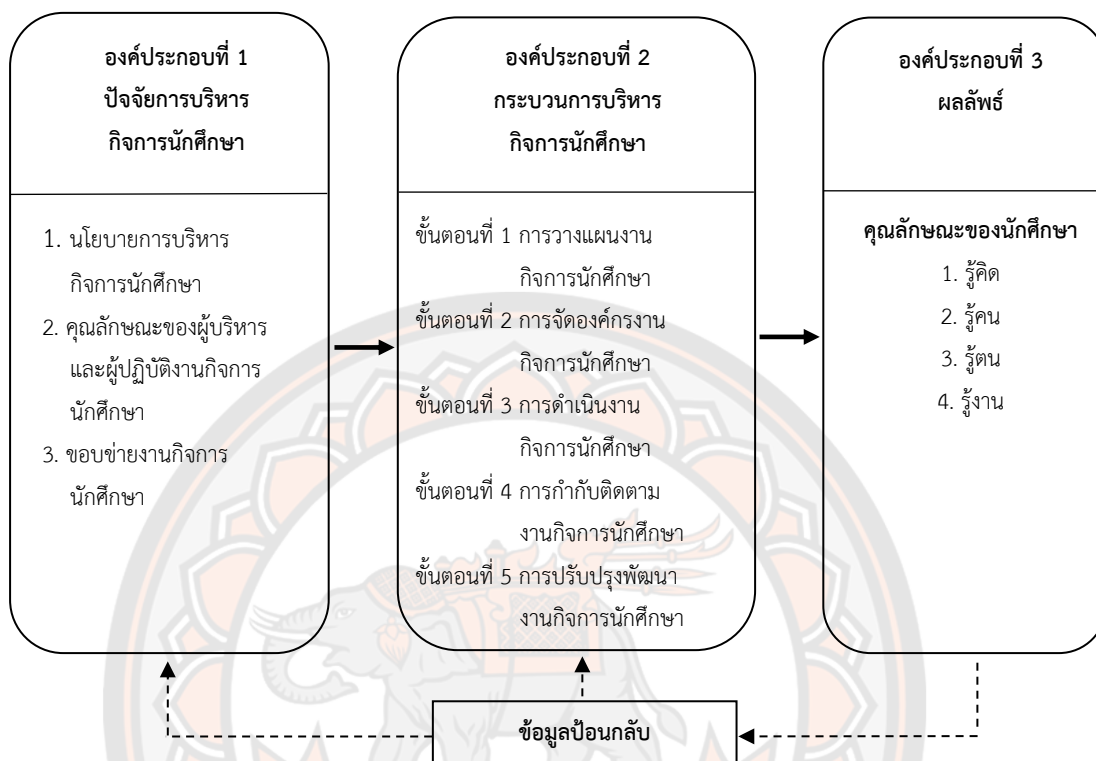
ส่วนที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน จากตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน ได้ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา
- องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา
- องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงในภาพ 7

**ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

**ภาพ 7 แสดงร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

จากภาพ 7 ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาให้นักศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออัตลักษณ์สถาบัน

1.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21

2. คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.1 ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

2.1.1 มีภาวะผู้นำ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.1.2 มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล

2.1.3 ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานกิจการนักศึกษา

2.1.4 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหน้าที่

2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

2.2.1 เรียนรู้ พัฒนาตัวเอง ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมเด็กยุคนี้

2.2.2 มีใจรักการบริการ ใจเย็น อดทน เสียสละในการให้คำแนะนำ

2.2.3 มีทักษะการสื่อสาร ประสานงานและปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

แบ่งเป็น 3 กลุ่ม งานประกอบด้วย

3.1 งานบริการและสวัสดิการ เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษา งานหอพัก สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ให้คำปรึกษา แนะนำ จัดหางานเกี่ยวข้องกับศิษย์เก่า

3.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเป็นงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

3.3 งานระเบียบวินัย เป็นงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและควบคุมดูแลให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา (Planning) เป็นการดำเนินการประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงาน และงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา (Organizing) เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและการประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ในการบริหารร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานกิจการนักศึกษา (Doing) เป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตามงานกิจการนักศึกษา (Checking) เป็นการกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักศึกษา (Acting) เป็นการนำเสนอรายงานผลการประเมินการดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษา

1. **ู้คิด** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 1.1 คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอนมีระบบ
 - 1.2 สามารถแก้ปัญหาที่มันซับซ้อนและเฉพาะหน้าได้
 - 1.3 คิดบวก คิดสร้างสรรค์ และ คิดนอกกรอบ
2. **ู้คน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 2.1 ู้เครือข่ายในการติดต่อประสานงานทั้งในและต่างประเทศ
 - 2.2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ
 - 2.3 สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมตามโอกาสและสถานการณ์

3. รู้ตน มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 3.1 มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ควบคุมอารมณ์ได้ดี
- 3.2 เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น
- 3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม
- 3.4 มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข

4. รู้งาน มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 4.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างราบรื่น
- 4.2 รู้จักการบริหารงานที่เป็นระบบ
- 4.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 4.4 มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ส่วนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้วยการจัดสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 151) และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้สมบูรณ์ตามฉันทามติ

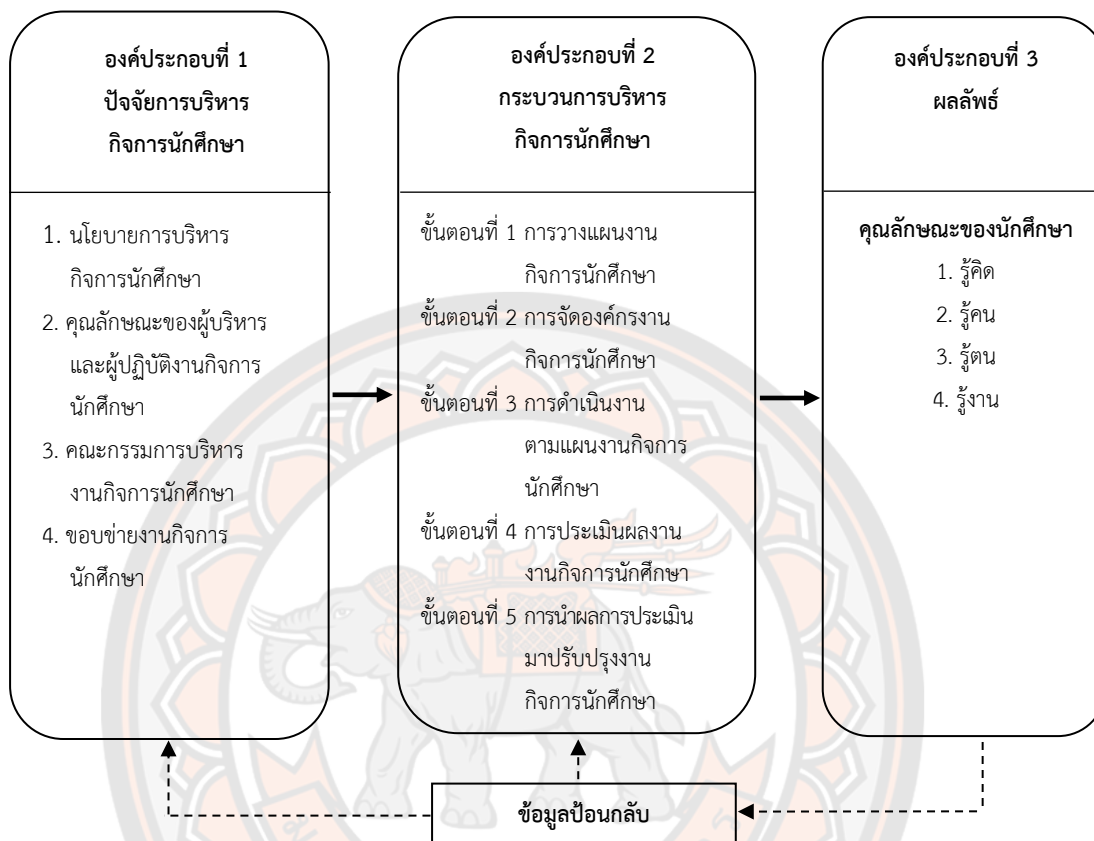
ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเป็นฉันทามติว่า รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเหมาะสม

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา
- องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา
- องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงในภาพ 8

**รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

**ภาพ 8 แสดงรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

จากภาพ 8 รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

1.1 ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

1.2 สนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนและพัฒนาตัวเอง

1.3 พัฒนาศักยภาพนักศึกษา และงานด้านกิจการนักศึกษา ให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันในตลาดแรงงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

2. คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.1 ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.1.1 มีภาวะผู้นำ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน
- 2.1.2 มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพ
- 2.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้พัฒนาและเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้น
- 2.1.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และรับฟังอย่างมีเหตุมีผล

2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในสำนักกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา
- 2.2.2 มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ
- 2.2.3 มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและวัยของบุคคล
- 2.2.4 มีศิลปะในการพูดจูงใจให้กับนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.2.5 สามารถให้คำปรึกษาด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต
- 2.2.6 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา

2.3 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในแต่ละคณะ มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.3.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักศึกษา
- 2.3.2 สามารถประสานความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี
- 2.3.3 สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลแต่ละวัย
- 2.3.4 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา
- 2.3.5 มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ

3. คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา

3.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย

- 3.1.1 อธิการบดี ประธาน

3.1.2 รองอธิการบดีที่หรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา รองประธาน

3.1.3 รองคณบดีที่รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา กรรมการ

3.1.4 ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา กรรมการและเลขานุการ

3.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา

3.2.1 กำหนดนโยบายงานกิจการนักศึกษา

3.2.2 กำกับดูแล และสนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของสถาบัน

3.3 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

3.3.1 งานธุรการกิจการนักศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวกับการประสานงาน จัดทำจัดเก็บเอกสารข้อมูลเพื่อให้เป็นระบบระเบียบ และจัดส่งเอกสารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ดูแลเบิกจ่ายงบประมาณ และอุปกรณ์สำนักงาน ตลอดจนวัสดุสิ้นเปลือง

3.3.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และสร้างเสริมให้นักศึกษามีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3.3.3 งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษา งานหอพัก สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ แนะแนว จัดหางาน

3.3.4 งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ เป็นงานเกี่ยวกับการประสานงานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันและสถาบัน เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถาบัน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการประชุมของคณะกรรมการพัฒนานักศึกษา เพื่อวางแผนดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ และจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ งบประมาณ อัตรากำลังคน ระยะเวลา ดำเนินการ และตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่ง การกำหนดและ การประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ในการบริหารร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัดความสำเร็จ

ของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงาน ผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา เป็นการนำเสนอ รายงานผลการประเมินการดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษา

1. **รู้คิด** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 1.1 มีการคิดที่เป็นระบบ ลำดับความสำคัญได้
 - 1.2 สามารถแก้ปัญหาที่มันซับซ้อนและเฉพาะหน้าได้
 - 1.3 มีความคิดบวก คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ
2. **รู้คน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 2.1 รู้จักเครือข่ายในการติดต่อประสานงานทั้งในและต่างประเทศ
 - 2.2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี
 - 2.3 สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมตามโอกาสและสถานการณ์
3. **รู้ตน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ความคุมอารมณ์ได้ดี
 - 3.2 เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น
 - 3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม
 - 3.4 มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข
4. **รู้งาน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 4.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างราบรื่น
 - 4.2 รู้จักการบริหารงานที่เป็นระบบ
 - 4.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
 - 4.4 มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

**ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

**ตาราง 7 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในภาพรวม
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	(n =30)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา	4.46	0.35	มาก
2. องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา	4.55	0.37	มากที่สุด
3. องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์	4.63	0.32	มากที่สุด
รวม	4.55	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเห็นว่า ในภาพรวม
รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า มีความเป็นไปได้
อยู่ในระดับมากที่สุด 2 องค์ประกอบ และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 1 องค์ประกอบ

**ตาราง 8 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ องค์ประกอบที่ 1
ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา	(n =30)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.1 นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา	4.38	0.54	มาก
1.2 คุณลักษณะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงาน กิจการนักศึกษา	4.62	0.4	มากที่สุด
1.3 คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา	4.48	0.57	มาก
1.4 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา	4.34	0.58	มาก
รวม	4.46	0.35	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเห็นว่า องค์กรประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษาของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์กรประกอบย่อย พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 1 องค์กรประกอบย่อย และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 3 องค์กรประกอบย่อย

ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ องค์กรประกอบที่ 2
กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

องค์กรประกอบที่ 2		(n =30)		
กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา		\bar{X}	S.D.	ระดับ
ขั้นตอนที่ 1	การวางแผนงานกิจการนักศึกษา	4.46	0.42	มาก
ขั้นตอนที่ 2	การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา	4.61	0.41	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3	การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา	4.48	0.51	มาก
ขั้นตอนที่ 4	การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา	4.58	0.49	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 5	การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา	4.63	0.52	มากที่สุด
รวม		4.55	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเห็นว่า องค์กรประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษาของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์กรประกอบย่อย พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3 องค์กรประกอบย่อย และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 2 องค์กรประกอบย่อย

ตาราง 10 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ องค์ประกอบที่ 3
ผลลัพธ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

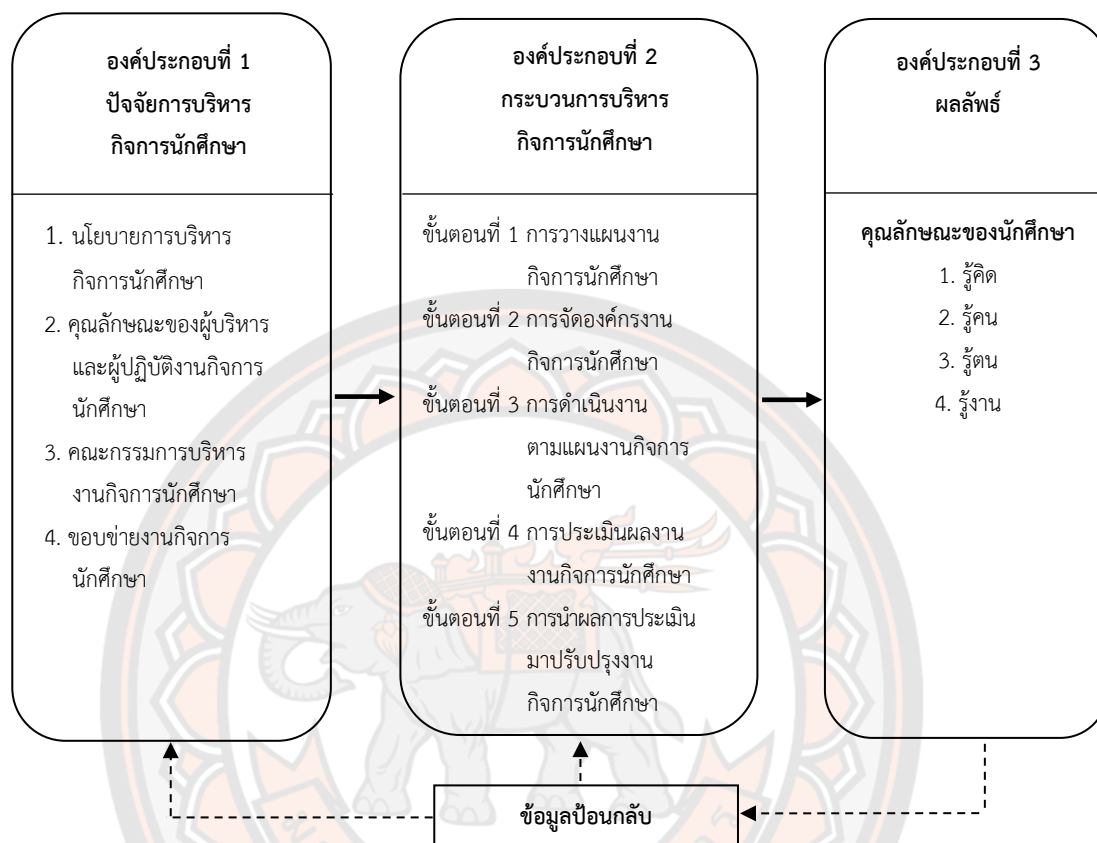
องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์		(n =30)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
3.1	รู้จัก	4.53	0.48	มากที่สุด
3.2	รู้จักคน	4.66	0.41	มากที่สุด
3.3	รู้ต้น	4.69	0.33	มากที่สุด
3.4	รู้งาน	4.65	0.37	มากที่สุด
รวม		4.63	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเห็นว่า องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อย พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ดังแสดงในภาพ 9

**รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

**ภาพ 9 แสดงรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

จากภาพ 10 รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

- 1.1 ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม
- 1.2 สนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนและพัฒนาตัวเอง

1.3 พัฒนาศักยภาพนักศึกษา และงานด้านกิจการนักศึกษา ให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

2. คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.1 ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.1.1 มีภาวะผู้นำ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน
- 2.1.2 มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพ
- 2.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้พัฒนาและเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้น
- 2.1.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และรับฟังอย่างมีเหตุมีผล

2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในสำนักกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา
- 2.2.2 มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ
- 2.2.3 มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและวัยของบุคคล
- 2.2.4 มีศิลปะในการพูดจูงใจให้กับนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.2.5 สามารถให้คำปรึกษาด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต
- 2.2.6 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา

2.3 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในแต่ละคณะ มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.3.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักศึกษา
- 2.3.2 สามารถประสานความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี
- 2.3.3 สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลแต่ละวัย
- 2.3.4 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา
- 2.3.5 มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ

3. คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา

3.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย

- 3.1.1 อธิการบดี ประธาน

3.1.2 รองอธิการบดีที่หรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงาน
กิจการนักศึกษา รองประธาน

3.1.3 รองคณบดีที่รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา กรรมการ

3.1.4 ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา กรรมการและเลขานุการ

3.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา

3.2.1 กำหนดนโยบายงานกิจการนักศึกษา

3.2.2 กำกับดูแล และสนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของสถาบัน

4. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

4.1 งานธุรการกิจการนักศึกษาเป็นงานเกี่ยวกับการประสานงาน จัดทำจัดเก็บเอกสาร
ข้อมูลเพื่อให้เป็นระบบระเบียบ และจัดส่งเอกสารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก
สถาบัน ดูแลเบิกจ่ายงบประมาณ และอุปกรณ์สำนักงาน ตลอดจนวัสดุสิ้นเปลือง

4.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเป็นงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ
เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และสร้างเสริม
ให้นักศึกษามีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

4.3 งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษา งานหอพัก
สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ แนะแนว จัดหางาน

4.4 งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ เป็นงานเกี่ยวกับการประสานงานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง
ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันและสถาบัน เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถาบัน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการประชุมของ
คณะกรรมการพัฒนานักศึกษา เพื่อวางแผนดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ และ
จัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ งบประมาณ อัตรากำลังคน
ระยะเวลาดำเนินการ และตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการ
ของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่ง การกำหนดและ การประสานของหน่วยงานย่อย ๆ
เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ในการบริหารร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการตามวิธีการ
หรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัดความสำเร็จ

ของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงาน ผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา เป็นการนำเสนอ รายงานผลการประเมินการดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุง ให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษา

1. **รู้คิด** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 1.1 มีการคิดที่เป็นระบบ ลำดับความสำคัญได้
 - 1.2 สามารถแก้ปัญหาที่มันซับซ้อนและเฉพาะหน้าได้
 - 1.3 มีความคิดบวก คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ
2. **รู้คน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 2.1 รู้จักเครือข่ายในการติดต่อประสานงานทั้งในและต่างประเทศ
 - 2.2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี
 - 2.3 สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมตามโอกาสและสถานการณ์
3. **รู้ตน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ความคุมอารมณ์ได้ดี
 - 3.2 เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น
 - 3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม
 - 3.4 มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข
4. **รู้งาน** มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 4.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างราบรื่น
 - 4.2 รู้จักการบริหารงานที่เป็นระบบ
 - 4.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
 - 4.4 มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

**ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร
กิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม
ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา ผู้อำนวยการสำนักกิจการ
นักศึกษา และนักกิจการนักศึกษา มีความเห็นว่า ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 1.1 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสังเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 2 ชั้นย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา 1) ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม 2) สนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนและพัฒนาตัวเอง และ 3) พัฒนาศักยภาพนักศึกษา และงานด้านกิจการนักศึกษา ให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขัน

ในตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

2. คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

2.1 ผู้บริหาร มีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) มีภาวะผู้นำ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน 2) มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้พัฒนาและเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้น และ 4) เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและรับฟังอย่างมีเหตุมีผล

2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในสำนักกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา 2) มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ 3) มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและวัยของบุคคล 4) มีศิลปะในการพูดจูงใจให้กับนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรม 5) สามารถให้คำปรึกษาด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต และ 6) มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา

2.3 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในแต่ละคณะ มีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักศึกษา 2) สามารถประสานความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี 3) สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลแต่ละวัย 4) มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา และ 5) มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ

3. คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา

3.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา 1) อธิการบดี ประธาน 2) รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา รองประธาน 3) รองคณบดีที่รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา กรรมการ 4) ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา กรรมการและเลขานุการ

3.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา 1) คณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดนโยบายงานกิจการนักศึกษา และ 2) กำกับดูแล และสนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของสถาบัน

3.3 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 1) งานธุรการกิจการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับการประสานงาน จัดทำจัดเก็บเอกสารข้อมูลเพื่อให้เป็นระบบระเบียบ และจัดส่ง

เอกสารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ดูแลเบิกจ่ายงบประมาณ และอุปกรณ์สำนักงาน ตลอดจนวัสดุสิ้นเปลือง 2) งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเป็นงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และสร้างเสริมให้นักศึกษามีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 3) งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษา งานหอพัก สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ แนะนำจัดหางาน 4) งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ เป็นงานเกี่ยวกับการประสานงานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และสถาบัน เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถาบัน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงาน และงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและ การประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ในการบริหารร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา เป็นการนำเสนอรายงานผลการประเมินการดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์

คุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. **รู้คิด** มีคุณลักษณะ 1) มีการคิดที่เป็นระบบ ลำดับความสำคัญได้ 2) สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเฉพาะหน้าได้ และ 3) มีความคิดบวก คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ

2. **รู้คน** มีคุณลักษณะ 1) รู้จักเครือข่ายในการติดต่อประสานงานทั้งในและต่างประเทศ 2) สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี และ 3) สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมตามโอกาสและสถานการณ์

3. **รู้ตน** มีคุณลักษณะ 1) มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ความคุมอารมณ์ได้ดี 2) เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น 3) มีคุณธรรม จริยธรรม และ 4) มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข

4. **รู้งาน** มีคุณลักษณะ 1) สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างราบรื่น 2) รู้จักการบริหารงานที่เป็นระบบ 3) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ 4) มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา และนักกิจการนักศึกษา มีความเห็นว่า ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 1) นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา 2) คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา 3) คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา และ 4) ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รมย์รัมย์ภา ญัฐธัญอุตรัจ (2561) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า การบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การจัดระบบการประสานงานและการสื่อสาร 2) การเสริมสร้างความสามารถในการทำงานและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน 3) การส่งเสริมการบำเพ็ญตน เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 4) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และ 5) การบริการช่วยเหลือนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งงานกิจการนักศึกษาในสถาบัน

อุดมศึกษานั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ในการเตรียมความพร้อมในการเรียน ช่วยเหลือ ให้บริการและสวัสดิการแก่นักศึกษาให้มีชีวิตที่ดีในระหว่างที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาด้านทุนการศึกษา หอพัก การดูแลสุขภาพ แนะนำอาชีพ จัดหางาน และส่งเสริม พัฒนาศักยภาพนักศึกษาทุกด้านให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาถือเป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทันกับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของสังคม ชุมชน สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญ กับการบริหารกิจการนักศึกษาอย่างจริงจัง ต้องกำหนดนโยบายในการบริหารกิจการนักศึกษา และ ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาให้ชัดเจน ครอบคลุมในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักศึกษา ให้บรรลุเป้าหมาย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับ เอนก ลลิตวสุภิญโญ (2555) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่พึงประสงค์ พบว่า สถาบันควรมีการกำหนด นโยบายของงานกิจการนักศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนาเยาวชนพร้อม ๆ กันทุกด้าน ตั้งแต่สุขภาพทางกาย สติปัญญา และความสามารถทางสังคม ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เป็นตัวของตัวเอง เป็นบุคคลที่มีความสุข รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมอย่างภาคภูมิใจ

ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัตน์ ชันธแก้ว (2550) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงาน กิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหารดำเนินงานกิจการนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเน้นถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ และการกำหนดภารกิจของการดำเนินงาน กิจการนักศึกษาไว้อย่างชัดเจนที่ทำ และสอดคล้องกับ ปรียากร มนุเสวต (2555) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักศึกษาโดยภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก โดยในการบริหาร งานกิจการนักศึกษา ที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย จะมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ หลักการและแนวคิด และวิธีการดำเนินงาน ซึ่งแยกเป็น 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ 2) กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดโครงสร้าง การบริหารงานกิจการนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรม นักศึกษากับรายวิชา การวิจัยสถาบัน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการจัดสรรทรัพยากรอื่น และ 3) ผลผลิต ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา อาทิ การจัดบริการหอพัก ทุนการศึกษา และการสร้างเสริมประสบการณ์ และพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา การบริการนักศึกษาต่างชาติ และการบริการแนะนายนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนงานกิจการนักศึกษา (Planning) การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา (Organizing) การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา (Doing) การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา (Checking) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา (Acting) ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ประมวล วิชาจันทร์ (2555) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา พบว่า กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบัน การอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การดำเนินงาน (Doing) การติดตามประเมินผล (Checking) และการปรับปรุงพัฒนา (Acting) และสอดคล้องกับ สุรัตนา มีขำ, และวุฒิชัย อารักษ์โพชฌงค์ (2555) ที่กล่าวว่า การพัฒนางานกิจการนักศึกษา ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ให้เป็น รูปธรรมนั้น จะต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของงานกิจการนักศึกษา ตามภารกิจและนโยบาย ของสถาบัน ซึ่งจะดำเนินงานภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA และต้องเกิดจากความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา คณะกรรมการนักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา และสอดคล้องกับหลักการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) ตามแนวคิดของ Demingin Mycoted (2004) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา และวางแผนการทำงาน เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ D (Do) คือ การดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ C (Check) คือ การตรวจสอบและประเมินผล A (Action) คือ การปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและวางแผนในการดำเนินการ ครั้งต่อไป

ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนในงานกิจการนักศึกษาของสถาบันได้ร่วมกัน ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวางแผนร่วมกันตามนโยบายหลัก เพื่อเป็นแนวทาง ในการดำเนินการ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกัน พัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ โดยนักศึกษามีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) รู้คิด 2) รู้คน 3) รู้ตน และ 4) รู้งาน ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะว่ามีผลสอดคล้องกับสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช (2557) ซึ่งศึกษา เรื่อง ทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา พบว่า การพัฒนานักศึกษาเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกเหนือจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาแกนแล้วจำเป็นต้อง

พัฒนาทักษะด้านความรู้เกี่ยวกับโลก ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและการทำงาน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุข และ วิจัย พานิช (2558) ได้ศึกษา เรื่อง วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การใช้ชีวิต ในสังคมยุคใหม่ซึ่งเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา จะต้องฝึกความสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ให้มีความแหลมคม ฉับไว และอดทน คนที่มีทักษะนี้สูงจะได้งานที่ดีกว่า ชีวิตก้าวหน้ากว่า สามารถทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้ดีกว่า

ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ทุกทักษะมีความจำเป็นต่อนักศึกษา เพื่อที่จะดำรงชีวิตในปัจจุบันอย่างมีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และเพยาว์ ยินดีสุข (2558) กล่าวว่า คนไทยยุคนี้ที่มีความเป็น พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน พลโลกที่มีคุณภาพ ต้องมีทักษะสำคัญที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลก ยุคปัจจุบันอย่างมีความสุข ด้วยความมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นบุคคลผู้มีจริยธรรม (Ethical Person) ด้วยทักษะ 2 กลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ กลุ่ม 4R คือ Literacy การรู้หนังสือ Numeracy การรู้เรื่อง จำนวน Reasoning การใช้เหตุผล กลุ่ม 7C คือ ทักษะ ได้แก่ Creative Problem Solving ทักษะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ Critical Thinking skills ทักษะการทำงานอย่างร่วมพลัง Collaborative Skills Communicative ทักษะการสื่อสาร Computing Skills ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ Career and Life Skills ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต และ Cross-Cultural Skills ทักษะการใช้ชีวิต ในวัฒนธรรมข้ามชาติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการพัฒนาให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
- 1.2 ควรจัดสรรงบประมาณภายในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งแสวงหางบประมาณจาก ภายนอก เช่น ศิษย์เก่า หรือภาคเอกชน มาสนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 1.3 ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนา คุณลักษณะของนักศึกษา

1.4 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

1.5 ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิกา พิริยะจิตรรา. (2547). *กิจการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: กองกิจการนักศึกษา สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณาการพิมพ์.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2557). *ทิศทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตไทยสู่โลกสากล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาย โปธิสิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น แอนด์พับลิชชิง.
- ทองเรือน อมรัชกุล. (2525). *การบริหารกิจการนิสิต ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียน.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2557). *ทักษะการรู้สารสนเทศในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนีนาฏ ณ สุนทร. (2545). *การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน (ปริญญาโทปริญญาตรีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐศักดิ์ จันท์ผล. (2552). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ (ปริญญาโทปริญญาตรีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช. (2557). *การพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข (ปริญญาโทปริญญาตรีบัณฑิต)*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, และณัฐวิทย์ พจนตันติ. (2559). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา (ปริญญาโทปริญญาตรีบัณฑิต)*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554. (24 เมษายน 2554). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 128 (ตอนพิเศษ 47 ง), น. 44-46.

- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์.
(6 มีนาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 (ตอนพิเศษ 56 ง), น. 12-25.
- ประพันธ์ สุริหาร. (2533). *ทฤษฎีการบริหาร*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประมวล วิลลาจันทร์. (2555). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบัน
การอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- ประเสริฐ ภูเงิน. (2546). *การพัฒนากลยุทธ์การจัดการนักศึกษาของสถาบันราชภัฏเพื่อส่งเสริม
ทักษะการจัดการของนักศึกษา (ปริญญานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริยากร มนุษเสวต. (2553). *รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัย
เอกชนในประเทศไทย (ปริญญานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
อีสเทิร์นเอเชีย.
- ปัทมา ปานบุญหอม. (2555). *การบริหารงานกิจการนักศึกษา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
(ปริญญานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ ชันแก้ว. (2541). *การศึกษาการดำเนินงานด้านกิจการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
(ปริญญานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2558). *วิเคราะห์การบริหารการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ด้วยทฤษฎีการบริหาร
การศึกษาเชิงระบบ*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 3(2).
- มาลี สืบกระแสน. (2552). *การพัฒนาารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
(ปริญญานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- มิตร ทองกาบ. (2558). *รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 4(1).
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จำไพ เมฆาวิบูลย์. (2544). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัย
ของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, และอธิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษ
ที่ 21*. กรุงเทพฯ: โอเพนเวิร์ด.
- วัลลภา เทพหัสติน ฌ อยุธา. (2539). *บุคลากรนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสด ศรียุทธศาสตร์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2545). *การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สัมพันธ์ รอดพิงครุฑ. (2543). *งานการวิจัยการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนบน*. อุดรดิตต์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2551-2565*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *หลักการบริหารกิจการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2560, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สำเนา ขจรศิลป์. (2539). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2550). *หลักการบริหารกิจการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธิชัย เลียงชยเศศ. (2529). *นโยบายการพัฒนาเยาวชนในอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: งานบุคลากรนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาเยาวชน ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพรรณ ทวีรดิลก. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษา ตามแนวคิดการบริหารแบบดุลยภาพ (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎฐิบัณฑิต)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุรัตน์ มีขำ, และวุฒิชัย อารักษ์โพชฌงค์. (2557). *แนวทางการพัฒนางานกิจการนักศึกษา*
คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). *เตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โพลสตูเดย์.
- อริสสา สะอาดนัก. (2543). *การพัฒนานิเทศน์นักศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อริสสา สะอาดนัก. (2545). *การบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริสสา สะอาดนัก. (2557). *ทักษะจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาทิตย์ เสางใหญ่. (2545). *งานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุมในทัศนะของผู้บริหาร
อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา และกรรมการนักศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อเนก ลลิตวสุภิญโญ. (2555). *รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่พึงประสงค์ กรณีศึกษา
นักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Alexander, W.A. (1984). Student involvement: A developmental theory for higher
education. *Journal of College Student Personnel*, 25.
- APEC HRDWG Wiki. (2012). *21st century competencies*. Retrieved August 4, 2017,
from <http://hrd//apect.org/index.php/21st-century-competencies>
- Clothier, R.L. (1994). *College personnel principles and functions*. In Rentz, A.L. (ed).
Student affair: A profession's heritage. U.S.A.: American College Personnel
Association.
- Florida Education Standards Commissions. (2000). *Justia US Law*. Retrieved August 4,
2017, from <http://Lawjustice.com/codes/florida/2000/Titlexve/chapter231/231-546.html>
- Fryer, R.H. (2000). *Strategy of lifelong education in 21st century: England*. Retrieved
August 4, 2017, from www.ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/baseman.html
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Henri Fayol. (1964). *General and industrial management*. London: Pittman and Sons.
- Hopke, W.E. (1968). *Dictionary of personnel and guidana terms*. Chicago:
J.G.Ferguson.

- Kay, K., & Greenhill, V. (2011). Twenty-first century students need 21st century skills. In Wan, G., & Gut, D.M. (Eds.). *Bringing schools into the 21st century*. New York: Springer.
- Keeves, J.P. (1988). *Model and model building*. London: Pergamon.
- Mitchell, G.W., Skinner, L.B., & White, B.J. (2010). *Essential soft skills for success in the twenty-first century workforce as perceived by business educators*. N.P.: Delta Pi Epsilon.
- North Central Regional Educational Laboratory and the Metiri Group. (2003). *EnGauge 21st century skills: Literacy in the digital age*. Chicago: n.p.
- Randall, K., & Globetti, E. (1992). Desired competencies of the chief student affairs officer as perceived by college presidents. *College Student Affairs Journal*, 11(3), 54-61.
- Urwick, L. (2002). *The function of administration*. Henri Fayol: critical evaluations in business and management.
- Wagner, T. (2008). Even our “best” schools are failing to prepare students for 21st century careers and citizenship. *Educational Leadership*, 66(2), 20-25.
- Young, D.G., & Dean, L.A. (2015). Overall alumni confidence and effect of culminating experiences on learning in student affairs preparation programs: Examining CAS professional studies standards. *College Student Affairs Journal*, 33(1), 66-86.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนครพนม

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย ขั้นตอนที่ 1.1

แบบสังเคราะห์เอกสาร
การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำชี้แจง

แบบสังเคราะห์เอกสารฉบับนี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร จะนำไปเป็นข้อมูลในการยกร่าง

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษา
ประเด็นที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา
ประเด็นที่ 2 กระบวนการ กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา
ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์ คุณลักษณะของนักศึกษา

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปเป็น ข้อมูลยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา.....

ที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา.....

วัน เดือน ปี ที่เข้าศึกษา.....

ข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษา

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ควรประกอบด้วย ปัจจัยอะไรบ้าง อย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 1.1 นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าสถาบันควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 1.2 คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 1.3 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ควรประกอบด้วยงานอะไรบ้าง และมีภารกิจอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 กระบวนการ

ท่านคิดว่ากระบวนการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ควรประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง และแต่ละขั้นตอนควรมีแนวทางการดำเนินการ
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

ท่านคิดว่าผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ควรมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นางสาวสุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เครื่องมือในการวิจัย ชั้นตอนที่ 1.3

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร
กิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์
จะนำไปเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าในการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ควรประกอบด้วย ปัจจัยอะไรบ้าง อย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 1.1 นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าสถาบันควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 1.2 คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 1.3 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา

ท่านคิดว่าขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ควรประกอบด้วยงานอะไรบ้าง และมีภารกิจอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 กระบวนการ

ท่านคิดว่ากระบวนการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ควรประกอบด้วย ขั้นตอนอะไรบ้าง และแต่ละขั้นตอนควรมีแนวทางการดำเนินการ
อย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์

ท่านคิดว่าผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ควรมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นางสาวสุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

**ประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
ของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

คำชี้แจง

ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ว่า

1. องค์กรปกครองหลักและองค์ประกอบย่อยใดบ้างของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเหมาะสมแล้ว
2. มีองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยใดบ้างที่ควรปรับปรุงแก้ไข และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพื่อให้รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม
3. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพื่อให้รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความเหมาะสม

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ความเหมาะสม
1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1.1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา 1.2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา 1.3 ผลผลิต (คุณลักษณะของนักศึกษา)	
2. องค์ประกอบด้านปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา 2.1 นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา 2.2 คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้บริหารงาน กิจการนักศึกษา 2.3 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา	
3. องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตามงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักศึกษา	
4. องค์ประกอบด้านผลผลิต คุณลักษณะของนักศึกษา 4.1 รู้คิด 4.2 รู้คน 4.3 รู้ตน 4.4 รู้งาน	

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบย่อยของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา		
1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา		
1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาให้นักศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออัตลักษณ์สถาบัน 1.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ และทักษะ ในศตวรรษที่ 21	
2. คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา		
2.1 ผู้บริหาร มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ 2.1.1 มีภาวะผู้นำ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2.1.2 มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล 2.1.3 ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานกิจการนักศึกษา 2.1.4 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานที่	
2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ 2.2.1 เรียนรู้ พัฒนาตัวเอง ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ อยู่เสมอ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ของพฤติกรรมเด็กยุคนี้ 2.2.2 มีใจรักการบริการ ใจเย็น อดทน เสียสละ ในการให้คำแนะนำ 2.2.3 มีทักษะการสื่อสาร ประสานงานและปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา		
3.1 งานบริการและสวัสดิการ 3.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา 3.3 งานระเบียบวินัย	

<p>ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p>	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	<p>เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม</p>
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา		
<p>ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผน ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อประกอบ การตัดสินใจวางแผนการดำเนินงาน และงบประมาณ</p>	
<p>ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจหน้าที่ การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและการประสาน ของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ ในการบริหารร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้</p>	
<p>ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและ เก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัด ความสำเร็จของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็น การดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ</p>	
<p>ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตามงานกิจการนักศึกษา เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาที่ได้ กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบ ในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงาน ผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ</p>	
<p>ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักศึกษา เป็นการนำเสนอรายงานผลการประเมินการดำเนินงาน แก่คณะกรรมการเพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุง ให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>	
องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์		
<p>1. รู้คิด มีคุณลักษณะ ดังนี้</p> <p>1.1 คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอนมีระบบ</p> <p>1.2 สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเฉพาะหน้าได้</p> <p>1.3 คิดบวก คิดสร้างสรรค์ และคิดนอกกรอบ</p>	

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
2. รู้คน มีคุณลักษณะ ดังนี้ 2.1 รู้จักเครือข่ายในการติดต่อประสานงาน 2.2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม 2.3 สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่างๆ ในสังคม ตามโอกาสและสถานการณ์	
3. รู้ตน มีคุณลักษณะ ดังนี้ 3.1 มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ความคุมอารมณ์ได้ดี 3.2 เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น 3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม 3.4 มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข	
4. รู้งาน มีคุณลักษณะ ดังนี้ 4.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างราบรื่น 4.2 รู้จักการบริหารงานที่เป็นระบบ 4.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 4.4 มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย	

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม

นางสาวสุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสอบถาม

การประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสอบถามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการแปลผลการวิจัย จะแปรผลในภาพรวมและจะไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่ประการใด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านโดยพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ระดับความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา					
1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา					
1.1 ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม 1.2 สนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนและพัฒนาตัวเอง 1.3 พัฒนาศักยภาพนักศึกษา และงานด้านกิจการนักศึกษา ให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันในตลาดแรงงาน ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศรวมถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21	5	4	3	2	1
2. คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา					
2.1 ผู้บริหาร มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้					
2.1.1 มีภาวะผู้นำ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน 2.1.2 มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพ 2.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้พัฒนาและเรียนรู้ ในสิ่งใหม่ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้น 2.1.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และรับฟังอย่างมีเหตุมีผล	5	4	3	2	1
2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในสำนักกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะ ดังนี้					
2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา 2.2.2 มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ 2.2.3 มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและวัยของคุณ 2.2.4 มีศิลปะในการพูดจูงใจให้กับนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรม 2.2.5 สามารถให้คำปรึกษาด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต 2.2.6 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา	5	4	3	2	1
2.3 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาในแต่ละคณะ มีคุณลักษณะ ดังนี้					
2.3.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักศึกษา 2.3.2 สามารถประสานความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี 2.3.3 สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลแต่ละวัย 2.3.4 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา 2.3.5 มีใจรักในงานบริการ อดทนและเสียสละ	5	4	3	2	1

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ระดับความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1
3. คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา					
3.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา					
3.1.1 อธิการบดี ประธาน	5	4	3	2	1
3.1.2 รองอธิการบดีที่หรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา รองประธาน					
3.1.3 รองคณบดีที่รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา กรรมการ					
3.1.4 ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา กรรมการและเลขานุการ					
3.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา					
3.2.1 กำหนดนโยบายงานกิจการนักศึกษา	5	4	3	2	1
3.2.2 กำกับดูแล และสนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของสถาบัน					
4. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา					
4.1 งานธุรการกิจการนักศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวกับการประสานงาน จัดทำจัดเก็บเอกสารข้อมูลเพื่อให้เป็นระบบระเบียบ และจัดส่งเอกสาร ไปยังหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ดูแลเบิกจ่ายงบประมาณ และอุปกรณ์สำนักงาน ตลอดจนวัสดุสิ้นเปลือง	5	4	3	2	1
4.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมทุกรูปแบบเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่21 และสร้างเสริมให้นักศึกษามีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					
4.3 งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษา งานหอพัก สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ แนะแนว จัดหางาน					
4.4 งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ เป็นงานเกี่ยวกับการประสานงาน เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันและสถาบัน เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถาบัน					
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา					
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา					
เป็นการดำเนินการประชุมของคณะกรรมการพัฒนานักศึกษา เพื่อวางแผน ดำเนินการ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ และจัดทำแผนการจัด กิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ งบประมาณ อัตรากำลังคน ระยะเวลาดำเนินการ และตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย	5	4	3	2	1

รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ระดับความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา					
เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและการประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ในการบริหารร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้	5	4	3	2	1
ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักศึกษา					
เป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ	5	4	3	2	1
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการนักศึกษา					
เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ	5	4	3	2	1
ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา					
เป็นการนำเสนอรายงานผลการประเมินการดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์					
คุณลักษณะของนักศึกษา					
1. รู้คิด มีคุณลักษณะ ดังนี้					
1.1 มีการคิดที่เป็นระบบ ลำดับความสำคัญได้	5	4	3	2	1
1.2 สามารถแก้ปัญหาที่มันซับซ้อนและเฉพาะหน้าได้					
1.3 มีความคิดบวก คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ					
2. รู้คน มีคุณลักษณะ ดังนี้					
2.1 รู้จักเครือข่ายในการติดต่อประสานงานทั้งในและต่างประเทศ	5	4	3	2	1
2.2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆได้ดี					
2.3 สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมตามโอกาสและสถานการณ์					
3. รู้ตน มีคุณลักษณะ ดังนี้					
3.1 มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ความคุมอารมณ์ได้ดี	5	4	3	2	1
3.2 เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น					
3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม					
3.4 มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข					

ภาคผนวก ข ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการงานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
 โดยการส่งเสริมและเคราะห้เอกสาร สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปแนวทางการบริหารจัดการงานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการส่งเสริมและเคราะห้เอกสาร
 สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารจัดการนักศึกษา นโยบาย

การส่งเสริมและเคราะห้เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
1. พัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ให้สามารถเล่าเรียนได้จนสำเร็จ การศึกษา 2. ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการฝึกระเบียบวินัย บุคลิกภาพ 3. ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมทำบุญบำรุงสติลพัฒนาธรรม กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการทำงาน และการบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม	1. พัฒนานักศึกษาเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน 2. สนับสนุนให้นักศึกษามีการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีที่มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพ 3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ทางทักษะปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	1. การกำหนดนโยบายสถาบันให้สอดคล้องกับแผนนโยบายอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) 2. กำหนดนโยบายการพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออัตลักษณ์สถาบัน 3. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา นักศึกษา ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะชีวิตและอาชีพ สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้	1. กำหนดนโยบายการพัฒนา นักศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออัตลักษณ์ สถาบัน 2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้อื่นๆ และทักษะในศตวรรษที่ 21

สรุปแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษาเอกชน โดยการสังเคราะห์เอกสาร
 ลักษณะบัณฑิตศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษาคณะของบุคลากร

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษานักศึกษา
<p>1. ผู้บริหารสูงสุด</p> <p>1.1 มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.2 สามารถบริหารงานตามกระบวนการ อาทิ การวางแผน การจัดการบริหารงานบุคคล การดำเนินงาน การส่งผลการประสานงาน การรายงาน และการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>1.3 มีภาวะผู้นำ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ</p>	<p>1. ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.1 ต้องมีการกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติอย่างชัดเจน</p> <p>1.2 ให้ความสำคัญแก่สำนักกิจการนักศึกษา</p> <p>1.3 รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน</p> <p>1.4 ให้ความสำคัญกับงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.5 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>1. ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.1 มีภาวะผู้นำ และรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน</p> <p>1.2 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล</p> <p>1.3 กำหนดและชี้แจงนโยบายอย่างชัดเจน</p> <p>1.4 ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.5 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>1. ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.1 มีภาวะผู้นำ และรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน</p> <p>1.2 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล</p> <p>1.3 ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานกิจการนักศึกษา</p> <p>1.4 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน</p>
<p>2. ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา</p> <p>2.1 มีความรู้ มีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ</p> <p>2.2 มีทักษะในการทำงาน สามารถบริหารงานและปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี</p>	<p>2. ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา</p> <p>2.1 ต้องรู้จักพัฒนาตนเอง เรียนรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย</p> <p>2.2 ต้องรู้จักปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว</p> <p>2.3 ต้องรู้จักสื่อสารและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>2. ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา</p> <p>2.1 ต้องเข้าใจนโยบายสถาบันอย่างละเอียดถี่ถ้วน</p> <p>2.2 ต้องมีใจรักบริการ เสียสละ อดทน เพระต้องสื่อสาร และแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาและประสานฝ่ายต่างๆ</p> <p>2.3 ต้องรู้จักปรับตัวและพัฒนาเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้ทันต่อพฤติกรรมของนักศึกษา</p>	<p>2. ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา</p> <p>2.1 เรียนรู้ พัฒนาตัวเอง ด้านเทคโนโลยี สมัยใหม่อยู่เสมอ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมเด็กรุ่นใหม่</p> <p>2.2 มีใจรักบริการ ใจเย็น อดทน เสียสละ ในการให้คำแนะนำ</p> <p>2.3 มีทักษะการสื่อสาร ประสานงาน และปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

สรุปแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการสังเคราะห์เอกสาร
 สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัย

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน 1. งานบริการและสวัสดิการ เป็นงานเกี่ยวกับบริการ ทนการศึกษา ให้คำปรึกษาสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ หอพัก แนะนำจัดหางาน ให้บริการศิษย์เก่ารูปแบบต่างๆ 2. งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและสนับสนุนการเรียน เป็นงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา การปฐมพยาบาล การจัดกิจกรรมนักศึกษา ในทุกระดับ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และทักษะต่างๆ 3. งานระเบียบวินัย เป็นงานเกี่ยวกับการสนับสนุนและควบคุมดูแลให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน และสังคมส่วนรวมอย่างมีความสุข	แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน 1. งานสื่อสารองค์กร เป็นงานเกี่ยวกับประสานงาน ช่วยแก้ปัญหา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเชิงลึกเป็นรายบุคคล 2. งานกิจกรรมและการพัฒนานักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับกิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพทุกด้าน รวมถึงกีฬา กิจกรรมจิตอาสา งานวินัย และองค์การนักศึกษา 3. งานทุนการศึกษาและงานสวัสดิการ เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษาทุกชนิด การเรียนรักษาคิณแดน หอพัก ให้คำแนะนำ จัดหางาน ศิษย์เก่า	แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน 1. งานกิจกรรมและสนับสนุนการเรียน เป็นงานเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา งานกีฬา 2. งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับการผ่อนคลายอาหาร การประกันอุบัติเหตุ สุขภาพ หอพัก งานทุนการศึกษาและแนว จัดหางาน ศิษย์เก่า ดูแลเกี่ยวกับเอกสาร ชาวต่างประเทศ 3. วินัยนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับรับผิดชอบด้านการประพฤติดตามกฎระเบียบสถาบัน	แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน 1. งานบริการและสวัสดิการ เป็นงานเกี่ยวกับทุนการศึกษา งานหอพัก สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ให้คำปรึกษา แนะนำจัดหางานเกี่ยวข้องกับศิษย์เก่า 2. งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในศตวรรษที่ 21 3. งานระเบียบวินัย เป็นงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและควบคุมดูแลให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน

สรุปแนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาระดับปริญญาโทเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาระดับปริญญาโท โดยการสังเคราะห์เอกสาร
 สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษาระดับปริญญาโท การวางแผน

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
<p>เป็นขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมาย ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิธีและ กระบวนการให้บรรลุเป้าหมายของ กิจการนักศึกษาระดับปริญญาโท ขั้นตอน การศึกษาศาสนภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการ เพื่อการจัดทำแผน ซึ่งรวมถึง กำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และงบประมาณ</p>	<p>1. มีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อวางแผนงาน 2. มีกระบวนการวางแผนแบบ zero based โดยใช้การวิเคราะห์สภาพ แวดล้อม หรือสถานการณ์แบบ SWOT และ TOWS 3. มีการพิจารณาแผนใหม่ ๆ ตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างเหมาะสม 4. มีคณะกรรมการทำงานที่ผสมผสาน และบูรณาการจากทุกฝ่ายเพื่อให้ การพัฒนานักศึกษาไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนด และ ให้สอดคล้องกับนโยบายสถาบัน</p>	<p>1. มีการเตรียมการโดยการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน 2. มีการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส 3. มีการกำหนดแผน ระบุภารกิจและ ผู้รับผิดชอบงาน 4. ดำเนินการตามแผน และ ประเมินผล</p>	<p>เป็นการดำเนินการประชุมเพื่อแต่งตั้ง คณะกรรมการวางแผนดำเนินการ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผน การดำเนินงาน และงบประมาณ</p>

สรุปแนวทางการบริหารจัดการนิสิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการสังเคราะห์เอกสาร
 สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนิสิตศึกษา การจัดการองค์กร

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
เป็นขั้นตอนการจัดโครงสร้างองค์กรภายในฝ่ายกิจการนิสิตศึกษา เพื่อแบ่งภาระงาน กำหนดหน้าที่และ ผู้รับผิดชอบแต่ละงาน จัดทางประมาณ สิ่งสนับสนุนต่างๆเช่น วัสดุอุปกรณ์ อาคารและสถานที่ ให้เหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการกำหนดโครงสร้าง และการแบ่งบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานตามแผน 2. มีการกำหนดหน่วยงานภายใต้ 3. มีการรับผิดชอบให้มีการดูแลให้บริการ และพัฒนานักศึกษาให้ทั่วถึง 3. มีการแต่งตั้งตำแหน่งงานแบบกระจายอำนาจหน้าที่ โดยวัดจากความชำนาญเฉพาะด้านของบุคลากร 4. มีการกำหนดภาระงานไว้ครอบคลุมทุกงานอย่างชัดเจน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการแยกประเภทของงาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง 2. มีการระบุอำนาจหน้าที่ ที่ชัดเจน 3. มีการพิจารณาจัดโครงสร้างที่เหมาะสม 4. มีการประสานงาน พิจารณาความสัมพันธ์ของงาน เพื่อการบูรณาการร่วมกัน 	เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจ หน้าที่ที่การสังการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและ การประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ ในการบริหารร่วมกันเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามที่ได้ตั้งไว้

สรุปแนวทางการบริหารจัดการศึกษานักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษาเอกชน โดยการสังเคราะห์เอกสาร
สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา การดำเนินงาน

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
<p>การดำเนินงาน เป็นขั้นตอนของ การลงมือปฏิบัติ ตามแผน และ ตามลักษณะงาน ช่วงเวลา และ ความรับผิดชอบของแต่ละส่วน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้</p>	<p>1. การดำเนินการปฏิบัติตามแผนงาน ที่กำหนดอย่างชัดเจน เพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย</p> <p>2. มีการติดตามกำกับ ในทุกระยะ เพื่อให้ดำเนินการตามแผน มีการปรับ แผนไปพร้อมกันเป็นรอบๆ กรณีเกิด ปัญหาระหว่างปฏิบัติ</p>	<p>1. มีการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย</p> <p>2. มีการมอบหมายแบ่งส่วนงาน ที่รับผิดชอบโดยตรงตามโครงสร้าง</p> <p>3. มีการบริหารคุณภาพการปฏิบัติงาน ให้ตรงตามวงจรPDCA</p>	<p>เป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือ แนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ ของตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมาย ในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็น การดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่าย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งคณะกรรมการ บริหารงานกิจการนักศึกษา อาจารย์ สโมสรมักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ</p>

สรุป แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษารักษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการสังเคราะห์เอกสาร
 สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา การกำกับติดตาม

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษานวทาง
<p>การกำกับติดตาม เป็นการควบคุม ติดตามระหว่างการบริหารปฏิบัติงาน หากการดำเนินงานไม่ไปตามแผน ที่วางไว้ก็ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามแผน</p>	<p>1. มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินงาน</p> <p>2. มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล</p> <p>3. มีการประเมิน ปรับปรุงแก้ไข ให้ราบรื่นถูกต้อง โดยผู้บริหารจะช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเป็นกัลยาณมิตร</p>	<p>1. มีการกำกับติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินงานกิจกรรม</p> <p>2. มีการติดตามผลการดำเนินงาน เป็นระยะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์</p> <p>3. มีการวัดคุณภาพการดำเนินงานเป็น ระยะ โดยการรายงานความคืบหน้า ของโครงการ ที่จะจัดขึ้น</p> <p>4. มีการกำหนดขอบเขตที่ต้องควบคุม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์</p> <p>5. มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ</p>	<p>เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไป ตามเป้าหมายของการบริหารกิจการ นักศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนด บทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบ ในการประเมินผลในแต่ละขอบข่ายงาน และมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ</p>

สรุปแนวทางการบริหารจัดการศึกษานักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการสังเคราะห์เอกสาร
 สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา การปรับปรุงพัฒนา

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
<p>การปรับปรุงพัฒนา เป็นการประเมินผล และนำผลการประเมินรายงานต่อที่ประชุม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป แต่หากการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว ในการค้าดำเนินงาน ครั้งต่อไปจะได้ตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้น เพื่อให้ประสิทธิภาพการค้าดำเนินงาน มีการพัฒนาดียิ่งๆ ขึ้นไป</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการปรับปรุงจะเกิดจากการนำรายงานผลการประเมินปฏิบัติงาน หรือ 2. มีการวัดผลจากการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามเพื่อนำผลการวัดครั้งนี้ไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการค้าเงินการให้มีประสิทธิภาพ 3. มีการรายงานต่อที่ประชุม คณะกรรมการเพื่อร่วมรับฟังความคิดเห็นในการแก้ไขหรือปรับปรุงพัฒนา 4. มีการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานและร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการการปรับปรุงที่จะเกิดจากการนำรายงานผลการประเมิน การปฏิบัติงาน มาพิจารณาว่าเป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด 2. มีการนำผลการดำเนินงานและการวางแผน มาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อพัฒนาในครั้งต่อไป 3. มีการปรับแผนบางโครงการ เช่น หากเป็นโครงการระยะยาวก็จะมี การประเมินและปรับปรุงแก้ไขเป็นช่วง ๆ 4. มีการรายงานต่อที่ประชุม คณะกรรมการพัฒนาฯ ทุกสิ้นปี เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการแก้ไขหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดครั้งต่อไป 	<p>เป็นการนำเสนอรายงานผลการประเมิน การดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป</p>

**สรุปแนวทางการบริหารจัดการนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสนา โดยการสังเคราะห์เอกสาร
สัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์ คุณลักษณะของนักศึกษา**

การสังเคราะห์เอกสาร	ความเห็น Best practice	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษาแนวทาง
<p>1. มีความรู้ ความเข้าใจ การนิเทศ และใฝ่รู้</p> <p>2. สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ</p> <p>3. มีความรู้เกี่ยวกับโลก และวิชาการต่าง ๆ</p> <p>4. มีความชำนาญด้านการศึกษาวิจัยและสารสนเทศ</p> <p>5. มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข</p> <p>6. สื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม และรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>7. มีความคิดเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผลเป็นระบบ</p> <p>8. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น</p> <p>9. มีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ</p> <p>10. รู้จักการบริหารจัดการ วางแผนการดำเนินการ ให้งานประสบผลสำเร็จ</p> <p>11. รู้จักปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม</p> <p>12. สามารถควบคุมสติ อารมณ์ของตนเองได้</p>	<p>1. ความฉลาดทางอารมณ์ มีสติควบคุมอารมณ์ คิดก่อนทำ</p> <p>2. รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม</p> <p>3. รู้จักคิดบวก และมีความคิดสร้างสรรค์</p> <p>4. สามารถบริหารจัดการได้ทั้งระบบ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ได้ดี</p> <p>5. มีภาวะผู้นำ</p> <p>6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี</p> <p>7. รู้ทันการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทุกสถานการณ์</p> <p>8. มีคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>9. มีทักษะทางการสื่อสารและเทคโนโลยีรู้จักสร้างเครือข่าย</p>	<p>1. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม</p> <p>2. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี แยกแยะลำดับความสำคัญได้เหมาะสม</p> <p>3. รู้จักการบริหารจัดการงาน</p> <p>4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>5. ใช้สื่อเทคโนโลยีได้เหมาะสม</p> <p>6. มีความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม</p> <p>7. มีความฉลาดทางอารมณ์</p> <p>8. รู้จักปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม</p>	<p>1. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม</p> <p>2. มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม และการเปลี่ยนแปลงได้ดี</p> <p>3. มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม</p> <p>4. รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น</p> <p>5. มีคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>6. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีระบบ</p> <p>7. คิดนอกกรอบเชิงบวก</p> <p>8. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี</p> <p>9. มีการบริหารจัดการการทำงานอย่างเป็นระบบ</p> <p>10. สามารถสื่อสารและประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องได้อย่างราบรื่น</p> <p>11. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสม</p> <p>12. เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์</p> <p>13. รู้ทันการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทุกสถานการณ์</p>

ภาคผนวก ค ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร
กิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ความเหมาะสม
1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารกิจการ นักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1.1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา 1.2 กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา 1.3 ผลผลิต (คุณลักษณะของนักศึกษา)	✓	-
2. องค์ประกอบด้านปัจจัยการบริหารกิจการ นักศึกษา 2.1 นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา 2.2 คุณลักษณะของผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา 2.3 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา	ปรับปรุงแก้ไข	2. องค์ประกอบด้านปัจจัยการบริหารกิจการ นักศึกษา ควรประกอบด้วย 2.1 นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา 2.2 คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน กิจการนักศึกษา 2.3 คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา 2.4 ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา
3. องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหาร กิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตามงานกิจการ นักศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนางานกิจการ นักศึกษา	ปรับปรุงแก้ไข	3. กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา ควรประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานกิจการนักศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานงานกิจการ นักศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุง งานกิจการนักศึกษา

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
4. องค์ประกอบด้านผลผลิต คุณลักษณะ ของนักศึกษา 4.1 รู้คิด 4.2 รู้คน 4.3 รู้ตน 4.4 รู้งาน	✓	-

**ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบย่อยของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารกิจการนักศึกษา		
1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา		1. นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา
1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนานักศึกษา ให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออัตลักษณ์สถาบัน 1.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน การเรียนรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21	ปรับปรุงแก้ไข	1.1 ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและ ต่อสังคม 1.2 สนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อม ในการเรียนและพัฒนาตัวเอง 1.3 พัฒนาศักยภาพนักศึกษา และ กิจการนักศึกษา ให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะ ในการแข่งขันในตลาดแรงงานรวมถึง การดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
2. คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงาน กิจการนักศึกษา		2. คุณลักษณะของผู้บริหารและปฏิบัติงาน กิจการนักศึกษา
<p>2.1 ผู้บริหาร มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้</p> <p>2.1.1 มีภาวะผู้นำ และรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>2.1.2 มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล</p> <p>2.1.3 ให้ความสำคัญและสนับสนุน งานกิจการนักศึกษา</p> <p>2.1.4 ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติ หน้าที่</p>	ปรับปรุงแก้ไข	<p>2.1 ผู้บริหาร มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้</p> <p>2.1.1 มีภาวะผู้นำ ยอมรับ การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน</p> <p>2.1.2 มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนา ศักยภาพนักศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพ</p> <p>2.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาได้พัฒนาและเรียนรู้ ในสิ่งใหม่ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางาน ให้มีคุณภาพมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน กิจการนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และรับฟังอย่างมีเหตุผล</p>
<p>2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้</p> <p>2.2.1 เรียนรู้ พัฒนาตัวเอง ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ และ ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ของพฤติกรรมเด็กยุคนี้</p> <p>2.2.2 มีใจรักการบริการ ใจเย็น อดทน เสียสละ ในการให้คำแนะนำ</p> <p>2.2.3 มีทักษะการสื่อสาร ประสานงาน และปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของ หน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	ปรับปรุงแก้ไข	<p>2.2 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา ในสำนักกิจการนักศึกษา ควรมีคุณลักษณะ ที่สำคัญ ดังนี้</p> <p>2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่าย งานกิจการนักศึกษา</p> <p>2.2.2 มีใจรักในงานบริการ อดทนและ เสียสละ</p> <p>2.2.3 มีความสามารถในการสื่อสาร ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและวัยของบุคคล</p> <p>2.2.4 มีศิลปะในการพูดจูงใจให้กับ นักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>2.2.5 สามารถให้คำปรึกษา ด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต</p> <p>2.2.6 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้ สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรม นักศึกษา</p>

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ความเหมาะสม
2.3 ไม่มี	ปรับปรุงแก้ไข	<p>2.3 ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา</p> <p>ในแต่ละคณะ ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้</p> <p>2.3.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักศึกษา</p> <p>2.3.2 สามารถประสานความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี</p> <p>2.3.3 สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลแต่ละวัย</p> <p>2.3.4 มีการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพฤติกรรมนักศึกษา</p> <p>2.3.5 มีใจรักในงานบริการ อดทน และเสียสละ</p>
3. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา	ปรับปรุงแก้ไข	3. คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา
		<p>3.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา</p> <p>3.1.1 อธิการบดี ประธาน</p> <p>3.1.2 รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา รองประธาน</p> <p>3.1.3 รองคณบดีที่ได้รับมอบหมายงานกิจการนักศึกษา กรรมการ</p> <p>3.1.4 ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา กรรมการและเลขานุการ</p>
		<p>3.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักศึกษา</p> <p>3.2.1 กำหนดนโยบายงานกิจการนักศึกษา</p> <p>3.2.2 กำกับดูแล และสนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของสถาบัน</p>

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ความเหมาะสม
4. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา		4. ขอบข่ายงานกิจการนักศึกษา
4.1 งานบริการและสวัสดิการ 4.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา 4.3 งานระเบียบวินัย	ปรับปรุงแก้ไข	4.1 งานธุรการกิจการนักศึกษา 4.2 งานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา 4.3 งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา 4.4 งานศิษย์เก่าสัมพันธ์
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร กิจการนักศึกษา		องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร กิจการนักศึกษา
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการประชุม เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผน การดำเนินงาน และงบประมาณ	ปรับปรุงแก้ไข	ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการประชุมของคณะกรรมการ พัฒนานักศึกษา เพื่อวางแผนดำเนินการ โดยนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ และจัดทำแผน การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยมีการกำหนด วัตถุประสงค์ งบประมาณ อัตรากำลังคน ระยะเวลาดำเนินการ และตัวชี้วัด เพื่อเป็น แนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย
ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรงานกิจการนักศึกษา เป็นการจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของ อำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการ กำหนดและการประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อนำปัจจัยนำเข้าทุกชนิดมาใช้ในการบริหาร ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้	✓	-
ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงาน กิจการนักศึกษา เป็นการดำเนินการตาม วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของตัวชี้วัด ความสำเร็จของเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งคณะกรรมการบริหารงานกิจการ นักศึกษา อาจารย์ สโมสรนักศึกษา ศิษย์เก่า สถานประกอบการ	✓	-

<p>ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p>	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	<p>เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม</p>
<p>ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตามงานกิจการ นักศึกษา เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไป ตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษา ที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และ ผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละ ขอบข่ายงาน และมีการรายงานผล การปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ</p>	ปรับปรุงแก้ไข	<p>ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานกิจการ นักศึกษา เป็นการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไป ตามเป้าหมายของการบริหารกิจการนักศึกษา ที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในแต่ละ ขอบข่ายงาน และมีการรายงานผล การปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ</p>
<p>ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนางาน กิจการนักศึกษา เป็นการนำเสนอรายงานผล การประเมินการดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>	ปรับปรุงแก้ไข	<p>ขั้นตอนที่ 5 การนำผลการประเมิน มาปรับปรุงงานกิจการนักศึกษา เป็นการนำเสนอรายงานผลการประเมิน การดำเนินงานแก่คณะกรรมการฯ เพื่อนำ ไปพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือ ต่อยอดเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>
องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์		
<p>1. รู้คิด มีคุณลักษณะ ดังนี้</p> <p>1.1 คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีระบบ</p> <p>1.2 สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและ เฉพาะหน้าได้</p> <p>1.3 คิดบวก คิดสร้างสรรค์ และ คิดนอกกรอบ</p>	✓	-
<p>2. รู้คน มีคุณลักษณะ ดังนี้</p> <p>2.1 รู้จักเครือข่ายในการติดต่อประสานงาน</p> <p>2.2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม</p> <p>2.3 สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมตามโอกาสและสถานการณ์</p>	✓	-
<p>3. รู้ตน มีคุณลักษณะ ดังนี้</p> <p>3.1 มีความฉลาดทางอารมณ์ มีสติ ความคุมอารมณ์ได้ดี</p>	✓	-

ร่างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม (คงเดิมหรือ ควรปรับปรุง แก้ไข)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
3.2 เห็นคุณค่าตัวเอง เห็นใจ และ ช่วยเหลือผู้อื่น 3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม 3.4 มีความพอเพียง รู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุข		
4. ใ้จงาน มีคุณลักษณะ ดังนี้ 4.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างราบรื่น 4.2 รู้จักการบริหารงานที่เป็นระบบ 4.3 มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม 4.4 มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัย	✓	-